Gemeente Wijchen

Programmabegroting 2024

Voorwoord

In april 2022 heeft het college zijn akkoord “Samen verschil maken” gepresenteerd. In het akkoord heeft het college zijn ambities verwoord voor de periode 2022-2026. Het college houdt koers op het ingezette beleid en de grote opgaven van morgen, zoals woningbouw en duurzaamheid. We willen er zijn voor onze inwoners en werken aan de betrokkenheid. We weten dat de grote uitdagingen als woningbouw, klimaat, bereikbaarheid en werkgelegenheid alleen door goed samen te werken in de regio kunnen worden aangepakt.

Deze begroting is een vervolg op de Begroting 2023 en bijstellingen uit de Perspectiefnota 2023. Naast actualisatie van het bestaande beleid, hebben we ambities op basis van het coalitieakkoord opgenomen in de vorm van nieuw beleid.

Begroting 2024: structureel sluitend tot 2026
De begroting is in het meerjarenperspectief structureel sluitend tot het jaar 2026. De eerste jaren zien we een ruim sluitend structureel perspectief, maar vanwege stijgende kosten voor de jeugdzorg en vooral vanwege de terugval van de algemene uitkering in 2026, presenteren we een structureel tekort vanaf dat jaar. De val van het kabinet Rutte IV maakt dat (financiële) duidelijkheid over de jaren vanaf 2026 waarschijnlijk langer uitblijft, wat het aangaan van nieuwe structurele investeringen erg lastig maakt. Daarom zetten we samen met andere gemeenten en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in op het stevige gesprek met het Rijk over structureel voldoende financiering voor alle gemeentelijke taken.

Voorzieningen op peil en lage lastendruk
Bij het toevoegen van nieuw beleid is het uitgangspunt voor het college: het op peil houden van de voorzieningen en het verder bouwen aan de toekomst van Wijchen, met als uitgangspunt verstandig omgaan met maatschappelijk geld. Daarbij hebben we oog voor de uitdaging om de begroting vanaf 2026 sluitend te krijgen. Het voorgestelde nieuw beleid ligt dan ook in lijn met bestaande taken en ambities, zoals het verstevigen van de financiële positie van het theater, de vervangende nieuwbouw van MFA de Westwijzer en het inzetten van een buurtsportcoach. Daarnaast is doorontwikkeling van de WDW noodzakelijk, maar zorgen we ook voor meer inkomsten door de toeristenbelasting te verhogen.
De lastendruk voor de inwoner stijgt vanwege de inflatie met zo’n 6% ten opzichte van 2023. Als we de lastendruk en het voorzieningenniveau van Wijchen afzetten tegen de regio, dan blijven we één van de goedkopere gemeenten in de regio.

Ruimte om te blijven investeren, maar ook onzekerheden
Met voorliggende begroting mag worden geconcludeerd, dat zowel het structurele perspectief, als de reserves en voorzieningen op orde zijn. Daarmee ligt er een solide en gezonde financiële basis om ook de komende jaren te kunnen blijven investeren in onze samenleving.
Desondanks zien we ook nog de nodige onzekerheden. Zoals vaker benoemd zijn de structurele middelen vanuit het gemeentefonds onzeker. Ook de onrust in de wereld, waardoor we meer vluchtelingen en asielzoekers opvangen, is een onzekere factor. Daarnaast zien we nog steeds een krappe arbeidsmarkt, problemen bij levering van materialen, steeds complexer wordende opgaven en problematiek. Dit werkt ook door bij onze gesubsidieerde instellingen en gemeenschappelijke regelingen, waar wij financieel voor aan de lat staan. Ook is moeilijk te voorspellen waar de stijging van prijzen eindigt, maar met de kennis van nu nemen we voldoende maatregelen om dit op te kunnen vangen. Naast het toepassen van indexatie op onze budgetten reserveren we een bedrag van € 10 miljoen voor mogelijke tegenvallers op de bouwprojecten.

Ook zien we onzekerheden en uitdagingen om de begroting vanaf 2026 weer sluitend te krijgen. Daarom trekken we samen op met de VNG om het ravijn in de algemene uitkering te dichten. Tegelijkertijd werken we richting de Perspectiefnota 2024 besparingsrichtingen uit, zodat uw raad tijdig keuzes kan maken, als dat nodig is. Zo kunnen we verder blijven werken aan de toekomst van Wijchen.

Namens het College van Burgemeester en Wethouders van Wijchen,
Geert Gerrits, Wethouder financiën

Inhoudsopgave

VOORWOORD 3
INLEIDING 7
SAMENVATTING 8

PROGRAMMA'S **10**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING 11
1 VEILIGHEID 18
2 VERKEER EN VERVOER 21
3 ECONOMIE 26
4 ONDERWIJS 30
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE 33
6 SOCIAAL DOMEIN 40
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU 57
8 WONEN EN BOUWEN 62

PARAGRAFEN **67**
PARAGRAAF 1: OVERHEAD, ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN OVERIGE BATEN EN LASTEN 68
PARAGRAAF 2: LOKALE HEFFINGEN 70
PARAGRAAF 3: WEERSTANDSVERMOGEN 82
PARAGRAAF 4: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN 91
PARAGRAAF 5: FINANCIERING 100
PARAGRAAF 6: BEDRIJFSVOERING 106
PARAGRAAF 7: VERBONDEN PARTIJEN 110
PARAGRAAF 8: GRONDBELEID 118

FINANCIELE BEGROTING **120**
UITGANGSPUNTEN 121
MEERJARENRAMINGEN 122
PROVINCIAAL TOEZICHT 124
MIO (MEERJAREN INVESTERINGS OVERZICHT) 125
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA 128
OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA (INCLUSIEF BOUWGROND) 130
TOTAALOVERZICHT TAAKVELDENRAMING (X € 1.000) 132
GEPROGNOSTICEERDE BALANS (X € 1.000) 138
INDICATOREN 139
BEREKENING EMU SALDO WIJCHEN 142

BIJLAGEN 143
BIJLAGE 1: RISICOMATRIX 144
BIJLAGE 2: INVESTERINGSLIJST 145
BIJLAGE 3: ONDERHOUDSPLANNING VASTGOED 2024 146
BIJLAGE 4: ALGEMENE RESERVE 147
BIJLAGE 5: VERLOOP OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN 148
BIJLAGE 6: NIEUW BELEID STRUCTUREEL 151
BIJLAGE 7: INCIDENTEEL NIEUW BELEID 153
BIJLAGE 8: INCIDENTEEL PERSPECTIEF (INCLUSIEF BOUWGROND) 157
BIJLAGE 9: KOSTEN PER TAAKVELD 159
BIJLAGE 10: MUTATIES BESTAAND BELEID 164
BIJLAGE 11: SUBSIDIEPLAFONDS 166

Inleiding

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 van de gemeente Wijchen. Dit boekwerk is het vervolg op de Perspectiefnota 2023, die de gemeenteraad in juli 2023 heeft vastgesteld. In deze Programmabegroting is het Coalitieakkoord 2022-2026 beleidsmatig en financieel uitgewerkt voor 2024. Verder geeft de begroting een financiële doorkijk van het meerjarenperspectief 2025-2027.

De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) schrijft de indeling van een gemeentelijke begroting grotendeels voor. Deze Programmabegroting bestaat uit diverse onderdelen. In de samenvatting kunt u in één oogopslag het totaalbeeld zien van de begroting. We geven in de programma's antwoord op drie vragen; Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? Wat gaat dit kosten?

Deze vragen worden beantwoord voor de speerpunten uit het coalitieakkoord. Aanvullend aan de speerpunten uit het coalitieakkoord benoemen we een aantal thema's, die voor 2024 actueel zijn. De onderwerpen uit het coalitieakkoord hebben we in de programma's met een rode pijl aangeduid, de aanvullende speerpunten met een blauwe pijl.

In de paragrafen beschrijven we de programma overstijgende onderwerpen. Vervolgens kunt u in de Financiële begroting de uitgangspunten en het meerjarenperspectief terugvinden. Alle mutaties ten opzichte van de huidige begroting vindt u hier beknopt terug.

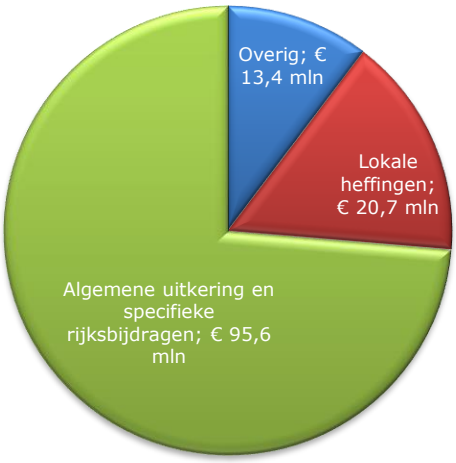
In de bijlagen vindt u een nadere onderbouwing, waaronder de mutaties ten opzichte van de bijgestelde begroting bij de Perspectiefnota 2023.

Samenvatting

We bieden u een begroting aan die structureel sluitend is tot 2026. Vanaf 2026 ontstaat een structureel tekort. De kosten zijn hierin reëel geraamd, zo goed mogelijk rekening houdend met de stijgende prijzen. In onderstaande tabel geven we de opbouw van het totale resultaat meerjarig aan. We onderscheiden daarin het structurele resultaat, het incidentele resultaat en de winstnemingen uit de bouwgrondexploitaties. Het totale begrotingsresultaat wordt met de doorlopende lijn weergegeven.

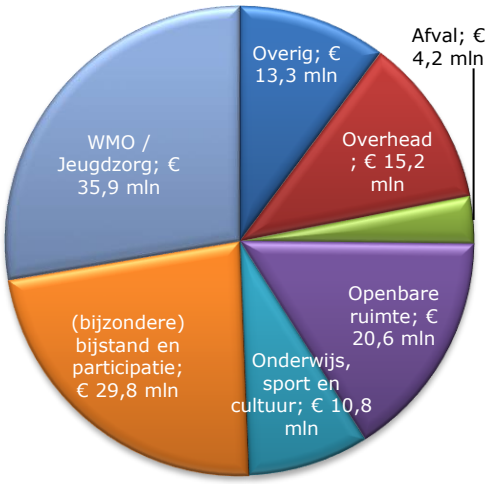

Waar komt ons geld vandaan?

Onze inkomsten halen we vooral uit de algemene uitkering en specifieke uitkeringen, zoals de BUIG-uitkering voor de bijstandsuitkeringen. Daarnaast ontvangen wij als gemeente middelen uit de lokale heffingen zoals de OZB, riool en reinigingsheffing. Overige inkomsten komen bijvoorbeeld uit de verkoop van paspoorten en rijbewijzen. Ook halen we inkomsten uit eigen bijdragen voor zorg of sport. De verhuur of verkoop van vastgoed en grondexploitaties zorgen ook voor inkomsten.

Waar geven we ons geld aan uit?

De helft van onze gemeentelijke uitgaven gaan naar het sociaal domein (WMO en jeugdzorg en de (aanpak) van de werkloosheid). Nieuw beleid, mede op basis van het coalitieakkoord hebben we toegevoegd, onder andere op het gebied van regionale samenwerking, buurtsportcoach en ondersteuning van het theater.

Ontwikkeling meerjarig perspectief

In onderstaande tabel presenteren we de ontwikkeling van het meerjarig perspectief ten opzichte van de begroting 2023. Bij de onderwerpen geven we aan waar u de onderbouwing van de mutaties kunt terugvinden in deze begroting.
In de kolom 'omvang totaal' presenteren we per thema de totale omvang van het betreffende budget in de begroting. Vervolgens nemen we onder de jaartallen 2024 t/m 2027 per jaarschijf de mutaties op t.o.v. de huidige begroting. Dat leidt opgeteld tot een nieuw begrotingsresultaat.

Tabel 1: Meerjarenperspectief

Ontwikkelingen ten opzichte van de actuele begroting *(x € 1.000.)*	**Omvang totaal**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Begroting 2023		4.551	5.980	-1.287	-1.202
Decembercirculaire 2022		26	24	21	19
Perspectiefnota 2023		-1.267	-190	1.015	406
Saldo Perspectiefnota 2023		**3.310**	**5.814**	**-251**	**-777**
Gemeentefonds algemene uitkering vrij besteedbaar (0-f)	83.414	994	573	276	1.898
Jeugdzorg (6-g)	17.134	-1.619	-1.472	-1.330	-1.353
Jeugdzorg index (6-g)		-452	-508	-596	-662
WMO (6-h)	9.965	-47	-49	-49	-50
WMO index (6-h)		-409	-447	-498	-543
Wet BUIG (6-i)	12.239	287	287	287	287
Kapitaallasten (bijlage 10)	5.182	-40	85	140	116
Effect kostenverdeelstaat tarieven en leges (bijlage 10)	9.693	127	172	127	301
Rente ((bijlage 10)	725	497	282	220	-12
Doorontwikkeling WDW ($6 Bedrijfsvoering)	32.307	-349	-349	-349	-349
Indexaties overig (bijlage 10)	17.356	-54	-62	-69	-76
Overige mutaties bestaand beleid (bijlage 10)		-16	132	-6	5
Nieuw Beleid (bijlage 6)		-173	-174	-336	-336
TOTAAL STRUCTUREEL SALDO		**2.056**	**4.284**	**-2.434**	**-1.551**
Saldo Perspectiefnota incidenteel		**-6.051**	**-5.225**	**-82**	**0**
Mutaties begroting 2024 (bijlage 7)		-917	-253	-135	-70
Risicoreserve grote projecten t.l.v. algemene reserve (boekwerk reserves en voorz.)		5.000	5.000	0	0
Bouwgrond winstnemingen ($ 8 grondbeleid)		0	262	1.093	749
Doorontwikkeling WDW ($6 Bedrijfsvoering)		-154	0	0	0
Afronding			1		
TOTAAL INCIDENTEEL SALDO		**-2.122**	**-215**	**876**	**679**
TOTAAL RESULTAAT		**-66**	**4.069**	**-1.558**	**-872**

PROGRAMMA’S

0 Bestuur en ondersteuning

Algemeen

Wijchen is er voor haar inwoners. We willen dat mensen meedoen en zich gehoord voelen. Het dalend vertrouwen in de overheid willen we keren door dichterbij onze inwoners te staan. Met ons programma 'Dienstverlening Dichtbij' werken we aan verdere verbetering van onze dienstverlening. We hopen zo het vertrouwen in de overheid te verstevigen.

De gemeente communiceert in duidelijke taal. In brieven, e-mails en op de website. Contact met de gemeente moet prettig en duidelijk zijn. Het doel is dat de gemeente binnen twee werkdagen een eerste reactie geeft. Daarnaast willen we beter mee denken met ideeën in de samenleving. Bij nieuwe plannen betrekken we inwoners op tijd en we houden ze ook tussentijds goed op de hoogte.

We denken en werken toekomstgericht. Voor de hele gemeente, met haar kernen en wijken en de regio. Het strategisch kompas Wijchen2035 geeft de komende jaren richting aan ons beleid en onze inzet op de diverse onderwerpen en opgaven. Zo werken we aan een toekomstbestendig Wijchen. Waar het fijn wonen, werken en recreëren is voor iedereen. In het Strategisch Kompas hebben we bepaald dat we ervoor kiezen om voorop te lopen in de dienstverlening. Dit betekent dat we nog meer inzetten op onze dienstverlening. Door 24/7 bereikbaar te zijn en door situaties met een menselijke maat op te lossen.

In onze regio is de gemeente een sterke gemeente en een goede buur. We willen goed samenwerken in de regio. Samen met andere gemeenten en partijen pakken we grote opdrachten en problemen aan. We bouwen verder aan vertrouwen en we nodigen andere gemeenten in de regio uit een beroep op ons te doen voor specifieke taken.

0-a	**Vertrouwen in elkaar**
0-b	**Betrouwbare dienstverlening**
0-c	**Krachtige partner in de regio**
0-d	**Financieel gezond**
0-e	**Een strategische visie voor Wijchen 2035 (Strategisch kompas)**
0-f	**Algemene uitkering**

0-a Vertrouwen in elkaar

Het vertrouwen in de politiek en overheid staat overal onder druk. In Wijchen willen we deze ontwikkeling keren. De gemeente wil dichter bij haar inwoners staan. De gemeente moet nog beter benaderbaar, aanspreekbaar en zichtbaar zijn.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Het versterken van participatie, co-creatie en accounthouderschap is hier onderdeel in. Met het college, raad en samenleving onderzochten we in 2023 hoe we nog beter kunnen worden in participatie. In 2024 wordt het nieuwe 'participatie en co-creatie kader' vastgesteld en uitgevoerd.	2024
We versterken onze inzet op participatie o.a. met een nieuw digitaal participatieplatform. Met dit platform betrekken we inwoners zo vroeg en zo goed mogelijk bij onze opgaven.	2024
Met de WDW-academie investeren we in het ontwikkelen van goede dienstverlenende vaardigheden, houding en gedrag voor onze medewerkers.	Continu proces

0-b Betrouwbare dienstverlening

Contact met de gemeente moet prettig en duidelijk zijn. Heb je een vraag? Dan vind je het antwoord gemakkelijk online. Of krijg je snel telefonisch of schriftelijk antwoord. Ook als dat antwoord is dat er meer tijd nodig is om de vraag te beantwoorden. Zo weet je waar je aan toe bent. Een fysieke afspraak maken kan natuurlijk ook. De gemeente neemt zorgen serieus en denkt in oplossingen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We werken aan de uitvoering van het programma Dienstverlening 'Dienstverlening dichtbij' en de vijf WDW dienstverleningsprincipes. Eind 2024 wordt het programma geëvalueerd.	2024
We investeren in digitale vernieuwingen en plaatsen een chatbot en livechat op de website van Wijchen. Ook gaan we stap voor stap met een digitale balie en het volgen van klantsignalen aan de slag.	2024
We onderzoeken door wie en hoe de kantoren en openingstijden nu gebruikt worden. En wat we verwachtten wat de ontwikkeling in gebruik is. We gebruiken hiervoor de resultaten van de Inwoners- en Ondernemerspeiling en zetten een extra onderzoek intern en extern uit.	2024

0-c Krachtige partner in de regio

In onze regio is de gemeente Wijchen een sterke gemeente en een goede buur. Juist door samen te werken kunnen we elkaar versterken. Wijchen neemt haar verantwoordelijkheid en is een teamspeler in de regio.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
1. Groene Metropool Regio Met de Groene Metropool Regio werken we aan de regioagenda 2023-2024 en de vijf opgaven. Belangrijke onderdelen daarbinnen zijn de uitwerking van de verstedelijkingsstrategie in een uitvoeringsprogramma NOVEX en we maken een plan voor het landelijk gebied. Daarnaast kijken we met de andere gemeenten hoe we de samenwerking binnen de Groene Metropool Regio kunnen verbeteren. Ook stellen we een nieuwe regioagenda 2025-2028 op.	2024
2. Rijk van Nijmegen Met de gemeenten van het Rijk van Nijmegen werken we samen om Wijchen en deze regio sterker neer te zetten. Voor deze samenwerking stellen we een verbeteragenda op. Verder stellen de gemeenten rondom Nijmegen een Ommeland-agenda op. Hiermee verbeteren we de relatie tussen stad en platteland. Het LEADER	2024

programma helpt hierbij mee door de ontwikkeling van het platteland in brede zin aan te moedigen.	
3. Euregio Rijn Waal Binnen de euregio onderzoeken we of we kunnen samenwerken met een Duitse gemeente.	2024
4. Public Affairs strategie We voeren het Public Affairsplan uit en stellen deze bij op basis van nieuwe ontwikkelingen.	Continu proces
5. M50 Netwerk Naar aanleiding van een raadsmotie heeft het college in 2023 besloten om aspirant lid te worden van de M50. Het landelijk netwerk van Middelgrote Gemeenten. In 2024 bekijken we of het lidmaatschap voldoende bijdraagt aan de beleidsdoelen van Wijchen.	2024

0-d Financieel gezond

De financiën van de gemeente Wijchen zijn op orde. We gaan zorgvuldig met belastinggeld om en zijn daar transparant over. Onze woonlasten behoren tot de laagste van de regio en daar zijn we trots op. Maar we zijn ons ervan bewust dat onverwachte ontwikkelingen kunnen vragen om lastige financiële keuzes.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We bieden binnen de gestelde termijnen de begroting, jaarrekening en rapportages aan. De begroting moet structureel sluitend zijn. We geven niet meer geld uit dan er binnenkomt. De onroerendezaakbelasting (OZB) gebruiken we daarbij niet als sluitpost.	Continu proces

0-e Een strategische visie voor Wijchen 2035 (Strategisch kompas)

Het strategisch kompas Wijchen 2035 geeft de koers aan in wat we in de verschillende opgaven willen bereiken de komende jaren.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
De genoemde acties in het strategisch kompas worden uitgevoerd. Tussentijds verschijnt er regelmatig een nieuwsbrief en ook de jaarlijkse stand van zaken wordt gemonitord gecommuniceerd. Het Strategisch Kompas wordt elke 4-jarige raadsperiode 1 keer geëvalueerd in het midden van de raadsperiode. In 2028 vindt de eerste evaluatie plaats.	Continu proces

0-f Algemene uitkering

De in voorliggende begroting opgenomen inkomsten uit het Gemeentefonds zijn ontleend aan de septembercirculaire 2023. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De jaarlijkse ontwikkeling van het gemeentefonds (positief of negatief) wordt het accres genoemd.

In de voorjaarsnota 2023 van het Rijk is besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Hierbij is het uitgangspunt dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgt. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling van het gemeentefonds wordt gebaseerd op het 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het fonds minder schommelt. De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het bbp van het lopende jaar. De grondslagen waarover vanaf 2026 deze indexatie wordt berekend, wordt op gelijke wijze bepaald als de huidige grondslagen.
Bij deze septembercirculaire is ook voor 2027 en 2028 de loon en prijsontwikkeling toegepast in afwachting van de bbp-indexatie. De indices van de nieuwe bbp-systematiek

zijn opgenomen, wat leidt tot een hoger accres vanaf 2027. Via onze Perspectiefnota 2023 zijn de reële loon- en prijsontwikkelingen al opgenomen aan de kostenkant, waardoor de stijging in het accres nu vrij besteedbaar is. Wel nemen we in paragraaf weerstandsvermogen risico's op t.a.v. de loonontwikkeling voor 2024 e.v.

In onderstaande tabel presenteren we de uitkomsten van de septembercirculaire 2023 ten opzichte van de meicirculaire 2023.

Tabel 2: Gemeentefonds, septembercirculaire

x € 1.000	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Septembercirculaire 2023	83.414	86.885	82.637	85.349
Meicirculaire 2023	82.255	86.179	82.361	83.889
Mutatie	**1.159**	**706**	**276**	**1.460**
Af Taakmutaties:				
Herziening financieringssystematiek: Deel BCF/BTW compensatiefonds	0	0	0	156
Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-5	-6	-6	-6
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	-89	0	0	0
Rijksvaccinatieprogramma	-9	-10	-9	-9
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg 2025	0	-59	0	0
Veilig wonen / weerbaar bestuur	-7	-7	-7	0
Participatie WSW-deel/MGR deel	-55	-51	-48	-44
Rijkstaakstelling bezuinigingen jeugd	0	0	70	341
Totaal saldo na taakmutaties:	**994**	**573**	**276**	**1.898**

Toelichting taakmutaties:

- *Herziening financieringssystematiek*: We hebben bij de meicirculaire 2023, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek, een stelpost opgenomen vanwege uitname t.b.v. BCF. Dit kan nu vervallen, want het is integraal opgenomen in de uitkomst van de septembercirculaire.
- *Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III):* De algemene uitkering wordt vanaf 2023 structureel verhoogd in verband met de tweede herziening van de Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD III). De regeling is op 10 maart 2020 geïmplementeerd en heeft als doel om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Naar aanleiding van EPBD III is er een verplichting geïntroduceerd voor het documenteren van de energieprestatie van een installatie, voor het installeren van zelfregulerende apparatuur per verblijfsruimte en voor laadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ook zijn de eisen voor de energieprestatie van technische bouwsystemen en de keuring van verwarmingsinstallaties en airconditioningssystemen aangepast. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving.
- *Bijzondere bijstand en vroegsignalering*: Het kabinet stelt in 2024 incidenteel geld beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen.
- *Rijksvaccinatieprogramma:* Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze vaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Deze vaccinatie wordt dan toegevoegd aan de opsomming van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) zoals genoemd in artikel 11, tweede lid, in het Besluit publieke gezondheid. Uitvoering hiervan vindt plaats bij de GGD.
- *Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg 2025:* compensatie voor de gestegen lonen en prijzen binnen de jeugdzorg. Voor 2024 hebben we de kosten al op reëel niveau begroot, rekening houdend met de gestegen tarieven. Voor 2025 parkeren we deze middelen voor geval de prijsbijstellingen in 2025 hoger blijken te zijn, dan de index waar we nu van uitgaan.

- *Veilig wonen / weerbaar bestuur*: De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. We parkeren deze middelen binnen het taakveld bestuur voor mogelijke acties die we in de toekomst hierop moeten plegen.
- *Participatie WSW-deel/MGR deel*: Extra middelen participatie parkeren we voor de bijdrage aan de MGR, die deze taak voor de gemeenten uitvoert.
- *Rijkstaakstelling besparingen jeugd*: Het Rijk en de VNG hebben op 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 hebben we de gevolgen hiervan al vertaald. In deze septembercirculaire worden de bedragen bijgesteld. Een van de afspraken betreft de aanvullende besparing van € 100 miljoen, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Dit verloopt budgettair neutraal, omdat Wijchen in de begroting voor Jeugdzorg rekening heeft gehouden met de voorgenomen besparing en een lagere raming voor de uitgaven. Het bedrag hier opgenomen als taakmutatie ontvangen we minder in de algemene uitkering. Dit vertalen we aan de kostenkant als een besparing op de jeugdzorgkosten.

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
3992	Strategisch Kompas Wijchen2035
15 GR 022	Regionale samenwerking Wijchen - Druten
16 7B 1635	Werkorganisatie Druten Wijchen
17 7 11377	Prestatie-indicatoren Werkorganisatie Druten Wijchen
18 7b 21660	Nota verbonden partijen
380898	Agenda Dienstverlening Dichtbij

Wat het kost

Het Programma Bestuur en ondersteuning bestaat uit de volgende taakvelden:
0.1 Bestuur; de vergoedingen voor de raad, het college en de regionale/bestuurlijke samenwerking.
0.2 Burgerzaken; verstrekken van rijbewijzen, paspoorten, bevolkingsregister en de kosten voor de verkiezingen en straatnaamgeving.
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen.
0.4 Overhead; alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.
0.5 Treasury; tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury functie, zoals financiering, beleggingen, dividenden etc.

Algemene dekkingsmiddelen:
0.6 Belastingen; hieronder valt een aantal taakvelden, zoals OZB woningen en niet-woningen en de overige belastingen, zoals de honden-, precario- en reclamebelasting.
0.7 Algemene uitkering; hieronder valt de uitkering uit het gemeentefonds.
0.8 Overige baten en lasten; hieronder vallen de niet nader gespecificeerde posten zoals stelposten en taakstellingen.
0.9 Vennootschapsbelasting.
0.10 Mutaties met reserves.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
0.1	Bestuur	150	174	174	150	150
0.2	Burgerzaken	591	710	760	820	860
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	447	446	454	462	469
0.4	Overhead	813	862	889	913	901
0.5	Treasury	1.447	1.465	1.884	2.387	2.377
0.61	OZB woningen	6.407	6.660	6.910	7.162	7.408
0.62	OZB niet-woningen	3.954	4.035	4.148	4.260	4.367
0.64	Belastingen overig	364	408	402	414	422
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.383	83.414	86.885	82.637	85.349
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
	TOTAAL BATEN	**91.556**	**98.172**	**102.505**	**99.204**	**102.303**
	LASTEN					
0.1	Bestuur	3.377	3.601	3.737	3.874	3.983
0.2	Burgerzaken	1.061	1.104	1.168	1.226	1.299
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.016	1.216	1.073	1.109	1.123
0.4	Overhead	15.835	15.203	15.301	15.465	15.766
0.5	Treasury	513	333	515	536	717
0.61	OZB woningen	275	867	340	353	366
0.62	OZB niet-woningen	43	54	56	58	61
0.64	Belastingen overig	63	75	78	81	84
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	-23	167	190	233	129
	TOTAAL LASTEN	**22.161**	**22.621**	**22.459**	**22.936**	**23.527**
	Begroot resultaat baten en lasten	**69.396**	**75.551**	**80.046**	**76.267**	**78.775**
	Inzet bestemmingsreserves	**2.492**	**799**	**381**	**291**	**477**
	Begroot resultaat	**71.887**	**76.351**	**80.428**	**76.558**	**79.252**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:

TV	Reserve	2023	2024	2025	2026	2027
0.10	AR: Algemene Reserve	0	0	0	0	0
0.10	AR: Rekeningresultaat	1.863	0	0	0	0
0.2	ER: Verkiezingen	42	-10	-11	-11	26
0.3	ER: Onderhoud Overige gebouwen	5	141	-34	-24	-22
0.4	Afs.R: Gemeentekantoor	356	356	356	356	356
0.4	Afs.R: Gemeentewerf	27	27	27	27	27
0.4	Afs.R: Herhuisvesting Molenhuis	18	18	1	0	0
0.4	ER: Onderhoud Overige gebouwen	182	267	43	-56	90
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**2.492**	**799**	**381**	**291**	**477**

1 Veiligheid

Algemeen

We willen dat iedereen zich veilig voelt in onze gemeente. Thuis, op straat, in de kernen, op het bedrijventerrein en in het buitengebied. Samen met inwoners, ondernemers en onze partners werken we hieraan. We roepen mensen op om signalen van onveiligheid en zorgen te delen. Onveilige situaties en ongewenst gedrag pakken we zo snel mogelijk aan.

Preventie, signaleren, integraal samenwerken en informatie delen, staan centraal in onze strategie. We werken hierbij steeds samen met andere beleidsdomeinen, zoals Wmo, jeugdzorg, participatie, horeca en evenementen, toerisme en recreatie, verkeer en milieu, wonen en openbare ruimte. Zo werken we integraal en investeren we in preventie. We controleren op het naleven van de regels. We willen voorkomen dat jeugd overlast geeft, bijvoorbeeld door inzet van ouders, jongerenwerk en straatcoaches. Crimineel gedrag pakken we aan. Bedrijven die gebruikt worden voor strafbare activiteiten, pakken we aan. We werken hierbij samen met de gemeenten in de regio. Daarbij gaat extra aandacht uit naar het buitengebied en de bedrijventerreinen.

Ook digitale veiligheid brengen we onder de aandacht. We maken de lokale aanpak van cybercrime sterker. Als het mogelijk is, sluiten we aan bij bestaande (landelijke) programma's.

1-a	**Samen opletten**
1-b	**Stevige aanpak van criminaliteit**
1-c	**Crisisbeheersing voor langdurige crises**
1-d	**Veiligheid, Toezicht en Handhaving**

1-a Samen opletten

Politie en gemeentelijke boa's hebben een belangrijke taak in de handhaving. Zij kunnen niet altijd overal aanwezig zijn. Het moet vanzelfsprekend zijn dat mensen elkaar kunnen aanspreken op gedrag. En dat buurtbewoners samen een oogje in het zeil houden. Goed gedrag is de norm; ongewenst gedrag pakken we aan.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zorgen dat de boa's gericht handhaven. Dit doen we door meer informatie en data gericht te werken en ze in te zetten op de meest belangrijke onderwerpen. Ook willen we de samenwerking tussen de politie en de boa's versterken.	2024
We willen dat buurtbewoners beter voor zichzelf opkomen. We moedigen initiatieven die bijdragen aan leefbaarheid en veiligheid aan en ondersteunen deze. Denk hierbij aan de Week van de Veiligheid en WhatsApp-buurtpreventie.	Continu proces

We zetten in op een integrale aanpak van overlast. Zo verbeteren we de samenwerking tussen partners (extern) en collega's (intern). Waar nodig zetten we maatregelen in die het bestuur heeft, zoals de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet verplichte ggz. Daarbij vinden we goede zorg en opvang van personen met verward gedrag belangrijk.	Continu proces

1-b Stevige aanpak van criminaliteit

Samen staan we sterk tegen criminaliteit. Samen met ondernemers en inwoners werken we aan onze veiligheid en gaan we strafbare activiteiten door bedrijven tegen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zetten in op een integrale aanpak om strafbare activiteiten door bedrijven tegen te gaan. In 2024 gaat aandacht uit naar de bedrijventerreinen en het buitengebied. Tijdens controles geven we uitgebreide informatie. Dit doen we samen met het Ondermijningsteam Tweestromenland (OTSL).	2024
In de aanpak tegen strafbare activiteiten door bedrijven zetten we de wettelijke maatregelen die het bestuur heeft in, waaronder het Bibob-beleid. Het Bibob-beleid wordt in 2024 regionaal geactualiseerd.	2024
We communiceren actief over cyberdreigingen en digitale veiligheid. Onder andere over hoe inwoners signalen kunnen herkennen. Ook nemen we deel aan een regionale werkgroep cybercrime.	Continu proces

1-c Crisisbeheersing op lange termijn

Bij crises die lang duren werken we met een kernteam. Het kernteam voert namens de gemeente de leiding tijdens de crisis. Het kernteam werkt samen met de Veiligheidsregio en de lokale actieteams. Ook reageert het kernteam op nieuwe maatregelen van de Rijksoverheid. Zo spelen we sneller en passender in op maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
In geval van een langdurige crisis vormen we een kernteam.	Continu proces

1-d Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Om te voldoen aan onze wettelijke plicht en om goede keuzes en prioritering te kunnen maken in waar en hoe we handhaven, werken we aan een nieuw VTH beleidskader en VTH uitvoeringsprogramma.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We stellen een nieuw beleidskader en uitvoeringsprogramma op voor Veiligheid, Toezicht en Handhaving.	2024

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
110957	Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) Wijchen 2023 Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026

Wat het kost

Binnen het programma Veiligheid betrekken we de volgende taakvelden:
1.1 Crisisbeheersing en brandweer; Tot dit taakveld behoren alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen.
1.2 Openbare orde en veiligheid; Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid, zoals toezicht, wet BIBOB en APV.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	163	139	139	139	139
	TOTAAL BATEN	**163**	**139**	**139**	**139**	**139**
	LASTEN					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.046	3.226	3.339	3.442	3.545
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.148	1.220	1.254	1.287	1.300
	TOTAAL LASTEN	**4.194**	**4.446**	**4.594**	**4.729**	**4.845**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-4.031**	**-4.308**	**-4.455**	**-4.591**	**-4.706**
	Inzet bestemmingsreserves	**113**	**113**	**113**	**113**	**113**
	Begroot resultaat	**-3.917**	**-4.194**	**-4.342**	**-4.477**	**-4.593**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:						
1.1	Afs.R: Brandweerkazerne	113	113	113	113	113
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**113**	**113**	**113**	**113**	**113**

2 Verkeer en vervoer

Algemeen

We willen dat Wijchen goed bereikbaar is, voor iedereen en op elke manier. Verkeer en vervoer moeten vooral veilig zijn en geen overlast geven.

De komende jaren staan we voor een aantal grote opgaven zoals de woningbouwopgave en de realisatie van onze duurzaamheidsambities. Dit heeft ook gevolgen voor hoe we bereikbaar zijn en de behoeften en de manier waarop we binnen de gemeente ons kunnen verplaatsen. Denk bijvoorbeeld aan meer inwoners en nieuwe manieren om je te kunnen verplaatsen. We willen meer ruimte geven aan fietsers en voetgangers. We spannen ons in voor een doorfietsroute naar Oss. En we onderzoeken samen met de regio of een extra tunnel voor fietsers en voetganger onder het spoor mogelijk is. De goede bereikbaarheid met het OV en de auto, samen met gratis parkeermogelijkheden, willen we behouden. Wel proberen we dat er minder auto's op straat zijn. Verder willen we dat openbare ruimte beter toegankelijk is voor mensen met een beperking, zoals rolstoelgebruikers.

De Mobiliteitsvisie heeft 5 belangrijke onderwerpen. Deze komen overeen met belangrijke onderwerpen in de omgevingsvisie: leefbare, duurzame, (verkeers)veilige, inclusieve ("iedereen kan meedoen") en bereikbare gebieden. In het Mobiliteitsplan beschrijven we hoe we de wensen en doelen uit de Mobiliteitsvisie kunnen behalen. Door beperkte financiële middelen en personeel, kunnen we de maatregelen niet allemaal tegelijkertijd uitvoeren. Dat doen we in stappen en verdeeld over meerdere jaren. Hiervoor hebben we het Meerjarenuitvoeringsprogramma (MUP) Mobiliteit opgesteld. In de Begroting 2024 zijn de vastgestelde maatregelen en middelen (PN2022) opgenomen.

2-a	**Ruimte voor fietsers en voetgangers**
2-b	**Gastvrij voor de auto**
2-c	**Goed bereikbaar met openbaar vervoer**
2-d	**Veilig verkeer en minder overlast**
2-e	**Verkeersveiligheid**
2-f	**Leefbaarheid in de gemeenten**
2-g	**Bereikbaarheid tussen de kernen**
2-h	**Verbonden met de regio**
2-i	**Duurzaam verplaatsen**

2-a Ruimte voor fietsers en voetgangers

Langzaam vervoer past bij uitstek goed bij de grootte en het dorpse karakter van Wijchen. Het is ook nog eens gezond en milieuvriendelijk. Daarom willen we fietsen en wandelen aantrekkelijker maken.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We geven meer ruimte aan voetgangers en fietsers. Dit nemen we mee in de projecten en ons advies. We maken keuzen in wat we belangrijk vinden.	Continu proces
We zorgen er steeds voor dat de openbare ruimte toegankelijk is voor mensen met een beperking, zoals rolstoelgebruikers.	Continu proces
We spannen ons in voor een snelfietsroute langs Niftrik naar Oss en het fietspad dat vrij ligt langs de Ravensteinseweg. Het onderzoek naar de fietsroute is afgerond in 2023. Verdere uitwerking volgt zo mogelijk in 2024.	Continu proces
Het onderzoeken van de fietsverbinding Batenburg – Niftrik is in 2023 afgerond. We streven er naar om in 2024 te starten met het aanleggen van de fietsverbinding.	2024

2-b Gastvrij voor de auto

Wijchen is goed bereikbaar met de auto en heeft gratis parkeermogelijkheden. Dat willen we behouden, terwijl we proberen het autogebruik terug te dringen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zorgen ervoor dat het centrum goed bereikbaar is met voldoende gratis parkeerplekken. Dit nemen we mee in de planvorming van TKWM. Het centrum van Wijchen krijgt een dynamisch parkeerverwijssysteem.	Continu proces 2024
Bij nieuwbouwprojecten onderzoeken we of we anders om kunnen gaan met parkeren.	Continu proces
We zetten ons in voor voldoende openbare laadpalen voor elektrische auto's. We laten ons adviseren over locaties en plaatsen actief laadpalen.	Continu proces
We blijven ons inzetten voor het verbeteren van verkeersknelpunten zoals knooppunt Bankhoef. Dit heeft doorlopend onze aandacht. We blijven aangehaakt bij de MIRT-A50, maar ook bij de N845.	Continu proces
We vinden het belangrijk dat bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Wijchen Oost goed bereikbaar zijn.	2024

2-c Goed bereikbaar met openbaar vervoer

Ook met trein en bus is Wijchen goed te bereiken.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Elk kwartier een trein richting Den Bosch blijven we op de regionale en landelijke agenda zetten.	Continu proces

2-d Veilig verkeer en minder overlast

Iedereen moet veilig aan het verkeer kunnen deelnemen. Of je nu naar school gaat, op weg naar je werk bent, of een ommetje maakt. Overlast door geluid, stank en trillingen pakken we aan.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Gevaarlijke verkeerssituaties en plekken met veel geluidsoverlast onderzoeken we en pakken we aan.	Continu proces
We zetten ons in voor een variant van de A50 met de minste overlast voor omwonenden.	Continu proces
We geven extra aandacht aan verkeersveiligheid rond scholen en sportclubs.	Continu proces

Dit heeft steeds onze aandacht en sluit aan op maatregel 28 MUP.	

2-e Verkeersveiligheid

Wijchen is in 2030 nog meer verkeersveilig, zowel objectief (het aantal geregistreerde ongevallen) als subjectief (de beleving van inwoners en bezoekers). Hiervoor is structurele aandacht nodig door middel van preventie, educatie en evaluatie van ongevallen. Waarbij we extra aandacht besteden aan de kwetsbare deelnemers in het verkeer.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Snelheid buiten bebouwde kom (5). De komende jaren passen we de snelheid van wegen buiten de bebouwde kom aan naar de snelheidsregels in het wegencategoriseringsplan. Maatregelen bestaan uit onder andere het toepassen van bebording of het realiseren van maatregelen die de snelheid remmen (verkeersdrempels en/of verkeersplateaus) in het buitengebied.	2024
Onderhoud N845 (*). De provincie voert het normale onderhoud uit. Op de Van Cittersweg moeten maatregelen genomen worden. Dit betekent dat een herindeling ook financiële gevolgen voor de gemeente heeft. Het exacte bedrag is nu nog niet bekend. Dit wordt opgenomen in PPN 2024.	2024
Regionale afstemming verkeersveiligheid (27). We blijven de komende jaren met de regio afstemmen hoe we samen ongelukken kunnen voorkomen.	Continu proces

2-f Leefbaarheid in de gemeenten

We zetten binnen de grote kernen in op de fietser en voetganger, waarbij we ervoor zorgen dat voorzieningen goed met de auto bereikbaar blijven. In (nieuwe) woonwijken maken we meer ruimte voor fietsers, voetgangers, openbaar groen en verblijfsruimte. Hierdoor rijden minder auto's op straat.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Aanpak grijze wegen (4a): Uit MUP maatregel 3 wordt bekend welke 'grijze wegen' er binnen de gemeente zijn. Hierna kan een reële inschatting worden gemaakt van de investeringskosten die nodig zijn en wat we als eerste gaan oppakken. We willen dit zoveel mogelijk tegelijk met het normale onderhoud doen.	Continu proces
In 2023 stelde de gemeenteraad de regels voor parkeren vast. De beleidsregels voor parkeernormen zijn vastgesteld door het college. Met dit aangepaste beleidsstuk, samen met de reguliere advisering en andere beleidsstukken, borgen we de leefbaarheid in projecten.	Continu proces

2-g Bereikbaarheid tussen de kernen

We willen dat de kernen voor iedereen bereikbaar zijn. Elke deelnemer aan het verkeer moet goed tussen de kernen kunnen reizen. Hierbij willen we betere fietsverbindingen, maar ook dat de grotere kernen goed bereikbaar voor de auto zijn.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Upgrade fiets- en wandelnetwerk (9a). Er is een werkbudget van € 25.000 per jaar voor kleine aanpassingen. Hiermee gaan we het fiets- en wandelnetwerk verbeteren wat niet past bij het normale onderhoud. Mochten er grote verbeteringen van fiets- en/of wandelpaden nodig zijn, dan kan daar een apart budget voor worden aangevraagd.	2024
Fietspad Ravensteinseweg (11b). We gaan een fietspad langs de Ravensteinseweg aanleggen tussen de Drutenseweg en de dijkoprit.	2024

2-h Verbonden met de regio

In 2030 worden het openbaar vervoer en de fiets, eerder dan de auto, gekozen voor reizen van en naar de belangrijkste bestemmingen in de regio's in de buurt. Hierbij zetten we in op onder andere fiets- en OV-verbindingen, voldoende en veilige fietsenstallingen bij overstappunten en toegankelijke OV-haltes. Inwoners zijn hierdoor minder afhankelijk van de auto.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Fietsverbinding Druten – Wijchen (10). We onderzoeken of deze haalbaar is. Hierbij kijken we onder andere naar de eisen, de route en de kosten van deze fietsverbinding.	2024

2-i Duurzaam verplaatsen

In 2030 is voor iedereen (inwoners, bezoekers, werknemers etc.) een duurzaam vervoersmiddel beschikbaar. Hierdoor kan men zich betrouwbaar en comfortabel binnen en buiten Wijchen verplaatsen. Met als doel, het aandeel duurzame verplaatsingen (lopen, (e)fietsen, speed pedelecs, openbaar vervoer, elektrische auto en nieuwe vormen van e-mobility) dat binnen de eigen gemeente duurzaam plaatsvindt, te verhogen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Monitoring duurzame mobiliteit (20b). De Strategie Elektrisch Rijden is op 24 juni 2021 vastgesteld. Hierin is een gewenst resultaat opgenomen voor het aantal laadpalen in 2025. We verwachten dat er tot en met 2025 ongeveer 126 laadpalen bij moeten komen (op basis van de prognoses).	Continu proces
Werkgeversaanpak bedrijventerreinen (24). We zijn steeds in gesprek met bedrijventerreinen over de mogelijkheden en informeren ze over successen binnen en buiten gemeente Wijchen. Voor de uitvoering van de maatregelen moet per bedrijf gekeken worden wat de oplossing is. Het bedrijf betaalt zelf de kosten voor de maatregel.	Continu proces

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
20 054441	Mobiliteitsvisie Druten en Wijchen "Duurzaam onderweg tussen Maas en Waal"
21 061892	Mobiliteitsplan
21 068537	Meerjaren Uitvoeringsprogramma mobiliteit (uitwerking mobiliteitsplan Wijchen)

Wat het kost

Het Programma Verkeer en vervoer bestaat uit de volgende taakvelden:
2.1 Verkeer en vervoer; hiertoe behoren de taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur, zoals verkeersbeleid, de verlichting, aanleg, reconstructie en onderhoud van wegen en de gladheidsbestrijding.
2.2 Parkeren; parkeerbeleid en exploitatie parkeervoorzieningen.
2.5 Openbaar vervoer; hiertoe behoren taken op het gebied van openbaar vervoer en bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
2.1	Verkeer en vervoer	301	173	173	142	142
2.2	Parkeren	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	6	6	6	6	6
	TOTAAL BATEN	**307**	**179**	**179**	**148**	**148**
	LASTEN					
2.1	Verkeer en vervoer	5.928	5.667	5.311	5.442	5.603
2.2	Parkeren	376	416	425	432	437
2.5	Openbaar vervoer	40	41	41	41	41
	TOTAAL LASTEN	**6.344**	**6.125**	**5.776**	**5.915**	**6.081**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-6.037**	**-5.945**	**-5.597**	**-5.767**	**-5.933**
	Inzet bestemmingsreserves	**223**	**551**	**1**	**1**	**1**
	Begroot resultaat	**-5.815**	**-5.395**	**-5.596**	**-5.767**	**-5.933**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:						
2.1	Afs.R. Uitvoeringsprogramma Openbare ruimte	207	0	0	0	0
2.1	AR: Algemene Reserve	15	0	0	0	0
2.1	ER: Wegen en civiele kunstwerken	0	550	0	0	0
2.2	ER: Onderhoud Overige gebouwen	1	1	1	1	1
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**223**	**551**	**1**	**1**	**1**

3 Economie

Algemeen

Ons doel is een levendige, vernieuwende en duurzame economie. Door samen te investeren in een goed ondernemers- en vestigingsklimaat, samenwerking én duurzaam ondernemerschap, helpen wij ondernemers, inwoners en bezoekers van gemeente Wijchen prettig te ondernemen, werken, wonen en recreëren.

We waarderen lokaal ondernemerschap, het versterken van het ondernemersnetwerk en het aanmoedigen van bedrijvigheid. Dat zijn de drie pijlers die belangrijk zijn voor de Wijchense economie en het toerisme. We zijn trots op de vele kleine en grote ondernemers in onze gemeente. Zij zijn onze banenmotor en dat willen we graag zo houden. In het Strategisch Kompas hebben we bepaald dat we gaan voor een groene economie waarin brede welvaart en welbevinden centraal staat. Dit betekent dat we kiezen voor een kleine uitbreiding van de bedrijventerreinen en dat we bestaande bedrijventerreinen opknappen. We knappen bedrijventerrein Wijchen- Oost op en onderzoeken de geplande uitbreiding van bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Breekwagen. Duurzame vernieuwingen bieden kansen voor het bedrijfsleven en dragen bij aan een beter klimaat. We vinden het belangrijk dat ondernemers van elkaar leren en goede voorbeelden van duurzaam en circulair ondernemen met elkaar delen. We moedigen bedrijven aan om verder te verduurzamen en zetten daarom een energieloket voor bedrijven op.

Een gezonde economie is belangrijk voor de werkgelegenheid. Werk levert zelfstandigheid en ontwikkeling op. Daarom willen we dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen. Want iedereen is van waarde en moet iets kunnen bijdragen. Waar nodig ondersteunen we mensen hierbij. Dit doen we met initiatieven die mensen effectief trainen, of ze te ondersteunen bij het zoeken naar werk. Maar ook door te werken aan een goede verbinding tussen onderwijs, bedrijfsleven en volwassenonderwijs. Als mensen financieel in de knel komen, is er een vangnet. Armoede bestrijden we met op tijd hulp op maat te bieden. Door de stijgende energieprijzen hebben we meer aandacht voor energiearmoede.

Wijchen heeft verschillende wijkwinkelcentra en een bruisend centrum met een uitgebreid aanbod aan winkels, vele horecagelegenheden en mooie evenementen. Dit willen we zo houden en waar mogelijk versterken. Dat doen we door samen te werken met Centrummanagement Wijchen, Vereniging van Pandeigenaren en de Wijchense afdeling van Horeca Nederland. En natuurlijk ook Wijchen= (het promoten van Wijchen breed). We verdiepen ons ook in herontwikkeling van de westkant van het centrum. We houden daarbij rekening met het veranderend gebruik van het centrum voor bijvoorbeeld horeca en evenementen. Ook toerisme biedt kansen voor Wijchen en houdt het centrum en alle kernen levendig.

Onze verantwoordelijkheid is groter dan alleen de gemeente Wijchen. Ook in de subregio Rijk van Nijmegen en de grote regio (Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen) werken we aan de gezamenlijke speerpunten. Deze speerpunten vallen onder de opgave Productieve regio waarin economie en arbeidsmarktbeleid samenkomen. Ook hebben we de ambitie uitgesproken om de economie te verbeteren, door meer werk te creëren met een verbeterde leefbaarheid als gevolg. We werken aan de volgende vijf speerpunten : Doorontwikkeling Health & Hightech en Energy tot (inter)nationale clusters, Verbeteren ondernemerschap in het MKB, invulling geven aan de Human Capital agenda, versterking van duurzame logistiek en werken aan toekomstbestendige werklocaties.

Het speerpunt Toerisme valt binnen de regionale opgave Ontspannen Regio. De acties op regionaal niveau hebben een gevolg voor de Wijchense economie.

3-a	**Een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers**
3-b	**Aantrekkelijke winkelcentra**
3-c	**Uitvoering geven aan de economische en toeristische visie**
3-d	**Energietransitie elektrische laadinfrastructuur**
3-e	**Human Capital agenda**

3-a Een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers

Ontwikkelingen kunnen invloed op de uit te voeren plannen. Denk aan inflatie, de dreiging van een loon-prijs spiraal en een mogelijke recessie. Het kan zijn dat we dan extra acties moeten uitvoeren.

Belangrijk zijn onder andere goede bereikbaarheid en digitale infrastructuur. We geven ruimte om makkelijk te ondernemen door overbodige regels weg te nemen. Duurzame innovaties bieden kansen voor het bedrijfsleven én dragen bij aan een beter klimaat.

Wat we gaan doen	**Uitvoering in**
Vitalisering bedrijventerrein Wijchen-Oost.	Continu proces
Ondersteunen duurzaamheids- en circulaire initiatieven met ondernemers. Ondersteunen lokale initiatieven in de ruil- en deeleconomie. Mede door de Stimuleringslening Verduurzaming Zakelijk en het Energieloket Zakelijk.	Continu proces
Participatietrajecten met ondernemers bij nieuwe ontwikkelingen, zoals bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Wijchen-Oost.	Continu proces

3-b Vitale winkelcentra

Sinds 2023 hebben we in het centrum van Wijchen een accountplan, dat opgesteld is met de vereniging van pandeigenaren en het Centrummanagement. Dit gezamenlijke uitvoeringsplan heeft de centrumvisie als onderlegger en heeft tot doel het Wijchense winkelcentrum verder te versterken.

Wat we gaan doen	**Uitvoering in**
In samenwerking met ondernemers en het CMW (Centrummanagement Wijchen) voeren we de Detailhandelsstructuurvisie uit.	Continu proces
We voeren de aanbevelingen uit het onderzoeken over de toekomst van de warenmarkt uit.	2024
We stellen een horecavisie op, in samenwerking met KHN Afdeling Wijchen, horeca ondernemers en CMW. Met "Wijchen=Samen" versterken we elkaar, de aantrekkelijkheid en branding van Wijchen. Dit is een belangrijke aanbeveling uit de	2024 Continue proces

detailhandelsstructuurvisie. We helpen mee om het centrum van Wijchen bruisender te maken door het CMW 3 jaar financieel te ondersteunen. Op termijn ontstaat er marktruimte voor een extra supermarkt in Wijchen. We doen onderzoek naar de best mogelijke locatie.	Continue proces

3-c Economische en toeristische visie

We willen een levendige, vernieuwende en duurzame economie. Dit bereiken we door samen te investeren in een goed ondernemers- en vestigingsklimaat. Door samen te werken en duurzaam te ondernemen, kunnen ondernemers, inwoners en bezoekers van gemeente Wijchen prettig ondernemen, werken, wonen en recreëren. Deze ambitie willen we waarmaken aan de hand van de volgende vier strategielijnen: vernieuwing, aantrekkingskracht, samenwerking en duurzaamheid.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We werken samen met ondernemers om leegstand in het centrum en op bedrijventerreinen tegen te gaan. Hiervoor overleggen we met pandeigenaren van centrum Wijchen en beleggers op bedrijventerrein Wijchen-Oost.	2024
We ronden de onderzoeken naar de mogelijkheden tot uitbreiding van de bedrijventerreinen Bijsterhuizen en Breekwagen af.	2024
We hebben een actieve rol in het toekomstbestendig houden van de winkelgebieden in onze gemeente.	Continu proces
We dragen bij aan projecten om het bedrijfsleven op bedrijventerrein Wijchen Oost, de onderwijsinstellingen en Maaswaalcollege met elkaar te verbinden. Denk hierbij aan het initiatief SPARK! Eind 2023 of begin 2024 gaan we in samenwerking met StartUp Nijmegen proberen een netwerk op te bouwen met startende ondernemers.	2024 2024
We moedigen groei en het gebruik van recreatievoorzieningen aan. Denk daarbij aan een recreatief wandelroutenetwerk, bewegwijzering, afspraken over het gebruik van routes over particulier terrein en het promoten van het netwerk online.	Continu proces
Het recreatieve verkeersnetwerk versterken we door een vrij liggend fietspad langs de Maas tussen Batenburg en Appeltern aan te leggen.	2025

3-d Energietransitie elektrische laadinfrastructuur

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Dit gaat over elektrificatie wagenparken (GO RAL). In 2024 wordt duidelijk hoe de plankaarten eruit gaan zien. Dan weten we wat de noodzaak zal zijn van het waarmaken van een elektrische laadinfrastructuur.	2024

3-e Human Capital Agenda

Wat we gaan doen	Uitvoering in
In 2024 proberen we samen met Vrienden van Techniek talenten in de regio te behouden met Labtrain. Daarnaast willen we nieuw talent aantrekken door het Gelrepact (aanpak krapte beroep techniek) uit te voeren.	2024

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
20 051642	Economische visie 2020 – 2030
20 049334	Toeristische visie 2020 – 2030
20 054571	Detailhandel structuurvisie
20 054571	Toekomstvisie Centrum Wijchen
21 061512	Toekomstvisie Wijchen Oost

Wat het kost

Het Programma Economie bestaat uit de volgende taakvelden:
3.1 Economische ontwikkeling; Tot dit taakveld behoort algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur; hiertoe behoren activiteiten gericht op fysieke condities scheppen voor alle vormen van bedrijvigheid.
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen; Tot dit taakveld behoren de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente.
3.4 Economische promotie; hiertoe behoren activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
3.1	Economische ontwikkeling	30	19	19	19	19
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	572	513	514	514	514
3.4	Economische promotie	271	392	392	392	392
	TOTAAL BATEN	**873**	**924**	**925**	**925**	**925**
	LASTEN					
3.1	Economische ontwikkeling	724	694	677	681	682
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	277	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	224	192	183	188	191
3.4	Economische promotie	508	452	421	430	418
	TOTAAL LASTEN	**1.732**	**1.338**	**1.280**	**1.299**	**1.291**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-859**	**-414**	**-355**	**-374**	**-366**
	Inzet bestemmingsreserves	**261**	**23**	**25**	**13**	**19**
	Begroot resultaat	**-598**	**-391**	**-330**	**-360**	**-347**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:

3.1	ER: Corona compensatie	0	0	0	0	0
3.2	AR: Algemene Reserve	250	0	0	0	0
3.4	ER: Onderhoud Overige gebouwen	11	23	25	13	19
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**261**	**23**	**25**	**13**	**19**

4 Onderwijs

Algemeen

We zorgen ervoor dat er in onze gemeente voldoende onderwijs- en ontwikkelkansen zijn voor iedere inwoner. We zetten actief in op kansengelijkheid. Dit doen we door het aanbieden en behouden van een combinatie van voorzieningen.

4-a	**Fijn opgroeien met goed onderwijs**
4-b	**Onderwijs ondersteuning voor iedereen**
4-c	**Een aanbod voor alle peuters**
4-d	**Versterken van basisvaardigheden bij volwassenen**

4-a Fijn opgroeien met goed onderwijs

De jeugd heeft de toekomst. Daarom blijven we investeren in het onderwijs. We zetten actief in op kansengelijkheid voor kinderen. Het is belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Ons doel is Integrale Kind Centra (IKC's) binnen multifunctionele gebouwen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zetten ons in voor de realisatie van IKC's in Wijchen-Zuid en Wijchen-West. Ontwikkeling MFA's Westwijzer en Hart van Zuid en huisvesting voor de Bonte Boomhut (nieuwe basisschool Kans en Kleur).	Continu proces
We moedigen het behoud van de scholen in de kleine kernen aan.	Continu proces
We herijken het IHP.	2024

4-b Onderwijs ondersteuning voor iedereen

Een goede opleiding is belangrijk voor de toekomst van onze jongeren. Maar niet alle leerlingen doorlopen even makkelijk hun schooljaren. Voor leerlingen met wie het niet goed gaat op school, zorgen we voor ondersteuning. Onze leerplichtambtenaren zijn de gesprekspartner voor scholen, leerlingen en ouders. Zij weten ook welke hulp een leerling kan krijgen die uit dreigt te vallen. Dit doen we samen met lokale en regionale partners. Zo zorgen we dat leerlingen minder uitvallen in het onderwijs.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Het middelbaar onderwijs blijft samen met de gemeente betrokken bij het programma 'Aanpak ziekteverzuim VO'.	Continu proces
Regionaal werken we samen voor een betere instroom en doorstroom van leerlingen, aan de versterking van de zorgteams in het VO en MBO en aan een	Continu proces

sluitend aanbod van tijdelijke opvangvoorzieningen.	
De inzet van leerplichtambtenaren is gericht op terugkeer naar school. Er is voldoende aanbod van schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs.	Continu proces
We verbeteren de inzet van jeugdartsen voor minder ziekteverzuim in het VO.	Continu proces

4-c Een aanbod voor alle peuters

Het aanbod voordat kinderen naar school gaan, draagt bij aan de brede ontwikkeling van het jonge kind. We zien graag dat peuters naar een voorschoolse voorziening gaan. Voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag via de Belastingdienst, is er aanbod waarvoor ouders subsidie kunnen krijgen. Peuters met (een risico op) een taalachterstand krijgen een extra aanbod voorschoolse educatie om hun kansen op een succesvolle en geschikte schoolcarrière te vergroten.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We voeren het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) uit in de beleidsperiode 2023-2026. Hiervoor hebben we een uitvoeringsagenda vanuit het vastgestelde OAB. Dit doen we samen met de educatieve partners in de VVE-werkgroep, die onderdeel is van de Lokaal Educatieve Agenda. In deze beleidsperiode zetten we extra in op het verbeteren van de educatieve kwaliteit. Daarbij gaan we ook samenwerken met kinderdagverblijven en de bibliotheek.	Continu proces
In 2022 gaven we de bibliotheek (penvoerder) een bijdrage voor Leesoffensief Wijchen vanuit de NPO-middelen. Het Leesoffensief wordt ook in het schooljaar 2023-2024 uitgevoerd.	Continu proces

4-d Versterken van basisvaardigheden bij volwassenen

Wie voldoende basisvaardigheden heeft, zoals lezen, schrijven, rekenen en met een computer werken, staat sterker en gezonder in het leven. Daarom zorgen we voor een aanbod aan cursussen en vergroten we het aantal vindplaatsen. Dit doen we zowel lokaal als samen met onze partners in de regio.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Samen met partners in de gemeente werken we aan het opzetten van een Digi-Taalhuis in Wijchen. Voor het regelen van de activiteiten en de hulp aan laaggeletterden om geschikt aanbod te vinden, stellen we een DigiTaalhuis-coördinator aan.	2024

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
16 2773	Regionaal beleidsplan leerplicht 2015-2019
16 4034	Onderhoudsoverdracht onderwijshuisvesting primair onderwijs
4429	*Kansengelijkheid voor jonge kinderen.* Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Wijchen 2023-2026.
20 3 7254	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020

Wat het kost

Het Programma Onderwijs bestaat uit de volgende taakvelden:
4.1 Openbaar basisonderwijs; Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs, waaronder ook bewegingsonderwijs.
4.2 Onderwijshuisvesting; Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs.
4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken; Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen, zoals leerlingenvervoer en peuterspeelzalen.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
4.1	Openbaar basisonderwijs	505	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	179	175	170	173	173
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	495	495	495	495	495
	TOTAAL BATEN	**1.179**	**670**	**665**	**668**	**668**
	LASTEN					
4.1	Openbaar basisonderwijs	388	279	261	262	262
4.2	Onderwijshuisvesting	1.869	2.264	2.265	3.566	3.530
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.830	1.917	2.007	2.085	2.196
	TOTAAL LASTEN	**4.087**	**4.460**	**4.532**	**5.913**	**5.988**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-2.907**	**-3.790**	**-3.867**	**-5.245**	**-5.320**
	Inzet bestemmingsreserves	**3**	**3**	**3**	**3**	**-343**
	Begroot resultaat	**-2.904**	**-3.787**	**-3.864**	**-5.242**	**-5.663**

	Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:					
4.2	Afs.R: Ventilatiesysteem Leemweg 121	3	3	3	3	3
4.2	ER: Onderhoud Overige gebouwen	0	0	0	0	-346
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**3**	**3**	**3**	**3**	**-343**

5 Sport, cultuur en recreatie

Algemeen

Alle inwoners van onze gemeente moeten gezond en fit kunnen leven. Daar horen in- en ontspanning bij. We vinden het daarom belangrijk dat er in alle kernen passende en goede sport-, culturele en recreatieve voorzieningen en maatschappelijke plaatsen zijn. Deze moeten toegankelijk zijn voor iedereen. Het maakt niet uit welke leeftijd, wat voor inkomen, of dat iemand een eventuele beperking heeft. Dit draagt ook bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze hele gemeente. We moedigen de kennismaking met en beoefening van sport, kunst, cultuur en recreatieve bezigheden aan. We zijn trots op ons actieve verenigingsleven met vele vrijwilligers. Dat blijven we ondersteunen. Ook zoeken we naar nieuwe manieren om te sporten en te bewegen aan te moedigen.

Onze geschiedenis verdient een plek in de schijnwerpers, zodat iedereen ervan kan genieten. We beschermen onze cultuurhistorische waarden en steunen nieuwe ideeën die de lokale geschiedenis in beeld brengen. Daarnaast steunen we kunst en cultuur.

In de regio werken we samen om cultuur en toerisme te stimuleren. Toerisme gaan we beter spreiden, zodat de druk op bestaande natuur- en recreatiegebieden niet te groot wordt. Bij meerdere ideeën hebben we oog voor de combinatie van en balans tussen natuur, verkeersveiligheid, spreiding en verdeling over onze gemeente.

Onze gemeente kent veel mooie en ook bijzondere groen- en natuurgebieden. Deze willen we niet alleen zo houden, maar ook sterker maken. Natuur met veel verschillende dieren en planten is namelijk erg belangrijk om fijn te kunnen leven in onze omgeving. Dat doen we door steeds meer aandacht te geven aan natuur. Juist ook binnen de bebouwde kommen van onze dorpen. Daarbij houden we het evenwicht tussen natuurlijk onderhoud en veel groenonderhoud in de gaten. We kiezen niet zomaar voor één van beide. Dat doen we in overleg met inwoners.

Speerpunten → Coalitie akkoord → Overige thema's

5-a	**Samen actief en sportief**
5-b	**Zuinig op onze kunst, cultuur en historie**
5-c	**Wijchen als trekpleister**
5-d	**Groene en gezonde wijken en dorpen**
5-e	**Cultuur- en erfgoedparticipatie**
5-f	**Ontspannen regio**
5-g	**Meer biodiversiteit & natuur**
5-h	**Recreatieve visie Loonse waard**

5-a Samen actief en sportief

Sport is belangrijk voor lichaam en geest. We zijn daarom trots op ons actieve verenigingsleven met de vele vrijwilligers. Die blijven we ondersteunen. Ook zoeken we naar nieuwe manieren om sporten en bewegen aan te moedigen. Daarbij vinden we het belangrijk dat iedereen hier gebruik van kan maken, ongeacht leeftijd, inkomen, of een eventuele beperking.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
1. Lokaal sportakkoord. Naast de doelen uit het Lokaal sportakkoord kunnen initiatiefnemers aanvragen indienen die bekostigd kunnen worden uit het uitvoeringsbudget (dit budget is van de Wijchense gemeenschap, niet van de gemeente). In de kerngroep zitten mensen van lokale(sport)-verenigingen, maatschappelijke instellingen en de gemeente. Deze kerngroep beoordeelt deze aanvragen. In 2023 hebben we het lokaal sport akkoord herijkt en maken we nieuwe afspraken. Naast de aanvragen gaan we een andere werkwijze hanteren om de concrete doelen uit te voeren. Hier starten we eind 2023 mee en dit loopt door in 2024 en verder.	Continu proces
2. Buurtsportcoach/ verenigingsondersteuner. In 2024 zetten we een buurtsportcoach/ verenigingsondersteuner in die stimuleert dat sport- en beweegaanbod toegankelijker wordt voor alle leeftijden en de sportverenigingen hierin worden ondersteund. Dit zal onder de Brede Regeling Combinatiefuncties gaan vallen, dat weer deel uitmaakt van de brede SPUK. Hieronder valt het Lokaal Sportakkoord, Brede Regeling Combinatiefuncties en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze zetten we voor 3 jaar in. Daarna evalueren we dit en bekijken we of we het GALA verlengen.	2024, 2025, 2026
3. Speelruimtebeleid. We gaan het speelruimtebeleid opnieuw beoordelen. De uitvoering wordt gedaan door een extern bureau. Dit vindt waarschijnlijk in 2024 plaats.	2024
4. Voor kinderen ontwikkelen we een klim- en speelbos. Het onderzoek naar de ontwikkeling van een klim- en speelbos (opgenomen in het coalitieprogramma) nemen we mee bij de herijking van het speelruimtebeleid (zie punt 3 Speelruimtebeleid). We komen in 2024 met een locatiekeuze en ontwerp.	2024

5-b Zuinig op onze kunst, cultuur en historie

In onze kunst en cultuur zien we onze lokale identiteit terug. Daar hechten we veel waarde aan. We vinden het ook belangrijk om aandacht te houden voor de rijke historie van Wijchen en al haar kernen. Daarom blijven we hierin investeren en houden we dit voor iedereen toegankelijk.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We beschermen onze cultuur en geschiedenis en steunen ideeën die de plaatselijke geschiedenis in beeld brengen: ➢ We gaan door met plan voor cultuur en geschiedenis. ➢ De beleidsnota cultuurhistorie en de kerkenvisie nemen we mee in de omgevingsvisie. ➢ We onderzoeken Erfgoed uit het Post ’65 tijdperk. ➢ We lichten monumenteneigenaren actief voor en begeleiden hen met het verduurzamen van hun monument.	Continu proces
De verordening Stimuleringsfonds Wonen & Monumenten 2008 wordt herzien. De kosten voor de herziening worden betaald uit het fonds zelf.	2024
We maken een plan waarmee we de cultuur, geschiedenis en groene longen in onze gemeente beschermen. Denk aan landschapspark Woezik en de omgeving Valendriese Heuvels. De komende jaren verzamelen we informatie hierover en leggen dit vast in de Omgevingsvisie. Het RAAP-rapport 3040 en de cultuurhistorische inventarisatie (actualisatie) gemeente Wijchen zijn hierbij de basis.	Continu proces
Wijchen herdenkt 80 jaar vrijheid. We vieren en herdenken 80 jaar vrijheid. We organiseren en ondersteunen activiteiten in dit kroonjaar.	2024/2025

5-c Wijchen als trekpleister

Naast kunst en cultuur heeft onze gemeente afwisselende landschappen met mooie hoogtepunten. Van de Bergharense berg tot de Berendonck. Wijchen is een mooie bestemming. Bovendien biedt toerisme kansen voor de lokale werkgelegenheid en economie.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Een uitkijkpunt over onze gemeente is een aantrekkelijke toevoeging. We bekijken waar dit een plek kan krijgen en als dit kan in combinatie met een klimbos. We komen in 2024 met een locatie keuze en ontwerp.	2024

5-d Groene en gezonde wijken en dorpen

Groen om ons heen draagt bij aan onze gezondheid en ons geluk. In onze gemeente hebben we gevarieerde natuur met ruimte voor mens en dier en dat behouden we. Waar mogelijk versterken we het groen in de wijken die er al zijn. En we zorgen voor groen binnen nieuwbouwprojecten.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zijn terughoudend met het kappen van bomen vanwege overlast. Voor elke gekapte boom planten we er binnen onze gemeentegrenzen twee terug. Hiervoor starten we in 2023 met het opstellen van een boombeheerplan, welke we in 2024 voorleggen aan de raad.	2024
Als groen ergens verdwijnt, zorgen we dat het op een andere plek terugkomt. We kijken in de openbare ruimte waar we stenen kunnen vervangen voor groen.	2024
We ontwikkelen beleid om cultuurhistorische waarden en groene longen in onze gemeente te beschermen. Denk aan landschapspark Woezik en de omgeving Valendriese heuvels. De komende jaren verzamelen we de informatie hierover en leggen dit vast in de Omgevingsvisie.	2024

5-e Cultuur- en erfgoedparticipatie

Kinderen nemen deel aan culturele activiteiten in de vrije tijd. Dit is niet voor alle kinderen vanzelfsprekend. Voor hen willen we dit makkelijker maken. Ieder kind in het (basis)onderwijs krijgt les in cultuur en maakt daardoor kennis met kunst en cultuur.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We maken een cultuurnota. Hierin geven we aan wat we met cultuur willen bereiken. We leggen hierin de nadruk op de mogelijkheid om deel te nemen aan culturele activiteiten, met extra aandacht voor jeugd en jongeren. Hierin werken we samen met het sociaal domein. Daarbij sluiten we aan op het programma van de “brede SPUK”. Vanaf 2024 gaan we aan de slag met de plannen uit dit programma. Voor de versterking van de culturele infrastructuur biedt het financiële mogelijkheden. We onderzoeken wat er aanvullend nodig is voor de culturele infrastructuur, waarvan de financiële afweging via de begroting wordt genomen.	Vanaf 2024 continue proces.
We maken een nieuwe visie op het bibliotheekwerk.	2024

5-f Ontspannen regio

In de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen (GMR) werken we met de gemeenten aan versterking voor een langere tijd voor de structuur van de culturele keten in de hele regio. Dat betekent dat de acties een blijvend effect moeten hebben op de keten van top- en middensegment, cultuureducatie, kunstvakonderwijs en amateurkunst in de regio.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Gelderland heeft aan de GMR € 1,3 miljoen beschikbaar gesteld om activiteiten uit te voeren in de periode 2022-2025. Wij stellen ambtenaren beschikbaar om de uitvoering te ondersteunen. Onder regie van de GMR worden de onderstaande acties uitgevoerd in 2024:	Continu proces
Meer onderwijs in cultuur en stimuleren dat er voldoende en goed geschoolde kunstvakdocenten zijn.	Continu proces
Ondersteuning van verenigingen, stichtingen en vrijwilligers in de amateurkunst- en erfgoedsector.	Continu proces
Het Romeinse verleden en in het bijzonder de Romeinse Limes (UNESCO werelderfgoed) - in samenhang - meer zichtbaar en beleefbaar maken. Hiervoor wordt een Masterplan Romeins verleden ontwikkeld met uitvoeringsagenda.	Continu proces

5-g Meer biodiversiteit en natuur

Goed onderhoud is belangrijk. Anders ontstaat er een rommeltje en dat willen we niet. Als de buitenruimte goed is onderhouden, levert dat een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Bij dat onderhoud betrekken we onze inwoners zoveel mogelijk. De gemeente heeft hier een voorbeeldrol.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Speerpunt 1. Overgang naar groenbeheer waarbij rekening wordt gehouden met dieren en planten in hun eigen omgeving: a. Invoeren plan om Park Noord te verzorgen waarbij rekening wordt gehouden met de dieren en planten die daar al zijn; b. Opstellen plan om te zorgen voor Spoorzone en Kerkeveld; c. Een locatie inzaaien met een kruidenmengsel voor verschillende planten.	2024
Speerpunt 2. Biodiversiteit als integraal duurzaamheidsthema: a. Een scan maken voor de kansen voor natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen.	2024
Speerpunt 3. Natuurlijke bestrijding overlast gevende plant- en diersoorten: a. We gaan de eikenprocessierups (epr) in de stedelijke omgeving aanpakken. Dit doen we door ander maaibeleid en de ontwikkeling van natuurlijke vijanden aan te moedigen. We zoeken plekken waar we deze aanpak kunnen uitvoeren.	2024
Speerpunt 4. Versterken groenblauw raamwerk: a. Binnen de GMR samenwerken aan de ontwikkeling van het groenblauw raamwerk. Het groenblauw raamwerk is een verbinding en dooradering van stad en landschap met natuur en water. Hiervoor voeren we samen met vijf gemeenten het plan Groene Mantel rondom Nijmegen uit.	2024
Speerpunt 5. Stimuleren van initiatieven en samenwerking: a. Biodiversiteit in de wijk (dit proberen we als eerste uit in de Weertjes); b. Plaatsen van een leefomgeving voor vleermuizen en/of stadsvogels.	
Locaties inzaaien met biodivers kruidenmengsel.	2024

5-h Recreatieve visie Loonse waard

Ons rivierenlandschap is een unieke eigenschap. In onze plannen voor het toerisme leggen we de nadruk op ons landschap, cultuur en geschiedenis.
We onderzoeken de mogelijkheden om meer te doen met recreatie op en rond het water. Zo biedt de Loonse Waard mogelijk kansen om recreatie op en aan het water te versterken. Hiermee speelt het in op de behoefte aan stedelijk uitloopgebied voor onze inwoners.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
De plannen voor de Loonse Waard zijn gemaakt in 2009. We moeten opnieuw onderzoeken hoe goed we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen voor het landschap en recreatie. Daarbij willen we de plannen vergroten waarmee we het gebied geschikt maken voor de behoefte aan een stedelijk uitloopgebied en dat aansluit bij het strategisch kompas, de omgevingsvisie en het vitaal landelijk gebied.	2024

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
12 IZ 132	Renovatieplan Sportaccommodaties / RSA
13 IZ 196	Beleidskader Investeringen Buitensportaccommodaties.
14 IZ 199	Uitvoeringsdocument muziekonderwijs.
16 4095	Speelruimtebeleid 2015-2025.
16 IZ 121	Nota speelbeleid.
16 IZ 123	Uitvoeringsprogramma Kunstparticipatie.
18 4 15250	Notitie Sport en bewegen.
18 4 666 / 19 24150	Algemene subsidieverordening 2018
19 35155	Visie bibliotheek 2020 - 2023
19 27162	Visie ’t Mozaïek, sociaal cultureel en educatief centrum in Wijchen.
20 52446	Beleidsplan Natuur en Biodiversiteit
21 58857	Ecologisch groenbeheerplan

Wat het kost

Het Programma Sport, cultuur en recreatie bestaat uit de volgende taakvelden:
5.1 Sportbeleid en activering; Tot dit taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele- en amateursport, waaronder de subsidies aan alle sportverenigingen.
5.2 Sportaccommodaties; Tot dit taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening, zoals de gym- en sportzalen, het zwembad en de buitensport (RSA).
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie; Tot dit taakveld behoren activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel.
5.4 Musea; Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur, zoals het museum.
5.5 Cultureel erfgoed; Tot dit taakveld behoren taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed.
5.6 Media; Tot dit taakveld behoren de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers, zoals de Wijchense omroep en de bibliotheek.
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie; Tot dit taakveld behoren openbaar groen, natuur en recreatie.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
5.1	Sportbeleid en activering	265	265	265	228	7
5.2	Sportaccommodaties	616	633	656	663	670
5.5	Cultureel erfgoed	4	3	3	3	3
5.6	Media	-40	41	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	38	28	28	28	28
	TOTAAL BATEN	**882**	**969**	**951**	**921**	**707**
	LASTEN					
5.1	Sportbeleid en activering	567	558	545	510	229
5.2	Sportaccommodaties	3.186	3.313	3.580	3.338	3.495
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	737	988	640	661	667
5.4	Musea	393	345	334	341	347
5.5	Cultureel erfgoed	86	91	92	94	94
5.6	Media	940	1.055	969	979	1.002
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.681	4.737	4.835	4.936	5.036
	TOTAAL LASTEN	**10.591**	**11.087**	**10.994**	**10.859**	**10.871**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-9.669**	**-10.118**	**-10.043**	**-9.937**	**-10.164**
	Inzet bestemmingsreserves	**-165**	**-33**	**140**	**-198**	**-90**
	Begroot resultaat	**-9.834**	**-10.151**	**-9.903**	**-10.136**	**-10.255**

	Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:	2023	2024	2025	2026	2027
5.2	Afs.R: 3e Hockeyveld Campus Wijchen	43	21	21	21	21
5.2	Afs.R: Centrale Sporthal	187	187	187	187	187
5.2	Afs.R: Kunstgrasveld Diosa	66	29	29	29	29
5.2	Afs.R: Renovatie crossbaan Wycross	5	6	6	6	6
5.2	Afs.R: Sportzaal achterlo	2	2	2	2	2
5.2	Afs.Res. Automatische beregening	7	7	7	7	7
5.2	Afschrijvingsreserve RSA	60	111	188	190	190
5.2	BR: Renovaties Sportvelden	-337	-388	-382	-389	-396
5.2	BR: RSA Tennis	29	48	-51	28	27
5.2	ER: Gymmaterialen	123	47	32	40	32
5.2	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-258	-126	83	-305	-189
5.4	BR: Cultuurhistorie	0	20	0	0	0
5.4	ER: Corona compensatie	-6	0	0	0	0
5.7	Afs.R. Oosterpark	15	15	15	15	15
5.7	BR: Beeldende kunst	0	5	10	0	0
5.7	BR: Landschapsontwikkelingplan	-53	0	0	0	0
5.7	BR:Vervangen speeltoestellen openbare speelpleinen	-5	-5	-5	-5	-5
5.7	ER: Groen	-34	0	0	0	0
5.7	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-10	-12	-2	-24	-17
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**-165**	**-33**	**140**	**-198**	**-90**

6 Sociaal domein

Algemeen

We willen dat iedereen in onze gemeente mee kan doen in de samenleving op alle gebieden. Zoals samenleven, zorg voor elkaar, werken, leren, sporten, cultuur en recreatie. Dit geldt voor jong tot oud. Voor mensen met een ziekte, beperking of een tijdelijke behoefte tot ondersteuning. En ook voor de mensen die weinig geld hebben of die nieuw in Nederland zijn en moeten inburgeren. Daar werken we samen aan, met onze inwoners en partners. In het Strategisch Kompas hebben we bepaald dat we gaan voor een sterke, gezonde en sociale samenleving. Hierbij hebben we aandacht voor mentale en fysieke gezondheid, preventie, maatwerk en zorg dichtbij huis. We investeren hierin in stappen in alle kernen en wijken.

En als het even minder goed gaat? Dan kijken we naar elkaar om en ondersteunen we elkaar. Als het nodig is, staan wij samen met onze partners klaar om mee te denken en oplossingen te bieden. Ook voor mensen die zorg mijden en wel geholpen moeten worden, omdat ze een gevaar zijn voor zichzelf of anderen.

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zetten we vol in op preventie en laagdrempelige hulp. Zo voorkomen we zoveel mogelijk zware en kostbare zorg. Als het mogelijk is, heeft hulp in de buurt, of uit het sociaal netwerk de voorkeur.
Mensen die professionele zorg nodig hebben, moeten daarop kunnen rekenen. Dat is altijd maatwerk, want elk mens en elk gezin is anders. We behouden kwalitatief goede zorg maar houden ook betaalbaarheid in het oog. Daarbij zoeken we naar manieren om kosten beter inzichtelijk te maken. Zorgfraude pakken we stevig aan. Hierin werken we zoveel mogelijk samen met regiogemeenten.

Jeugd krijgt speciale aandacht in ons programma. De jeugd is onze toekomst, ook als hun situatie kwetsbaar is. Wij willen dat alle jeugdigen in de gemeente Wijchen opgroeien in een veilig klimaat en een omgeving waarin zij kansen krijgen om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Voor goede zorg aan onze jeugd werken we samen in de regio. We maken duidelijke afspraken over wat hoort onder jeugdzorg en wat bij de normale opvoeding. Jeugdoverlast en drugsproblematiek zijn in beeld en pakken we aan.

6-a	**Gezonde en vitale samenleving**
6-b	**Vitaal ouder worden**
6-c	**Preventie en goede zorg**
6-d	**Iedereen draagt een steentje bij**
6-e	**We laten niemand vallen**
6-f	**Zorg en veiligheid**
6-g	**Begroting Jeugdwet**
6-h	**Begroting WMO**
6-i	**Begroting BUIG**
6-j	**Programma vluchtelingen, internationale werknemers en huisvesting**

6-a Gezonde en vitale samenleving

Een gezonde leefstijl is belangrijk voor alle leeftijden. Door gezond te eten en te bewegen, blijf je lichamelijk en geestelijk fit. Ook blijft het belangrijk om mensen te ontmoeten en van betekenis te zijn. Iedereen moet kunnen werken aan gezondheid en meedoen in de samenleving. Een beperking mag daarin geen belemmering zijn.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Activiteiten die helpen aan een gezonde leefstijl ondersteunen wij. We werken bijvoorbeeld aan een gezond gewicht, een rookvrije generatie, geestelijke gezondheid, of het verminderen van alcoholgebruik. Dit doen we onder andere met het Lokaal Preventieakkoord. We richten ons daarbij op alle leeftijden, met extra aandacht voor gezinnen met weinig geld.	Continu proces
We gaan aan de slag met de plannen van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Hiermee maken we een uitgebreide aanpak voor gezondheid met de onderwerpen sporten, bewegen, cultuur, gezondheid en de sociale basis.	2023-2026
We zetten ons in om eenzaamheid bij alle leeftijdscategorieën te voorkomen of te verminderen. Dit doen we bijvoorbeeld samen met de Kerngroep Eenzaamheid en MeerVoormekaar. Laagdrempelig en zo veel mogelijk in de buurt.	Continu proces
We organiseren met onze netwerkpartners de week van de gezondheid. Met als doel dat mensen zich bewust worden van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van inwoners van Wijchen.	2024

6-b Vitaal ouder worden

Mensen worden steeds ouder en blijven langer actief. Vitale ouderen leveren een waardevolle bijdrage aan de samenleving. Bijvoorbeeld door zich in te zetten als vrijwilliger of als mantelzorger voor een naaste. Of door hun kennis en ervaring op een andere manier te delen. We zetten ons ervoor in dat ouderen mee kunnen blijven doen in de samenleving.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Vrijwilligers blijven we ondersteunen en waarderen.	Continu proces
We streven naar een dementievriendelijke gemeente. Samen met de Kerngroep Dementie werken we hier steeds aan. We hebben onderzocht wat zinvolle dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie zijn. Hier geven we uitvoering aan.	Continu proces

6-c Preventie en goede zorg

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zetten we alles in op preventie en makkelijk bereikbare hulp. Soms kunnen mensen al veel zelf, met een klein duwtje in de rug. Bovendien bespaart voorkomen van zorgkosten op de lange termijn. Mensen die professionele zorg nodig hebben, moeten daarop kunnen rekenen. Dat is altijd maatwerk, want elk mens en elk gezin is anders.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We werken aan preventie met een laagdrempelig aanbod. Als dat mogelijk is heeft hulp in de buurt of uit het sociale netwerk de voorkeur.	Continu proces
Mantelzorgers zijn belangrijk en verdienen onze steun. We versterken daarom de ondersteuning en waardering voor mantelzorgers. We kijken naar de behoefte vanuit de mantelzorger zelf, zoals bijvoorbeeld logeren of opvang functies. Per 1 augustus 2023 is als proef een jaar een Mantelzorgmakelaar in dienst bij het Sociaal team.	Continu proces
We bakenen duidelijk af wat hoort onder jeugdzorg en wat hoort bij de normale opvoeding volgens de aanscherping van de jeugdwet.	2024
Inwoners met een hulpvraag helpen we snel en duidelijk op weg.	Continu proces

De toegang is laagdrempelig en efficiënt ingericht. We halen de wettelijke termijnen bij vragen van burgers aan het Sociaal Team.	
Voor goede zorg aan onze jeugd en volwassenen werken we samen in de regio. In de programma's op jeugd en Wmo voor de regio staan duidelijke doelen en resultaten die verwacht worden. Het lokale beleid stemmen we hierop af.	Continu proces
We streven ernaar om kinderen zoveel mogelijk thuis op te laten groeien. Waar veilig opgroeien in een gezinssituatie niet vanzelfsprekend is, bieden we steunvormen aan, zoals steungezinnen. Wanneer thuis wonen niet meer gaat, bieden we pleegzorg, gezinshuizen, kleinschalig wonen en specialistische instellingen aan.	Continu proces
De ondersteuning en zorg is van goede kwaliteit en zorgen dat deze betaalbaar zijn. We werken samen met het Sociaal Team (ST) en MeerVoormekaar over het vrij toegankelijk aanbod en zetten in op een dorpsondersteuner in Bergharen, Hernen / Leur en Alverna. We meten steeds of de klant tevreden is. De resultaten gebruiken we om ons te verbeteren. Het contractmanagement van de regio stelt eerlijke prijzen vast en gaat voor kwaliteit.	Continu proces
We willen dat mensen, die het echt nodig hebben, hulp bij het huishouden voor lange tijd kunnen krijgen en betalen. We leveren maatwerk als dat nodig is.	Continu proces
Fraude met zorg pakken we stevig aan. In 2023 startte een onderzoek naar regionale samenwerking hiervoor. In 2024 verwachten wij hieruit aanbevelingen over samenwerking binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Hierin werken we nu samen met gemeenten in de regio. We toetsen alle aanbieders (zorg in natura (ZIN) en persoonsgebonden budget (PGB)) op kwaliteit bij de start van de contractering van de betreffende partij. We zorgen dat onze plannen voor woonzorg passen bij het verhuren van panden door anderen aan zorgpartijen binnen Wijchen. Op deze wijze houden we zicht op de partijen die zich vestigen in onze gemeente en kunnen bij signalen in samenspraak met Instituut Bijzonder Onderzoek (IBO) en handhaving oppakken.	Continu proces

6-d Iedereen draagt een steentje bij

We willen dat iedereen mee kan doen. Door werk of door zich op een andere manier in te zetten voor de samenleving. Iedereen is van waarde en kan iets kunnen bijdragen.

Wat we gaan doen	**Uitvoering in**
We willen een inclusieve samenleving. Dit betekent dat iedereen mee mag en kan doen. Dit bereiken we door samen te werken met onze inwoners en ketenpartners aan een actielijst, die hoort bij het vastgestelde inclusie programma. We willen meer mensen met een afstand tot werk ondersteunen om ervaring op te doen. Het ontbreken van voldoende scholing, lichamelijke en geestelijke klachten zijn enkele voorbeelden waarom mensen niet mee kunnen in deze maatschappij. Met de inzet van participatiecoaches zetten we kleine stapjes om de mensen uit het sociaal isolement te halen. Zonder deze inzet blijven deze mensen veelal tot de AOW gerechtigde leeftijd een bijstandsuitkering ontvangen. Zo maken we hen werkfit voor de arbeidsmarkt. In overleg met ons WerkBedrijf Rijk van Nijmegen bekijken we welke toegevoegde waarde plaatselijke ideeën hebben. We zorgen dat deze passen bij de arbeidsbemiddeling in de regio. Daarnaast houden we ook in 2024 aandacht voor jongeren die binnen de Participatiewet vallen en die op meerdere punten kampen met problemen.	Continu proces
Goede ideeën die mensen trainen of helpen bij het zoeken naar werk, ondersteunen we. We overleggen regelmatig met plaatselijke partijen. Daarnaast organiseren onze participatiecoaches diverse (groeps-) activiteiten. Deze activiteiten gaan over persoonlijke ontwikkeling, gezondheid en voeding, gezondheid en beweging, financiën, stress en (chronische) pijn, regelingen en de sociale kaart. Jaarlijks ontvangt u een verslag over de resultaten die de participatiecoaches	Continu proces

gehaald hebben.	
We gaan meer samenwerken met de plaatselijke ondernemers om mensen met een uitkering sneller aan het werk te krijgen. Hierbij stemmen we af met ons WerkBedrijf, zodat we aansluiten bij de vraag van onze ondernemers. We overwegen, in samenwerking met WerkBedrijf, plannen voor "jobcarving".	Continu proces
In 2023 stelde de raad een nieuw beleidsplan 'Arbeidsmarkt en re-integratie' vast. In 2024 passen we de afspraken uit de dienstverleningsovereenkomst voor 2024 toe.	2024
We maken de mogelijkheden om te kunnen omgaan met wisselende bronnen van inkomsten eenvoudiger.	2024
Alle mensen met een plicht om in te burgeren, doen snel en volledig mee in de maatschappij. Liefst via betaald werk. We zorgen ervoor dat zij een zo hoog mogelijk taalniveau (eis is B1) behalen. En dat zij, naar wat zij kunnen, vanaf het begin van het traject voor inburgering deelnemen. Het liefste door betaald werk.	Continu proces

6-e We laten niemand vallen

In deze financieel onzekere tijden kunnen de laagste inkomens op onze steun blijven rekenen. Als mensen in de knel komen is er een vangnet. We bieden steun bij financiële zorgen en zien daarbij een belangrijke rol voor charitatieve instellingen. Armoede bestrijden we door hulp op maat.

Wat we gaan doen	**Uitvoering in**
We houden extra aandacht voor kindregelingen in het armoede- en minimabeleid. In het schooljaar 2023/2024 zullen we in overleg met de Wijchense scholen een aantal activiteiten uitvoeren op het terrein van ondersteuning, bereiken van ouders en hoe omgaan met geld.	2024
We vernieuwen onze regeling 'Huishoudelijke apparaten', zodat de apparaten die we daarin verstrekken ook duurzaam zijn. Waar mogelijk breiden we de ondersteuning voor de energietransitie uit voor de doelgroep in energie-armoede.	2024
We zetten nieuwe initiatieven in om een groter bereik te krijgen in de ondersteuning die we kunnen bieden aan mensen met geldzorgen, door een intensieve samenwerking met maatschappelijke partijen, een communicatie-campagne en één telefoonnummer voor de doelgroep.	2024
We bieden een vangnet op basis van vertrouwen. Een foutje bij een aanvraag kan altijd gemaakt worden. Bewuste fraude met uitkeringen pakken we aan. We hebben aandacht voor de menselijke maat binnen de bijstandverlening. Dat doen we door middel van deskundigheidsbevordering aan de groep inkomensconsulenten. Gemeenten moeten per individueel geval bepalen in hoeverre er strikt genomen sprake is van frauduleuze handelingen, of van een menselijke vergissing, die vervolgens leidt tot een overtreding van de regels.	Continu proces
Mensen met financiële zorgen of schulden helpen we vroegtijdig om grip op hun huishoudboekje te krijgen. Initiatieven uit de samenleving zijn daarbij zeer waardevol. We benaderen de inwoners waarover we een signaal van betalingsachterstand ontvangen. We benaderen deze inwoners actief met een hulpaanbod door ze te bellen of een sms of brief te sturen.	Continu proces
We vinden het belangrijk om gezinnen met een kleine beurs beter te ondersteunen. In 2024 zullen we een vervolg geven aan de uitkomst van een verdere uitwerking van de inwonerspas (combinatie met 'digitaal platform', specificering kosten), op basis van besluitvorming in de raad.	2024
We streven naar een samenleving waarin iedereen mee kan doen. In 2024 gaan we verder met het uitvoeren van de 'Iedereen doet mee agenda'.	Continu proces
We versterken onze (herstelgerichte) inloop GGZ en werken met een WijkGGZ team. We zorgen ook voor meer betaalbare woningen voor psychisch kwetsbare inwoners.	Continu proces
We evalueren onze nieuwe werkwijze met één integrale wijze van adviseren vanuit betrokkenen in het sociaal domein.	2024

6-f Zorg en veiligheid

We zorgen voor een veilige leefomgeving. Inwoners en professionals weten waar zij signalen en zorgen over onveilige situaties kunnen delen. Jeugdoverlast en drugsproblematiek zijn in beeld en pakken we aan. Zorgmijders die een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen, bieden we ondersteuning. Huiselijk geweld en kindermishandeling signaleren we tijdig met onze ketenpartners en zetten hier passende hulp voor in.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We werken samen met onderwijs, politie, jongerenwerk, regieteam, boa's, straatcoaches, veilig thuis en zorgpartijen. Hiervoor hebben we diverse overlegorganen. Met bovenstaande partners werken we samen om overlast gevende jeugdigen en volwassenen te voorkomen of te beheersen.	Continu proces
Via regieteam en ketenpartners zetten we trajecten in gang, zoals bemoeizorgtraject en GGZ in de Wijk voor zorgmijders en bij inwoners met complexe problematiek.	Continu proces
Met het regionale en lokale plan huiselijk geweld en kindermishandeling als leidraad, werken we aan het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling.	2024 en verder

6-g Begroting Jeugdwet

De begroting 2024 van Jeugd laat in totaal een uitzetting zien van € 2,1 miljoen in 2024. De oorzaak van deze uitzetting zit zowel in de bijstelling van de eenheden zorggebruik (q), als in de indexering van de tarieven (p). Tevens zorgt een kleine groep jeugdigen met zware zorg voor een relatief groot deel van de totale kosten van Jeugd. Als we naar de eenheden kijken, dan loopt de uitzetting af, door gerichte acties op onderdelen waar de gemeente invloed heeft. Welke acties dit zijn, leest u terug per categorie waar dit aan de orde is. Kijken we naar het prijseffect, dan neemt de uitzetting toe als gevolg van (cumulatieve) indexering.

3) Tabel: kosten per onderwerp van het thema Jeugd (x € 1.000):

	2024	2025	2026	2027
Actuele begroting thema Jeugd	**15.062**	**15.365**	**15.691**	**15.959**
Begroting 2024:				
Dagbehandeling	1.070	1.100	1.129	1.158
Verblijf	4.394	4.416	4.535	4.649
Ambulant	4.862	4.997	5.086	5.212
GGZ zorg	3.901	3.857	3.825	3.850
Bescherming/reclassering	1.050	1.080	1.109	1.138
PGB	154	158	161	165
Overig	1.703	1.738	1.770	1.803
Totaal Jeugd	**17.134**	**17.345**	**17.616**	**17.974**
Mutaties t.o.v. actuele begroting:				
Dagbehandeling	-47	-49	-50	-51
Verblijf	-796	-759	-776	-793
Ambulant	-237	-243	-206	-210
GGZ zorg	-239	-122	0	0
Bescherming/reclassering	36	37	37	38
PGB	0	0	0	0
Overig	-336	-336	-336	-336
Totaal mutaties Jeugd	**-1.619**	**-1.472**	**-1.330**	**-1.352**
Indexering	-452	-508	-596	-662
Totaal Jeugd incl index	**-2.071**	**-1.980**	**-1.926**	**-2.015**

Indexering tarieven (prijseffect)
De indexering van de tarieven zorgt voor een deel van de uitzetting van de Jeugd-budgetten. De regionale index 2024 bedraagt +6,37%.

Buiten de indexering van de tarieven om, laat het meerjarig beeld op deze budgetten ook een uitzetting zien. Hieronder per categorie de belangrijkste ontwikkelingen op hoofdlijn beschreven:

Dagbehandeling
Het verwachte nadeel bij deze zorgvorm is geheel te wijten aan de lokale bouwstenen "Eerste Stap'. We hebben gesignaleerd dat dit in toenemende mate wordt ingezet om ouders te ontlasten.
Gerichte actie: We gaan hier kritisch kijken of we andere mogelijkheden van ontlasten en financieren kunnen gaan inzetten. Denk hierbij aan SMI (sociaal medische indicatie) en reguliere kinderopvang. Daarnaast wordt deze zorgvorm ook gebruikt om kinderen lokaal op te vangen i.p.v. naar een regionale aanbieder buiten Wijchen. Bij deze groep is er wel sprake van extra zorgvragen bij de jeugdigen en is de indicatie ingezet zoals bedoeld. We verwachten hiermee het zorggebruik van deze zorgvormen te verminderen.

Verblijf
We zien nieuwe instroom bij de gezinshuizen, moeder-kind huis en toename van maatwerkcontracten en kamertraining. Bij jeugdzorg met verblijf is de beïnvloedbaarheid op het gebruik minimaal. Vaak is er sprake van verwijzingen via gecertificeerde instellingen en medisch specialisten. Of het sociaal team verwijst vanuit een samenwerking met zorgprofessionals die mede adviseren. De zorg is dan al vaak zo intensief, dat het een behoorlijke tijd in beslag gaat nemen om jeugdigen weer terug naar huis te krijgen, of naar een alternatieve vorm van gezinsgericht wonen. Het is daarom van belang goed te bekijken wat de zorgpaden zijn geweest voor verblijf. Dit gaan we nader onderzoeken. Doordat we jeugdigen kleinschaliger en gezinsgerichter moeten opvangen, stijgt ook de jeugdzorg met verblijf. Kleinschalig is goed voor de jeugdige, maar duurder voor de gemeente.

We zien ook dat er sprake is van langdurig verblijf. Waarom de complexiteit zo toeneemt weten we niet goed. Deels omdat we jeugdigen langer thuis houden, voordat ze pas uit huis geplaatst worden, maar we bemerken ook dat de psychische druk op jeugdigen toeneemt in het hele land. Corona en de maatregelen heeft hier een invloed op gehad, maar ook de prestatiedruk die jeugdigen voelen op scholen en social media. Daarnaast merken we dat ouders het op een bepaald punt ook niet meer lijken te redden en het opgeven, ook als er ambulante hulp beschikbaar is. Dit omdat de druk op het gezin en de lange duur ervan niet meer draagbaar lijkt te zijn.
Samen met de regio kijken we naar deze zorgvormen en kijken of we gezamenlijk hier sturing op kunnen krijgen, door bijvoorbeeld de uitstroom te bevorderen met passende vormen van vervolg opvang.
Gerichte actie: Het verder analyseren en zoeken naar mogelijkheden tot beïnvloeding zullen we met de regio doen door allerlei programma's vallend onder het regio programma jeugd.

Ambulant
Bij de categorie ambulant zien we een stijging van het zorggebruik van ambulante behandeling, dyslexie en specialistische begeleiding.

Meer jeugdigen maken gebruik van ambulante behandeling voor jeugdigen met een reguliere intelligentie en met een beperkte intelligentie (J&O en JLVG). Minder jeugdigen stromen uit. Daarnaast neemt ook de intensiteit van zorg toe, waardoor het zorggebruik ook stijgt. Dit wordt veroorzaakt door toename in complexiteit van de problemen van de jeugdigen, maar ook door het moeizaam tot afsluiting of afbouw van de zorg kunnen

komen. Ouders lijken het in steeds lastiger te vinden de zorg weer zelf volledig voor rekening te nemen. Daarnaast lijken aanbieders in toenemende mate nieuwe zorgvragen te constateren met een hogere of een langere indicatie.
Gerichte actie: Samen met sociaal team, ouders en zorgaanbieders gaan we hier het gesprek over aan. Er is een eindigheid aan zorg in de gevallen waarbij er geen sprake is van een chronische aandoening. Het gezin moet het weer zelf durven oppakken en ook de tijd krijgen zich hierin weer te settelen. Daarbij lijkt het ook dat we steeds meer streven naar hoge mate van welbevinden. Soms is een 6 hoog genoeg.
We verwachten hiermee het zorggebruik van deze zorgvormen te verminderen.

Het zorggebruik van het product dyslexie stijgt opvallend in 2023 t.o.v. het stabiele verloop van voorgaande jaren. Dit komt door alle lesuitval gedurende de coronamaatregelen. Jeugdigen hebben hierdoor ingeboet op normale klassikale lesuren en zijn daardoor meer aangewezen op deze behandelingen. We verwachten dat dit een tijdelijke toename is, doordat de lessen nu zonder beperkingen gegeven worden.

We zien een behoorlijke toename van zorggebruik bij specialistische begeleiding. De zorgvorm reguliere begeleiding is daarentegen stabiel.
We zien dat er meer uren specialistische begeleiding per jeugdige worden toegekend, ook maken jeugdigen langer gebruik van deze zorg. Deels komt dit doordat de problematiek verergert. Maar ook omdat deze zorg wordt ingezet om kinderen, met intensieve zorgvragen, maatwerkzorg te kunnen bieden binnen verblijf.
Daarnaast merken we ook hier, dat ouders en aanbieders het lastig vinden om zorg af te bouwen, of niet steeds nieuwe vraagstukken op te willen pakken met specialistische hulp.
Gerichte actie: Zoals hierboven beschreven hebben we daarin een opgave met sociaal team, ouders en aanbieders om deze enorme hang naar zorg en ondersteuning te normaliseren.

Jeugd GGZ
Het gebruik van basis jeugd GGZ is lager dan de Nulmeting. Dit komt doordat er minder jeugdigen gebruik van maken en er minder uren worden ingezet. Dit wordt mede veroorzaakt doordat we in het voor-veld de SOJ (specialistische ondersteuning jeugd GGZ*)* inzetten en schoolmaatschappelijk werk. Ook hebben we een aantal cursussen die voorliggend zijn.

Specialistische jeugd GGZ laat een forse stijging in zorggebruik zien. We zien dat de zorgzwaarte (duur en volume) toeneemt, niet het aantal jeugdigen met deze zorg.
De verergering van de problematiek lijkt voor een groot deel veroorzaakt te worden door lange wachttijden voor zorgstart, waardoor problemen verergeren.
Gerichte actie: We gaan met huisartsen in gesprek, zij zijn voornamelijk de verwijzer, om te achterhalen wat verdere oorzaken zijn en hoe we het gebruik kunnen gaan verminderen. Daarnaast gaan we in gesprek met de grootste aanbieder van jeugd GGZ zorg om te achterhalen hoe zij tegen de verhoging van omvang en duur aankijken en wat wie hier in kunnen veranderen en hoe.

Bescherming / reclassering
Binnen de categorie stijgt jeugdreclassering. Bij jeugdbescherming zien we dat er vaker een OTS (ondertoezichtstelling) korter dan een jaar wordt ingezet i.p.v. een OTS meerjarig. Per saldo levert dit een voordeel op.

PGB
Geen bijzonderheden meerjarig. We laten deze categorie ongewijzigd.

Overig
De uitzetting bij deze categorie wordt volledig veroorzaakt door een toename van het zorggebruik van het Landelijk transitie arrangement (LTA). We zien een toename van het

aantal jeugdigen met deze zeer specialistische zorg, een toename van de verblijfs- en behandelduur en gebrek aan uitstroom.

De beïnvloedbaarheid van de gemeente is nihil. De verwijzingen gaan via de gecertificeerde instellingen en de medische specialisten. De toename valt ook regionaal op en is voor ons moeilijk te verklaren. Het grootste aandeel van deze jeugdigen krijgt zorg gerelateerd aan GGZ of gedragsproblematiek met een verstandelijke beperking. Deze zorg wordt landelijk ingekocht, omdat hij zeer specialistisch is en er landelijk maar sprake is van een beperkt aanbod. Waarom de jeugdigen in Wijchen in deze aantallen gebruik moeten maken van deze zorg is ons niet duidelijk. We zijn in gesprek met de GGD om hierin een onderzoek te starten. Dit komt echter moeizaam tot stand, omdat deze zorg niet door de gemeente wordt verwezen en we deze jeugdigen lokaal ook niet allemaal in beeld hebben. Door privacywetgeving delen instellingen maar beperkt informatie met ons.
We begroten deze zorgvorm meerjarig en hanteren daarbij, i.v.m. de onvoorspelbaarheid en volatiliteit, altijd als uitgangspunt het gemiddelde van de afgelopen vier jaren. Omdat het (verwacht) zorggebruik in 2023 in vergelijk met voorgaande jaren ongekend hoog is en ook de realisatie 2022 op een hoog niveau zat t.o.v. de jaren ervoor, ramen we volgens deze consistente methodiek structureel € 336k bij.
Gerichte actie: We gaan samen met de regio bekijken of we meer zicht op deze zorgvorm kunnen krijgen. Daarnaast zijn we met de GGD in gesprek of we de top 20 van de zwaarste zorg vragende jeugdigen (bijna allemaal LTA) kunnen analyseren. Omdat we veel gegevens niet hebben is dit nog een zoektocht hoe een analyse vorm te geven.

Beïnvloedbaarheid zorggebruik
Er is een onderscheid tussen te beïnvloeden zorggebruik en zorggebruik waar we als gemeente nauwelijks tot geen invloed op hebben. De zorgvormen waar de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente minimaal zijn, betreft met name jeugdhulp met verblijfszorg, landelijke transitie arrangementen en opgelegde zorg. Juist in deze categorieën zorgt een kleine groep jeugdigen met zware zorg voor een groot deel van de totale kosten van Jeugd.

Ter indicatie: de top 10 duurste jeugdzorgtrajecten hebben in 2023 naar verwachting een omvang van afgerond € 2,4 miljoen in totaal. Voor de top 5 duurste jeugdzorgtrajecten is dit in totaal afgerond € 1,4 miljoen. Dit wordt mede veroorzaakt door stapeling van zorgvormen binnen dit arrangement.

Hervormingsagenda Jeugd
De hervormingsagenda Jeugd landt volledig in het regioprogramma jeugd. Dit zal de komende weken aan het college en de raad aangeboden worden. De regionale opgave staan hier volledig in beschreven, inclusief een financiële meerjaren paragraaf.
Het uitvoeringsprogramma, wat zich richt op de lokale acties en verplichte ontwikkelingen, wordt hierna geschreven en zal naar verwachting eind 2023 klaar zijn.

Overige belangrijke ontwikkelingen
De ontwikkelingen ten aanzien van de jeugdigen uit Oekraïne, van asiel en statushouders loopt via het programma vluchtelingen internationale werknemers en huisvesting.

6-h Begroting WMO

De begroting 2024 van WMO laat in totaal een uitzetting zien van € 456k in 2024 oplopend naar € 593k in 2027. De oorzaak van deze uitzetting is hoofdzakelijk de indexering van de tarieven (zie kopje 'Indexering tarieven').

4) Tabel: kosten per onderwerp van het thema WMO (x € 1.000):

	2024	2025	2026	2027
Actuele begroting thema WMO	9.510	9.754	10.089	10.303
Stelpost gevolgen landelijk beleid eigen bijdragen	0	210	-276	-279
	9.510	**9.964**	**9.813**	**10.024**
Begroting 2024:				
Huishoudelijke hulp	4.353	4.584	4.825	4.952
Begeleiding	2.605	2.677	2.748	2.815
Hulpmiddelen	1.037	1.066	1.095	1.122
Dagbesteding	915	843	863	876
Woonvoorzieningen	412	423	435	445
PGB	389	400	411	421
Overig	253	257	260	264
Stelpost gevolgen landelijk beleid eigen bijdragen	0	210	-276	-279
Totaal WMO	**9.965**	**10.460**	**10.360**	**10.617**
Mutaties t.o.v. actuele begroting:				
Huishoudelijke hulp	0	0	0	0
Begeleiding	-52	-53	-54	-56
Hulpmiddelen	0	0	0	0
Dagbesteding	4	4	4	5
Woonvoorzieningen	0	0	0	0
PGB	-11	-11	-11	-11
Overig	11	11	12	12
Totaal mutaties WMO	**-47**	**-48**	**-49**	**-50**
Indexering	-409	-447	-498	-543
Totaal WMO incl index	**-456**	**-496**	**-547**	**-593**

Indexering tarieven (prijseffect)
De indexering van de tarieven zorgt voor de uitzetting van de WMO-budgetten. De regionale index 2024 bedraagt +6,37%. Daarnaast hanteren we voor de huishoudelijke hulp een index van +10%.

Buiten de indexering van de tarieven om, is het meerjarig beeld op deze budgetten in totaliteit licht negatief (-/- €50k). Hieronder per categorie de belangrijkste ontwikkelingen op hoofdlijn beschreven:

Huishoudelijke hulp
Het aantal huishoudens dat een beroep doet op huishoudelijke hulp, zien we nog steeds stijgen. Anderzijds zien we dat de arbeidsmarkt op dit moment zorgen baart. Voor onze aanbieders hulp bij het huishouden is het moeilijk om voldoende hulpen te vinden en om deze hulpen aan zich te binden. Er zijn wachtlijsten. Door het tekort aan hulpen kan niet altijd (alle) hulp die is toegekend, ingezet worden.

Tarief Huishoudelijke hulp
Medio 2023 is er een onderhandelingsakkoord bereikt tussen de werkgeversorganisaties en vakbonden over het openbreken van de Cao VVT. Hierbij zijn aanvullende loonafspraken gemaakt die leiden tot drie loonsverhogingen. Per 1 oktober 2023 5%, per 1 maart 2024 2,5% en per 1 oktober 2024 2,5%. Omdat wij bij het bepalen van ons HH tarief afgesproken hebben om rekening te houden met Cao-wijzigingen, heeft het openbreken van de Cao gevolgen voor het HH tarief in 2024. Het nieuwe tarief voor 2024 stijgt met 10%.
Het financieel effect van deze tariefsverhoging kan niet geheel opgevangen worden binnen bestaand budget en leidt tot een uitzetting van uitgaven voor hulp bij het huishouden.

Begeleiding
Bij specialistische begeleiding verwachten wij een lichte stijging van het zorggebruik.

Hulpmiddelen
Op 1 juni 2024 komt er een einde aan de sterfhuisconstructie met Medipoint. Alle op dat moment nog uitstaande hulpmiddelen bij Medipoint gaan over naar Welzorg. Dit gaat gepaard met een toename van de uitgaven, omdat de tarieven van Welzorg hoger zijn. In de meerjarige begroting is hiermee al rekening gehouden. Er is geen noodzaak de begroting voor 2024 en verder aan te passen.

Dagbesteding
Zowel bij de dagbesteding volwassenen als bij de dagbesteding voor ouderen zien wij een licht herstel van het gebruik van de dagbesteding. Desondanks verwachten wij op de categorie dagbesteding een klein voordeel. Ook voor deze categorie geldt dat we bij de toegang zorgvuldig blijven beoordelen wat de meest passende ondersteuning is. Daarnaast vindt verschuiving plaats naar de Wet langdurige zorg (Wlz).

Woonvoorzieningen
Als gevolg van gestegen materiaal- en personeelskosten zien we de uitgaven van woonvoorzieningen stijgen. We zien ook een toename van aanvragen voor trapliften. Door de toename van uitstaande trapliften stijgen jaarlijks ook de onderhoud- en reparatiekosten van deze trapliften. De toename is een gevolg van de vergrijzing en het feit dat mensen langer in hun eigen huis blijven wonen, omdat passende woonruimte ontbreekt. Het onderdeel woonvoorzieningen is een openeindfinanciering en afhankelijk van het daadwerkelijk aantal aanvragen.
We zien nu geen noodzaak de begroting voor 2024 en verder aan te passen.

Persoonsgebonden budget (PGB)
Uitspraken van de Centrale Raad van Beroep maken het noodzakelijk om het pgb tarief voor Hulp bij het huishouden (1) hoger vast te stellen. Gemeenten moeten volgens deze uitspraken uurtarieven voor een pgb voor het sociale netwerk baseren op de Cao VVT. Dit leidt tot een toename van de uitgaven voor PGB Huishoudelijke verzorging. Het PGB tarief voor begeleiding door het sociale netwerk zijn wel conform de Cao VVT.
Ook verwachten wij bij PGB Wmo begeleiding iets meer uit te gaan geven, doordat er vaker PGB wordt ingezet.

Overig
In verband met een gering gebruik van kortdurend verblijf is de raming verlaagd, wat een voordeel oplevert.

Stelpost gevolgen landelijk beleid eigen bijdragen
In de meicirculaire 2023 zaten twee mutaties m.b.t. de Eigen bijdrage WMO. Namelijk het terugdraaien van de eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO vanaf 2025 (afschaffen abonnementstarief) en het herinvoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de

Wmo 2015. Omdat de lokale effecten van deze aangekondigde wetswijzigingen lokaal nog niet financieel zijn te maken, zijn deze op een stelpost geparkeerd.

De eigen bijdrage (abonnementstarief) voor de Wmo bedraagt op dit moment maximaal € 19 per maand. In 2024 wijzigt dit vaste bedrag op basis van de inflatie en stijgende kosten voor Wmo-voorzieningen. Dit bedrag is recent door de minister vastgesteld op €20,60. Bij het opmaken van de begroting was het nieuwe bedrag nog niet bekend. Hierdoor hebben wij met de eventuele meer- inkomsten uit eigen bijdragen in de begroting nog geen rekening gehouden. Het effect van de verhoging van het abonnementstarief nemen we mee bij een volgende bijstelling van de begroting.

Beinvloedbaarheid zorggebruik
Bij WMO zien we dat er sprake is van vergrijzing, langer thuis blijven wonen en de aanzuigende werking van het abonnementstarief. Op deze onderdelen hebben we geen invloed op het aantal zorggebruikers, maar kunnen we wel sturen op de juiste grondslag en doorverwijzen naar de Wet langdurige zorg (WLZ) als dit voorliggend is.

Preventie: mantelzorg, dementie en eenzaamheid
Om te zorgen dat iedereen zo lang mogelijk thuis kan blijven wonen, wordt preventie nog belangrijker. Het aantal mensen met dementie zal de komende jaren groeien. Ook de druk op mantelzorgers neemt verder toe. Veel mensen voelen zich eenzaam. We gaan in 2024 de resultaten van het ZonMW onderzoek naar een zinvolle dagbesteding voor mensen met dementie nader uitwerken en vormgeven. Mogelijk met inzet van een vervolgsubsidie van ZonMW.

6-i Begroting BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Voorafgaand aan het nieuwe jaar ontvangen we van het ministerie van SZW in de maand september de beschikking over het voorlopig budget. Tevens ontvangen we in diezelfde maand de definitieve beschikking over de hoogte van het budget BUIG over het lopende jaar.

Het macrobudget wordt berekend via een objectief verdeelmodel. Hierbij hanteert het Rijk het uitganspunt dat voor alle gemeenten samen een toereikend macrobudget wordt vastgesteld. Voor deze begroting gaan we uit van het laatst bekende budget (voorlopig budget BUIG, conform publicatie 30 september 2023).
Na een lichte stijging van het bestand sinds einde van 2022 zien we vanaf het voorjaar 2023 een stabilisatie / hele lichte daling van het bestand. Daarom hebben we het groeipercentage van het verwachte aantal bijstandsontvangers naar beneden bijgesteld in de perspectiefnota 2023. De mutatie van het negatieve saldo hebben we meegenomen in de perspectiefnota 2023 en is de begroting hiermee aangepast. De ontwikkelingen rond de bijstand aantallen houden we scherp in de gaten.

5) Tabel: Aantallen bijstandsontvangers.

	2024	2025	2026	2027
Stand 1 januari	**692**	**695**	**699**	**702**
Reguliere in/uitstroom	3	3	3	4
Stand 31 december	**695**	**699**	**702**	**706**
Stand 31 december in Perspectiefnota '23	695	699	702	706
Mutatie	**0**	**0**	**0**	**0**

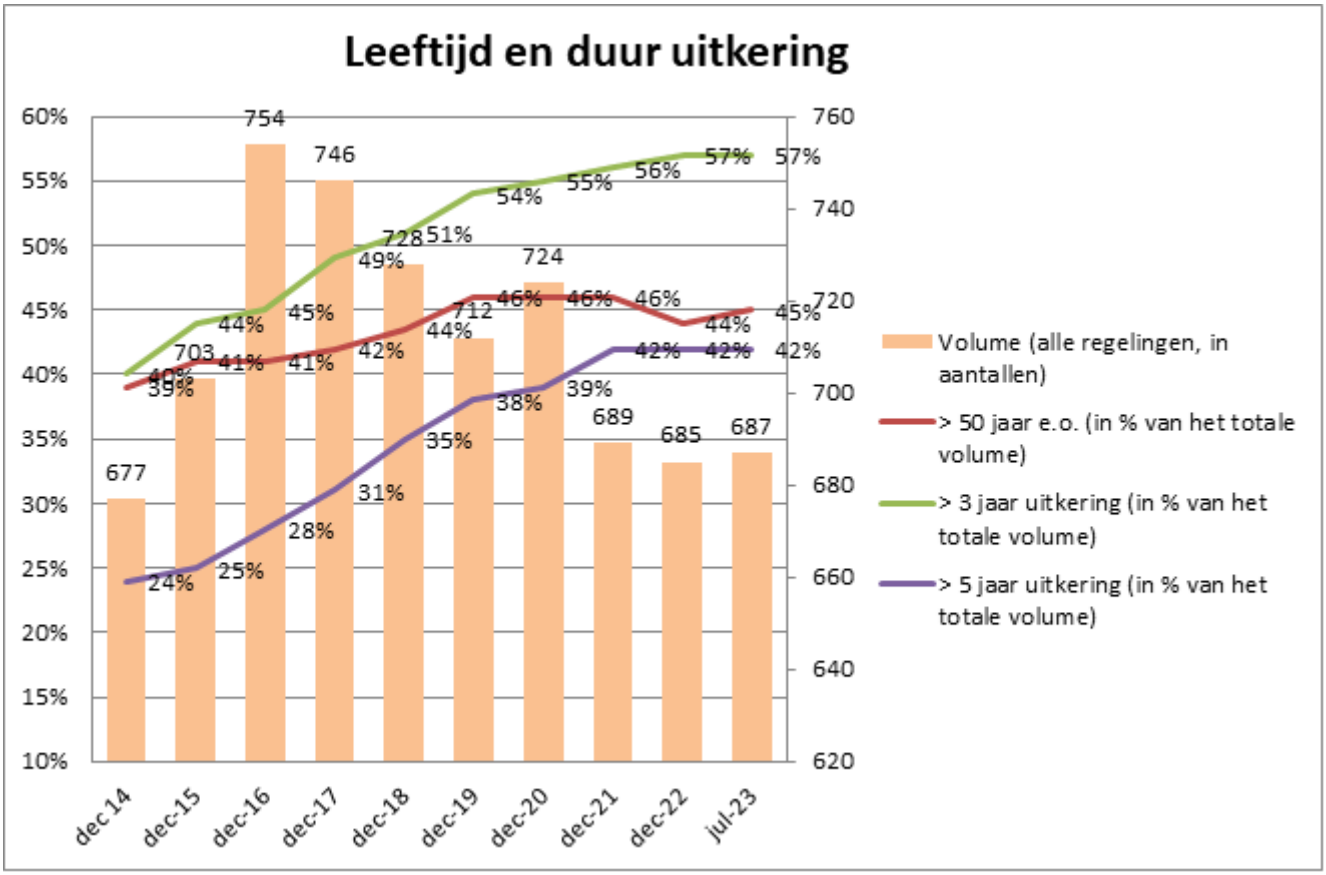
6) Tabel: Resultaat BUIG, exclusief effect gemeentefonds.

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Actueel saldo BUIG begroting 2023	**-789**	**-811**	**-844**	**-876**
Opbrengsten BUIG	11.737	11.798	11.853	11.910
Kosten BUIG	12.239	12.322	12.410	12.499
Saldo BUIG Begroting 2024	**-502**	**-524**	**-557**	**-589**
Mutatie structureel t.o.v. begroting 2023	**287**	**287**	**287**	**287**

In de Perspectiefnota presenteerden we na 2023 een licht stijgende lijn in aantallen. Hierbij speelt mee dat een steeds groter wordende groep onafgebroken afhankelijk is van een uitkering. **Deze lijn houden we in de begroting 2024 vast**. Hierbij speelt ook de verhoogde taakstelling statushouders 2024 mee. Statushouders zijn in de regel afhankelijk van een bijstandsuitkering.

Ten opzichte van de septembercirculaire is de hoogte van de Rijksbijdrage gestegen met ruim € 4 ton. Daartegenover staan hogere kosten voor loonkostensubsidies. Per saldo is de bijstelling ten opzichte van de Perspectiefnota € 138k positief.

Enkele jaren geleden is onderzoek gedaan naar de leeftijd en de duur van het hebben van een uitkering. Opvallend was dat de 'vergrijzing' in de bijstand aan het toenemen was. Deze groep mensen komt steeds verder op afstand te staan van de arbeidsmarkt. Door de ophoging van de AOW leeftijd blijven deze mensen dus ook langer in de bijstand. In onderstaande grafiek hebben we de actuele situatie in beeld gebracht.

Bron: Wisz juli 2023

Het valt op dat de 'vergrijzing' in de bijstand afvlakt. Vanaf 2019 is circa 45% van het totale bestand ouder dan 50 jaar. Opvallend is wel dat het aantal mensen dat langer dan drie jaar in de uitkering zit, het afgelopen jaar is gestegen tot 57%. In 2023 maken we opnieuw een analyse van het gehele bestand waarin we nader ingaan op deze cijfers. Deze lokale informatie vergelijken we met de regionale en landelijke cijfers. De categorie van 50 jaar en ouder stabiliseert zich. Dat heeft vooral te maken met een daling in de IOAW en IOAZ. In deze regelingen stromen nauwelijks nieuwe mensen meer in, vanwege aangescherpte toelatingseisen.

6-j Programma vluchtelingen, internationale werknemers en huisvesting

We zorgen voor adequate opvang of huisvesting, zo nodig met externe partners, voor vluchtelingen en internationale werknemers.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Opvang van ontheemden uit Oekraïne. We hebben een locatie voor noodopvang van 220 bedden in het oude gemeentehuis aan de Kasteellaan. In november 2023 zullen de vluchtelingen verhuizen naar een duurzame flex-wijk bij de Oude Klapstraat. Ook hier hebben we 220 bedden beschikbaar. De opvang locatie wordt beheert door de gemeente met ingehuurde locatie leiders en beveiligers. De kosten worden betaald vanuit de regeling ontheemden uit Oekraïne. Deze regeling is verlengd tot mei 2025. Na 2 jaar komt de flex-wijk beschikbaar voor overige doelgroepen, zoals starters en jongeren. Het gebouw komt in beheer van Talis, doordat zij de gehele flex-wijk overnemen en gaan exploiteren.	Continu proces
Opvang van Asielzoekers. Realiseren van een AZC voor 300 mensen i.s.m. COA. Met het COA zijn we in gesprek over een passend plan op de Teersdijk. De ontwikkeling en het beheer wordt volledig door het COA uitgevoerd. Verwachting is realisatie in najaar 2024. Het gebouw staat er 5 jaar met een mogelijkheid voor een verlenging van nog eens 5 jaar.	Continu proces
Invulling geven aan de taakstelling voor Statushouders. Samen met de wooncorporatie zorgen we voor plaatsing van de statushouders volgens de taakstellingen die gelden. De gemeente Druten neemt 5 statushouders per jaar gedurende de komende 5 jaar over van Wijchen in de gezamenlijk opgave asiel. Onder deze overname van statushouders zit ook en groep van 4 alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Zij vallen onder de categorie AMV (met verblijfsvergunning).	2024 en verder
Invulling geven aan beleid voor omgang en huisvesting van internationale werknemers. We stellen nadere beleidsregels en een uitvoeringskader op. Hiermee geven we richting aan de wijze hoe we internationale werknemers willen huisvesten. We hebben het hier specifiek over arbeidsmigranten (verblijvend in Nederland voor een bepaalde periode). Voor deze groep verwachten we dat bedrijven samen met ontwikkelaars met initiatieven komen voor passende huisvesting voor internationale werknemers. Wij vinden dit als gemeente urgent, gezien de grote krapte binnen de huizenmarkt. De wens van het college is deze arbeidsmigranten uit de reguliere woningen in wijken te krijgen, zodat hier ruimte ontstaat voor overige doelgroepen. Dit door voldoende passende huisvesting voor internationale werknemers te hebben en beleid beschikbaar te hebben, met nadere regels om de aanvragen te kunnen beoordelen en eisen te stellen aan deze vorm van huisvesting.	2024 en verder

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
14 AZ 003	Regionaal Werkbedrijf "Sterke werkwoorden"
15 IZ 056	Langer zelfstandig wonen met dementie
16 438	Vrijwilligerswerk en makelaarsfunctie
16 IZ 127	Wonen en zorg in de gemeente Wijchen
16 IZ 139	Visie op werk en inkomen
19 036842	Beleidskader “Werk voorop!”
87610	Dienstverleningsovereenkomst WerkBedrijf
20 42891	Bezuinigingsvoorstel WMO en Jeugdhulp 2020
20 56202	Beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2021 - 2024 Wijchen
21 62331	Betaalbaarheid Hulp bij het huishouden
23 105532	Beslisnota Beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden'

Wat het kost

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie, zoals dorp- en wijkcentra en leefbaarheidsgroepen.
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen; Tot dit taakveld behoren alle loketvoorzieningen (Lokale toegangspoort/ Integraal Deskundige Toeleiding) gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en - dienstverlening).
6.3 Inkomensregelingen; Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen, zoals bijstandsverlening, het besluit bijstandsverlening zelfstandigen en de bijzondere bijstand.
6.4 WSW en beschut werk; Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid, zoals de sociale werkvoorziening, die de MGR voor Wijchen uitvoert.
6.5 Arbeidsparticipatie; Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen, die de MGR voor Wijchen uitvoert.
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO; Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden, zoals de WMO-woonvoorzieningen en WMO-hulpmiddelen.
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)
6.71b Begeleiding (WMO)
6.71c Dagbesteding (WMO)
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
6.72a Jeugdzorg begeleiding
6.72b Jeugdzorg behandeling
6.72c Jeugdhulp dagbesteding
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
6.73a Pleegzorg
6.73b Gezinsgericht
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
6.74c Gesloten plaatsing
6.81a Beschermd wonen (WMO)
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
6.82a Jeugdbescherming
6.82b Jeugdreclassering

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.760	2.662	726	691	532
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	24	6	6	6	6
6.3	Inkomensregelingen	11.692	12.180	12.194	12.250	12.306
6.5	Arbeidsparticipatie	426	426	426	426	426
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	53	57	58	59	59
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	250	250	250	250	250
6.71b	Begeleiding (WMO)	40	40	40	40	40
6.81a	Beschermd Wonen (WMO)	159	0	0	0	0
	TOTAAL BATEN	**15.404**	**15.623**	**13.701**	**13.722**	**13.620**
	LASTEN					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.577	5.367	5.402	4.991	4.560
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.312	3.470	3.567	3.659	3.705
6.3	Inkomensregelingen	17.801	16.303	16.292	16.435	16.513
6.4	WSW en beschut werk	4.645	4.715	4.422	4.466	4.449
6.5	Arbeidsparticipatie	3.172	3.422	3.451	3.538	3.631
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.839	3.150	3.507	3.643	3.719
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.493	5.112	5.567	5.337	5.467
6.71b	Begeleiding (WMO)	2.857	3.097	3.182	3.265	3.340
6.71c	Dagbesteding (WMO)	1.097	1.007	939	964	985
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	316	172	176	179	181
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	3.466	3.960	3.073	3.051	3.125
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.547	1.800	1.850	1.855	1.901
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	1.088	1.185	1.220	1.253	1.286
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	35	0	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	377	356	366	376	385
6.73b	Gezinsgericht	600	1.102	1.133	1.163	1.192
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	2.322	2.518	2.589	2.658	2.724
6.74a	Behandeling GGZ zonder verblijf	3.134	3.555	3.501	3.459	3.474
6.74b	Crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.078	1.410	1.426	1.441	1.456
6.74c	Gesloten plaatsing	382	194	98	101	104
6.81a	Beschermd Wonen (WMO)	187	87	90	92	92
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	183	159	161	163	166
6.82a	Jeugdbescherming	802	901	926	951	971
6.82b	Jeugdreclassering	128	68	69	71	73
	TOTAAL LASTEN	**61.438**	**63.110**	**63.008**	**63.113**	**63.498**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-46.034**	**-47.487**	**-49.306**	**-49.391**	**-49.879**
	Inzet bestemmingsreserves	**1.076**	**-542**	**1.353**	**888**	**591**
	Begroot resultaat	**-44.957**	**-48.029**	**-47.954**	**-48.503**	**-49.288**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:

	Bedragen x € 1.000	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
6.1	Afs.R: Arbomaatregelen SCEC	9	0	0	0	0
6.1	Afs.R: Kulturhus Bergharen	42	42	42	42	42
6.1	Afs.R: MFA Huurlingsedam	11	11	11	11	11
6.1	Afs.R: Verduurzaming mozaïek	23	23	23	23	23
6.1	Afs.Res. Leefbaarheid Hernen Bergharen	9	25	25	25	25
6.1	AR: Algemene Reserve	43	0	0	0	0
6.1	BR: Eenmalige middelen	109	0	0	0	0
6.1	BR: Revolverend fonds duurzaamheid	-12	-12	0	0	0
6.1	ER: exploitatiesaldo tijdelijk huisvesting	-1.497	-1.504	276	377	369
6.1	ER: Onderhoud Overige gebouwen	603	780	974	408	120
6.2	ER: Jeugd	-165	0	0	0	0
6.2	ER: Corona compensatie	50	0	0	0	0
6.3	BR: Eenmalige middelen	1.031	0	0	0	0
6.3	ER: WWB I-deel	184	0	0	0	0
6.5	BR: Integratie en participatie statushouders	2	2	2	2	2
6.71c	BR: Eenmalige middelen	29	0	0	0	0
6.71c	ER: Jeugd	92	92	0	0	0
6.71c	ER: WMO	65	0	0	0	0
6.71a	ER: WMO	285	0	0	0	0
6.71b	ER: WMO	-308	0	0	0	0
6.71d	ER: WMO	23	0	0	0	0
6.72a	ER: Jeugd	143	0	0	0	0
6.72b	ER: Jeugd	227	0	0	0	0
6.72c	ER: Jeugd	20	0	0	0	0
6.73a	ER: Jeugd	-58	0	0	0	0
6.73b	ER: Jeugd	79	0	0	0	0
6.73c	ER: Jeugd	-405	0	0	0	0
6.74a	ER: Jeugd	-75	0	0	0	0
6.74b	ER: Jeugd	201	0	0	0	0
6.74c	ER: Jeugd	258	0	0	0	0
6.82a	ER: Jeugd	68	0	0	0	0
6.82b	ER: Jeugd	-10	0	0	0	0
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**1.076**	**-542**	**1.353**	**888**	**591**

7 Volksgezondheid en milieu

Algemeen

We willen een veilige, duurzame, gezonde en vitale gemeente zijn. We moedigen een gezonde leefstijl aan en beschermen en verbeteren de kwaliteit van het milieu in de leefomgeving.

Zo moedigen we ideeën aan die voor een lange tijd bijdragen aan een gezonde leefstijl en ondersteunen. We hebben hierbij extra aandacht voor kwetsbare groepen, waardoor we proberen de verschillen in gezondheid te verkleinen.

We streven naar een schone en aantrekkelijke leefomgeving met toelaatbare milieurisico's en voldoende grondstoffen, nu en in de toekomst. Dit betekent dat we het beheer van de openbare ruimte en de openbare gebouwen op orde moeten hebben. We stimuleren de samenleving tot milieubewust en duurzaam handelen. De focus ligt daarbij op het aanpassen aan de klimaatverandering, andere energiebronnen gebruiken en zaken hergebruiken.

Duurzaamheid is een breed begrip en kent meer opgaven. Het gaat bij volksgezondheid en milieu vooral over energietransitie, klimaatadaptatie, water en droogte, afval en gezondheid. Hierin pakken we onze verantwoordelijkheid en we zetten actief op in. In het Strategisch Kompas staat dat we actief op zoek gaan naar andere energiebronnen. Hierbij volgen we het landelijke beleid en tempo. En zoeken we actief naar nieuwe ideeën en kansen.

7-a	**Omgaan met klimaatverandering**
7-b	**Naar een energie neutrale en duurzame toekomst**
7-c	**Afval: opgeruimd staat netjes**
7-d	**Doelmatigheid in verbrede rioleringszorg**

7-a Omgaan met klimaatverandering

Ons klimaat verandert en dat heeft invloed op ons dagelijks leven. Perioden van hele erge hitte, neerslag en droogte komen steeds vaker voor. In bestaande en nieuwe wijken zorgen we ervoor dat we beter omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We richten de fysieke leefomgeving in tegen krachtig water en passen deze aan de verandering van het klimaat aan. Hierdoor hebben we minder wateroverlast, verdroging en hittestress.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We vinden het belangrijk dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zich voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Dit doen wij door klimaatbewustzijn en zelfwerkzaamheid in de samenleving te stimuleren.	2024
In wijken en dorpen en op bedrijventerreinen houden we rekening met gevolgen van klimaatverandering. Bijvoorbeeld door de aanleg van meer groen in de wijk, door water meer ruimte te geven, of (voor zover doelmatig) door het gebruik van grasbetontegels voor parkeerplaatsen.	2024
In de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) werken we samen met andere gemeenten aan klimaatbestendigheid en de communicatie daar omheen (voor zover doelmatig).	2024

7-b Naar een energie neutrale en duurzame toekomst

Energieneutraal begint met energiebesparing: wat je niet verbruikt hoef je ook niet op te wekken. De komende jaren zetten we verder in op energiebesparing. Ook maken we de overstap naar duurzame energiebronnen, zoals zon en wind en mogelijk nieuwe technieken. Daarbij houden we aandacht voor de betaalbaarheid van de opgave voor alle inwoners. En nieuwe technieken bieden kansen voor onze economie. Dit alles kan Wijchen niet alleen, dus werken we lokaal en regionaal samen.

Wijchen neemt haar verantwoordelijkheid in een regionale opgave, vastgelegd in de Regionale Energie Strategie (RES). Bij een nieuwe RES pakt Wijchen in gezamenlijkheid met de 15 gemeenten in de regio daar haar aandeel in.
Windenergie, zoals de 3 windmolens op Bijsterhuizen, levert een belangrijke bijdrage aan de opgave. Daarbij is draagvlak van omwonenden en de rest van de samenleving van belang. We volgen met belangstelling de landelijke en provinciale ontwikkelingen over de plaatsing van windmolens in relatie tot onze gedragscode.
Zonne-energie is ook noodzakelijk voor de energietransitie. Zonnepanelen op daken hebben de voorkeur boven zonneparken. Als zonne-akkers nodig zijn, pakken we deze in een groene buffer, met aandacht voor goede landbouwgronden en biodiversiteit.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Uitvoeringsprogramma Lokale energie strategie - In 2024 stellen we een uitvoeringsprogramma Lokale Energie Strategie vast waarin we de doelen, middelen en de interne en externe samenwerking handen en voeten geven. Ook hebben we uiterlijk medio 2024 een monitorings- en verantwoordingssysteem klaar voor het (controleren op het) behalen van de doelen.	2024
Elektriciteit - We stellen begin 2024 de Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 vast binnen onze gemeente en verankeren onze bijdrage in de Omgevingsvisie. - We streven ernaar in 2024 het windpark bij Bijsterhuizen vergund te hebben, zodat realisatie van de 3 windmolens kan beginnen. - De gedragscode windenergie is in 2023 geëvalueerd en in 2024 worden de aanbevelingen uitgewerkt. - We gaan voor zonnepark Bankhoef helpen invulling te geven aan de participatie en het gebiedsfonds. Tevens gaan we helpen in de onderhandeling met Liander om de aansluiting op het elektriciteitsnet te	2024

verzekeren. - De nieuwe zonnevisie wordt in 2024 vertaald naar uitvoering van nieuwe beleidsrichtingen en een agenda voor zon op daken. - We gaan in pilots aan de slag met diverse oplossingen voor de drukte op het elektriciteitsnet (netcongestie), zoals bijvoorbeeld de inzet van buurtbatterijen of een smart energy hub bij bedrijventerrein Bijsterhuizen. - Ook zullen we in samenwerking met Liander in drie wijken in Wijchen het aantal transformatorhuizen uitbreiden en zwaardere kabels aanbrengen zodat het elektriciteitsnet toekomstproof wordt..	
Wonen - Met het energieloket en energiecoaches blijven we inwoners stimuleren en ondersteunen om maatregelen te nemen om energie te besparen. Dat doen we in samenwerking met partners zoals de ECL (energie coöperatie Leur), MeervoorMekaar en leefbaarheidsgroepen. We gaan voor een proactieve en gebiedsgerichte benadering en ontzorging. - Met het oog op de warmtetransitie is het actieplan warmte en haar actielijnen uitgewerkt in de Lokale Energiestrategie en voeren we die de komende jaren uit in een campagne, ontzorging en met wijkuitvoeringsplannen. - Voor de warmtetransitie stellen we aan de hand van de onderzoeken naar collectieve warmtesystemen die in 2023 zijn uitgevoerd, een bronnenstrategie per wijk op. Hierin leggen we vast welke warmtebronnen en welke warmte-oplossingen voor welk deel van Wijchen gemaakt worden. Daarmee zal de bronnenstrategie de basis vormen voor de verdere uitvoering van de warmtetransitie in Wijchen	Continu proces
Werken - We stimuleren besparing van energie en de opwek van groene energie en spreken bedrijven daarop aan. We zetten hiervoor faciliteiten in, zoals het Energieloket Zakelijk Wijchen, een zakelijke duurzaamheidslening en adviezen van het Regionaal Expertiseteam Energie van de Groene Metropoolregio. Daarnaast maken we met de ODRN afspraken voor handhaving bij bedrijven die maatregelen moeten uitvoeren van de Erkende Maatregelen Lijst (EML).	2024
- We gaan verder met verduurzaming van onze gemeentelijke gebouwen en organisatie en door de implementatie van een CO2-prestatieladder. Zo geven we het goede voorbeeld.	2024

7-c Afval: opgeruimd staat netjes

Gemeente en inwoners zorgen samen dat afval netjes opgeruimd wordt. We gaan door met het stimuleren van de huishoudelijke afvalscheiding. Hiermee willen we bereiken dat afvalstoffen weer als grondstof kunnen worden ingezet en de hoeveelheid te verbranden restafval wordt beperkt. Bij knelpunten zoeken we naar praktische oplossingen.

Wat we gaan doen	**Uitvoering in**
Onze afvalinzameling blijven we verbeteren. Daarbij hebben we aandacht voor het stimuleren van afvalscheiding: kwalitatief en kwantitatief. Hiervoor is een communicatiecampagne opgezet. • Voortzetten van de campagne “Weet wat je achterlaat”. • Een plan van aanpak opstellen om afvalinzameling bij woningen met ruimtegebrek te verbeteren, waardoor deze inwoners worden gestimuleerd om hun afval beter te scheiden.	2024
We starten een proef met een tijdelijk roulerend inzamelpunt voor grofvuil in wijken. Hiermee wordt het voor inwoners makkelijker om dichtbij huis grofvuil weg te brengen. We doen eerst een verkenning tweede helft 2023, voordat de pilot wordt opgestart naar de haalbaarheid van deze inzameling (kosten en milieu winst).	2024
Zwerfafval gaan we tegen door in te zetten op bewustwording en het ondersteunen van initiatieven van inwoners om zelf zwerfafval op te ruimen. Voortzetten aanpak zwerfafval door inzet Beestenbende en vrijwilligers die zwerfafval opruimen etc.	2024

7-d Doelmatigheid in verbrede rioleringszorg

We dragen zorg voor het inzamelen, transporteren en verwerken van afvalwater, hemelwater en grondwater. Samen met waterschap, provincie en rijk geven wij zo invulling aan het kwalitatief en kwantitatief duurzaam waterbeheer.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Van de riolering afkoppelen van 1 ha openbaar verhard oppervlak, in samenloop met reconstructies van de openbare ruimte.	2024
Onderzoeken of de hemelwaterberging Woezik uitgebreid moet worden en zo ja, de uitbreiding realiseren.	2024
Onderzoeken van het klimaatbestendig maken van de openbare ruimte.	2024
Onderzoek ombouw mechanische naar vrij verval riolering	2024

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
16 RZ 092	Nulmeting routekaart energieneutraal Wijchen 2040
17 1 3419	Verordening Kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) omgevingsrecht gemeente Wijchen
22 4038	Beleidsplan water en riolering 2023-2027 (Z/21/067634)
18 2 13777	Initiatiefvoorstel K8W VVD WL beleid behalen landelijke afvaldoelstellingen
18 2 15830	Zomerinzameling GFT
18 1047	Strategische Waternota 2019-2028
18 1048	Milieubeleidsplan 2018-2021
19 32035	Concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES)
19 30636	Toekomstbestendig wonen
20 56202	Beleidsplan Wmo, jeugd en gezondheid 2021 - 2024 Wijchen
21 47504	Definitief bod Regionale Energie Strategie 1.0 van Arnhem Nijmegen
22 89926	Stand van zaken en aanpak actieplan inzake Klimaatadaptatie Wijchen
23 1126830	Actieplan Klimaatadaptatie (campagne Een groener Wijchen)

Wat het kost

Het Programma Volksgezondheid en milieu bestaat uit de volgende taakvelden:
7.1 Volksgezondheid; Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen, zoals de GGD, schoollogopedie en lokaal gezondheidsbeleid.
7.2 Riolering; Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding.
7.3 Afval; Tot dit taakveld behoren de inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval.
7.4 Milieubeheer; Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu waaronder klimaatbeleid, waterbeleid, milieubeleid, MARN (Milieu en Afval Regio Nijmegen) en geluidsonderzoek.
7.5 Begraafplaatsen en crematoria; Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging en onderhoud van begraafplaatsen/crematoria.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
7.1	Volksgezondheid	424	345	345	218	60
7.2	Riolering	4.238	4.600	4.689	4.721	4.741
7.3	Afval	4.712	5.115	5.587	5.607	5.853
7.4	Milieubeheer	1.533	789	798	63	65
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
	TOTAAL BATEN	**10.907**	**10.849**	**11.418**	**10.608**	**10.718**
	LASTEN					
7.1	Volksgezondheid	2.620	2.603	2.697	2.655	2.572
7.2	Riolering	3.804	3.774	3.851	3.873	3.888
7.3	Afval	4.154	4.228	4.664	4.642	4.857
7.4	Milieubeheer	3.574	2.892	2.926	2.171	2.209
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	19	21	22	22	23
	TOTAAL LASTEN	**14.170**	**13.518**	**14.161**	**13.364**	**13.548**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-3.263**	**-2.669**	**-2.743**	**-2.756**	**-2.829**
	Inzet bestemmingsreserves	**311**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Begroot resultaat	**-2.952**	**-2.669**	**-2.743**	**-2.757**	**-2.830**

	Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:					
7.1	BR: Eenmalige middelen	19	0	0	0	0
7.2	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-1	0	0	0	0
7.3	ER: Reserve afvalstoffenheffing	293	0	0	0	0
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**311**	**0**	**0**	**0**	**0**

8 Wonen en bouwen

Algemeen

We willen dat iedereen zich in Wijchen thuis voelt en goed woont. Daarom is woningbouw één van de belangrijkste onderwerpen. Zowel in nieuwe wijken als bestaande wijken hebben we volop aandacht voor de kwaliteit van wonen en leven. In het Strategisch Kompas hebben we bepaald dat we willen groeien naar 45.000-50.000 inwoners.

De eerste 10 jaar willen we meer dan 3000 woningen bouwen. We versnellen de woningbouwopgaven met de bouw van Wijchen-West, Huurlingsedam, Kraanvogel, Tussen Kasteel en Wijchens Meer en Hart van Zuid. Ook is er ruimte voor collectieve wooninitiatieven en kleinere plannen. Met name in de kleine kernen zorgt dat ervoor, dat mensen in hun dorp kunnen blijven of komen wonen. Denk hierbij aan bouwen in collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).

We vinden ook de kwaliteit van wonen en van de leefomgeving belangrijk. We streven naar variatie binnen nieuwbouwwijken en bestaande wijken. Dat betekent een goede mix van het soort woningen, hoe duur deze zijn en voor wie ze bedoeld zijn. Zo blijven wijken veerkrachtig en leefbaar. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen kijken we of de bouwhoogte past bij de omgeving en helpt bij het bouwen van betaalbare woningen. Bij het ontwikkelen van de woningen kijken we naar de woonbehoefte van de mensen waarvoor we bouwen, zoals starters, ouderen en één- en tweepersoonshuishoudens. Dit zijn vooral sociale huurwoningen en betaalbare huur- en koopwoningen, of levensloopgeschikte woningen en seniorenwoningen. We ontwikkelen zoveel mogelijk energieneutraal en stimuleren circulair en natuur inclusief bouwen.

We vinden ook de kwaliteit van wonen en goede voorzieningen in de buurt heel belangrijk. We zorgen ervoor dat de buitenruimten levendig, aantrekkelijk en veilig zijn. Zo zorgen we voor meer mogelijkheden voor ontmoetingen in de buurt. Ouderen en inwoners met een zorgvraag moeten hier kunnen blijven wonen; kleinschalig en zoveel mogelijk als onderdeel van de wijk. Daarbij staan we open voor nieuwe woonconcepten en woonvormen voor pre-mantelzorg.

8-a	**We gaan bouwen**
8-b	**Sterke en prettige dorpen en wijken**
8-c	**Goede voorzieningen in de buurt**
8-d	**Investeren in het buitengebied**
8-e	**Inzetten op flexwoningen**
8-f	**Omgevingswet**

8-a We gaan bouwen

De komende jaren bouwen we fors meer woningen. Zo snel mogelijk. Daarom geven we nu voorrang aan het realiseren van bestaande plannen.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Voor de komende periode hebben we al voldoende plannen voor ruim 2000 woningen tot en met 2030. Voor de periode na 2030 verkennen we de opgave en werken we de strategie verder uit. Deze strategie sluit aan op de verstedelijkingsstrategie in de Groene Metropoolregio.	2024
We monitoren de woningbouwopgave en -plannen en werken aan het realiseren van harde plancapaciteit (zachte plannen hard maken). We geven voorrang aan lopende plannen.	2024
We houden koers op lopende projecten Wijchen-West, Huurlingsedam, Kraanvogel, Tussen Kasteel en Wijchens Meer en Hart van Zuid.	Continu proces
Er blijft ruimte voor collectieve wooninitiatieven en kleinere initiatieven, met name in de kleine kernen. In Wijchen West willen we meer proactief zijn in het realiseren van ongeveer 100 woningen in vijf CPO's.	Continu proces
Met instrumenten als zelfbewoningsplicht, koopconstructies, kleine niet-uitbreidbare woningen, zorgen we voor behoud van goedkope en betaalbare huur- en koopwoningen. Dit passen we op projectniveau toe (maatwerk).	Continu proces
We werken aan een integraal beleid om invulling te geven aan de ambities op het vlak van circulariteit in de Woondeal 2.0.	2024
We helpen bij initiatieven voor woningsplitsing en andere mogelijkheden binnen de bestaande woningvoorraad.	Continu proces

8-b Sterke en prettige dorpen en wijken

We bouwen niet zomaar. De kwaliteit van onze dorpen en wijken staat voorop. We bewaren het dorpse karakter van Wijchen en de kernen. Dat betekent leefbare buurten met voldoende groen, waarin mensen elkaar ontmoeten en iets voor elkaar over hebben. Onze unieke en mooie dorpsgezichten en karakteristieke panden beschermen en behouden we.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We werken aan een fonds om investeringen in de woonopgaven van bestaande wijken en kernen mogelijk te maken.	2024
Bij elk woningbouwplan kijken we welk woningbouwprogramma passend is op de locatie en invulling geeft aan de lokale en gemeente brede woningbehoefte. Daarbij kijken we ook welke bouwhoogte past bij de omgeving (maatwerk).	Continu proces
We geven invulling aan de Woonzorgvisie en staan open voor nieuwe woonconcepten. Pre-mantelzorg woonvormen faciliteren we door middel van de beleidsregels zorg-voor-elkaar-woning.	Continu proces

8-c Goede voorzieningen in de buurt

Voor een goede leefbaarheid is het belangrijk dat er voorzieningen in de buurt zijn. Denk aan ruimte voor groen, speelplekken voor onze jeugd en dorpshuizen of wijkcentra om elkaar te ontmoeten.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We bevorderen het ontmoeten in nieuwe en bestaande wijken, o.m. door in nieuwe en bestaande wijken en dorpen te gaan voor levendige buitenruimten, die aantrekkelijk en veilig zijn.	Continu proces
In Hart van Zuid werken we op basis van de gebiedsvisie verder aan een toekomstbestendig voorzieningenhart, met voldoende groen en ruimte voor ontmoeting. Daarbij blijven we de inwoners betrekken.	Continu proces
Het project Tussen Kasteel en Wijchens Meer biedt een kwaliteitsimpuls aan het centrum. We gaan door op de ingeslagen weg, met een bruisend centrum en voldoende parkeerplekken. Dit doen we samen met inwoners en ondernemers.	Continu proces

8-d Investeren in het buitengebied

Ons buitengebied is mooi en dat houden we graag zo. Dat doen we door de ruimte op een verstandige manier te gebruiken, waarbij we het landschap behouden en versterken en versnippering tegengaan.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zijn terughoudend met bouwen in het buitengebied.	Continu proces
Duurzame veehouderij stimuleren wij door duurzaamheidsinitiatieven te faciliteren.	Continu proces
We geven agrariërs ruimte voor nieuwe perspectieven voor de toekomst. We werken aan een gebiedsvisie voor het buitengebied, waarbij we nadrukkelijk oog hebben voor eventuele transformatie.	2024

8-e Inzetten op flexwoningen

Wat we gaan doen	Uitvoering in
We zetten in op het verminderen van de druk op de woningmarkt, bijvoorbeeld door het realiseren van flexwonen.	Continu proces

8-f Omgevingswet

Het jaar 2024 staat voor onze gemeente in het teken van ingrijpende veranderingen op het gebied van het omgevingsrecht. De Omgevingswet, die op 1 januari 2024 van kracht wordt, is een cruciale stelselherziening. Deze wet heeft als primair doel om 26 bestaande wetten en ongeveer 1200 regelingen te vervangen en zo alle regels met betrekking tot de fysieke leefomgeving te integreren. Een belangrijk aspect van deze wet is, dat ze de overheid in staat stelt om de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van een gezonde leefomgeving aan te pakken. Deze opgaven variëren van duurzaamheid tot ruimtelijke kwaliteit en van natuurbehoud tot economische ontwikkeling.
De overgang naar de Omgevingswet vereist niet alleen een beleidswijziging, maar ook een transformatie van onze operationele werkwijzen. We staan voor de uitdaging om een integrale benadering en cyclische verbetering te omarmen, waardoor we effectiever kunnen inspelen op de maatschappelijke behoeften en uitdagingen van onze gemeenschap.
Parallel aan de implementatie van de Omgevingswet werken we actief aan onze Omgevingsvisie. Deze visie vormt de spil voor al onze lange termijn doelstellingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving en legt de basis voor ons Omgevingsplan. In dit plan zullen alle beleidsregels voor de fysieke leefomgeving samenkomen om onze doelen op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid en welzijn te verwezenlijken. Hoewel we tot 2032 de tijd hebben om het Omgevingsplan te voltooien, begrijpen we dat dit een omvangrijke inspanning vereist. De transitie naar het Omgevingsplan gaat per 1 januari 2024 van start.
Om deze overgang soepel te laten verlopen, hebben we het genoegen u te melden dat het ministerie middelen beschikbaar heeft gesteld ter ondersteuning. In 2023 ontvangen we ongeveer 257.000 euro, gevolgd door 163.000 euro in 2024 en 187.000 euro in 2025. We stellen voor om deze financiële middelen te reserveren voor de implementatie van de Omgevingswet en de ontwikkeling van onze Omgevingsvisie, Omgevingsplan en optionele Omgevingsprogramma's. Een gedetailleerdere toelichting hierover volgt in een raadsnota die gepland is voor december 2023.
Het is van cruciaal belang dat we in 2024 goed voorbereid zijn op deze wetswijzigingen en dat we actief werken aan het aanpakken van de maatschappelijke opgaven om de kwaliteit van leven voor onze inwoners te waarborgen. Hiermee kunnen we onze gemeente duurzaam ontwikkelen en een positieve impact hebben op de maatschappij waarin we actief zijn.

Wat we gaan doen	Uitvoering in
Afronding implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2024	2024
Realisatie van de (eerste versie) Omgevingsvisie in 2024	2024
Advies omtrent het werken met Omgevingsprogramma's	2024
Start realisatie Omgevingsplan	Continue proces

Relevante besluiten

Nummer besluit	Beleidsnota
13 RZ 148	Centrumvisie
16 1 1701	Herijking visie Oostflank, westflank, centrum
17 1 1086	Woonvisie "Thuis in Wijchen" 2025
20 052299	Verordening Starterslening gemeente Wijchen 2020
20 046928	Gebiedsvisie Kraanvogel
21 59350	Gebiedsvisie en ontwikkelstrategie Wijchen West
21 063850	Woonzorgvisie Wijchen 2021-2025
22 098659	Woondeal 2.0 regio Arnhem-Nijmegen

Wat het kost

Het Programma Wonen en bouwen bestaat uit de volgende taakvelden:
8.1 Ruimtelijke ordening; Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening, zoals het bijstellen en actualiseren van bestemmingsplannen en de vergoedingen planschade.
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen); Tot dit taakveld behoren activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitaties.
8.3 Wonen en bouwen; Tot dit taakveld behoren gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening, waaronder ook de bouwleges.

Overzicht baten en lasten, bedragen x € 1.000

TV	Taakveld	2023	2024	2025	2026	2027
	BATEN					
8.1	Ruimte en leefomgeving	214	175	125	125	125
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	69	0	262	1.093	749
8.3	Wonen en bouwen	1.078	1.096	1.096	1.097	1.119
	TOTAAL BATEN	**1.361**	**1.271**	**1.483**	**2.315**	**1.993**
	LASTEN					
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.098	1.154	1.200	1.195	1.201
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	596	104	55	56	56
8.3	Wonen en bouwen	2.075	1.839	1.891	1.939	1.952
	TOTAAL LASTEN	**3.769**	**3.097**	**3.146**	**3.190**	**3.209**
	Begroot resultaat baten en lasten	**-2.408**	**-1.827**	**-1.663**	**-875**	**-1.217**
	Inzet bestemmingsreserves	**20**	**25**	**36**	**0**	**0**
	Begroot resultaat	**-2.388**	**-1.802**	**-1.627**	**-875**	**-1.217**

Uitsplitsing inzet bestemmingsreserves:						
8.1	ER: Actualiseren bestemmingsplannen	20	25	36	0	0
	Totaal inzet bestemmingsreserves	**20**	**25**	**36**	**0**	**0**

PARAGRAFEN

Paragraaf 1: Overhead, algemene dekkingsmiddelen en overige baten en lasten

Inleiding

In deze paragraaf geven we meer inzicht in de posten overhead, algemene dekkingsmiddelen en overige baten en lasten, welke in programma 0 zijn opgenomen.

Overzicht Overhead

De kosten van overhead hebben betrekking op het deel van het personeel dat zich niet rechtstreeks bezighoudt met de producten, maar dat ondersteunend is in het proces. Ook personeel gerelateerde kosten als opleidingen en BHV vallen hieronder. Daarnaast worden hier de kosten voor huisvesting en ICT verantwoord. Per 2018 is de werkorganisatie Druten Wijchen in werking getreden. Hierin is de overhead grotendeels primair ondergebracht. Wat binnen overhead achter is gebleven in Wijchen zijn de kosten voor de gemeentesecretaris en een deel van de huisvestingskosten.

Tabel 1: Weergave van het taakveld Overhead (x € 1.000)

Overhead	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenramingen 2025	2026	2027
Personeels gerelateerd	10.271	**9.253**	9.308	9.515	9.594
ICT	2.944	**3.177**	3.262	3.340	3.418
Huisvesting	1.807	**1.911**	1.842	1.697	1.852
Totaal Overhead (taakveld 0.4)	**15.022**	**14.341**	**14.412**	**14.552**	**14.864**
Inzet reserves	-582	**-668**	-426	-327	-473
Totaal overhead incl. reserves	14.440	**13.673**	13.986	14.225	14.391

Overzicht vrij besteedbare dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen presenteren we in onderstaande tabel. De OZB en de uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn de grootste onderdelen daarvan. Deze middelen kennen, in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing, geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De (wettelijk) niet vrij besteedbare heffingen, evenals de specifieke uitkeringen, worden in de programma's, waarvan ze voor een deel de kosten dekken, verantwoord onder de baten.

Tabel 2: Weergave van de dekkingsmiddelen (x € 1.000)

Taak veld	Dekkingsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenramingen 2025	2026	2027
0.5	Treasury - Resultaat financieringen	841	**1.039**	1.276	1.758	1.567
0.5	Treasury - Dividend	93	**93**	93	93	93
0.61	OZB woningen	6.407	**6.660**	6.910	7.162	7.408
0.62	OZB niet-woningen	3.954	**4.035**	4.148	4.260	4.367
0.64	Belastingen overig	364	**408**	402	414	422
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.383	**83.414**	86.885	82.637	85.349
	Onvoorzien	**0**	**0**	0	0	0
	Totale algemene dekkingsmiddelen	**89.042**	**95.649**	**99.714**	**96.323**	**99.205**

0.5 Treasury
Het taakveld Treasury is in tabel 2 gesplitst in het financieringsresultaat en dividend. Het financieringsresultaat betreft het renteresultaat op aangetrokken en uitgezette leningen, zie paragraaf 5 voor de specificatie.

0.61/0.62/064 Lokale heffingen
In paragraaf 2 "Lokale heffingen" van de programmabegroting wordt nader ingegaan op het algemeen beleid van de lokale heffingen en de belastingcapaciteit van de gemeente Wijchen. De onderstaande lokale heffingen zijn daar opgenomen.

- Onroerend Zaak Belasting (OZB)*,
- Toeristenbelasting*,
- Hondenbelasting,
- Rioolrechten,
- Afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten,
- Reclamebelasting
- Precariobelasting*

De met * gemarkeerde belastingen vrij besteedbaar.

0.7 Gemeentefonds (algemene uitkering)
De omvang van de inkomsten uit het Gemeentefonds is herleid uit de septembercirculaire 2023. Zie voor toelichting Programma 0-f.

Onvoorzien
Er is, conform wettelijk voorschrift een bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Met het vaststellen van de begroting, bekrachtigt de raad het standpunt, dat tegenvallers binnen bestaande middelen worden opgevangen. In de vastgestelde financiële verordening is opgenomen dat een structureel resultaat begroot dient te worden. Dit bedrag dient als buffer voor onvoorziene kosten.

Overzicht Overige baten/ lasten
Binnen het taakveld 0.8 overige baten lasten worden de stelposten en bijzondere baten en lasten verantwoord.

Tabel 3: Weergave van het taakveld 0.8 (x € 1.000)

Taak veld	Dekkingsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenramingen 2025	2026	2027
0.8	Overige baten en lasten	**23**	**-167**	**-190**	**-233**	**-129**

Bovenstaande bedragen hebben enkel betrekking op stelposten loon- en prijsontwikkelingen.

Overzicht Vennootschapsbelasting

Tabel 4: Weergave van het taakveld 0.9 (x € 1.000)

Taak veld	Dekkingsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenramingen 2025	2026	2027
0.9	Vennootschapsbelasting	0	**0**	0	0	0

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (VPB) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. Ontwikkelingen in de rechtspraak hebben tot gevolg dat reclameactiviteiten en verstrekken van personeelshypotheken, beide van toepassing bij onze gemeente, in het kader van de VPB worden gekwalificeerd als een onderneming in fiscale zin. Dit betekent dat eventuele winst die wordt behaald met deze activiteiten is belast. Onder protest hebben wij t/m 2021 de VpB op deze onderdelen betaald (+/- € 20k). Wij zijn van mening dat dit ten onrechte is en nemen derhalve nog geen bedrag op in de begroting.

Paragraaf 2: Lokale heffingen

Inleiding
In artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is geregeld dat de paragraaf lokale heffingen een verplicht onderdeel is van de begroting. Deze paragraaf moet volgens artikel 10 van het BBV ten minste de volgende onderdelen bevatten:

- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van de heffingen, die ten hoogste kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

We beschrijven allereerst de algemene kaders en beleidsuitgangspunten. Vervolgens gaan we in op de heffingen van leges. Daarbij besteden we aandacht aan de kostenopbouw en de kostendekkendheid. Daarnaast geven we aan welke belastingen we in Wijchen heffen. Per belastingsoort schetsen we de kaders en gaan we in op de tariefsopbouw en de grondslag voor de belastingheffing en de totaal begrote (netto)opbrengst per belasting. We gaan ook in op ons kwijtscheldingsbeleid. Tot slot van deze paragraaf nemen we voorbeeldaanslagen lokale heffingen op voor een meerpersoonshuishouden zonder honden, om zo een vergelijking te kunnen maken van de tarief ontwikkelingen voor de individuele huishoudens.

Algemeen
De bevoegdheid tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting berust bij de raad. Een dergelijk besluit wordt genomen door het vaststellen, wijzigen of intrekken van een daartoe bestemde verordening. Het belastinggebied van een gemeente is begrensd. De Gemeentewet bepaalt limitatief welke belastingen een gemeente mag heffen. Daarnaast kan bij wet aan de gemeente de bevoegdheid worden toegekend om een bepaalde belasting te heffen. Een voorbeeld hiervan vormt de afvalstoffenheffing die zijn wettelijke grondslag vindt in de Wet Milieubeheer. Wijchen werkt samen met de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen en Berg- en Dal op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. Met een centrumgemeente-constructie in de zin van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) zijn de bevoegdheden op het gebied van de uitvoering overgedragen aan de gemeente Beuningen. Het Belastingkantoor Beuningen verricht zijn werkzaamheden onder de naam Munitax.

Welke belastingen en rechten worden in de gemeente Wijchen geheven?
De heffingsambtenaar legt belastingen dwingend op zonder dat daar een aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat.
Rechten worden geheven op basis van artikel 229 van de Gemeentewet en artikel 15:33 van de Wet milieubeheer. Tegenover deze heffingen staat wel een aanwijsbare tegenprestatie. Bovendien mag het totaal van de verwachte inkomsten uit rechten het totaal van de verwachte uitgaven niet overschrijden.
De gemeente Wijchen heft de onderstaande belastingen en rechten:

- leges (artikel 229 Gemeentewet);
- marktgelden (artikel 229 Gemeentewet);

- onroerende zaakbelastingen (artikel 220 tot en met artikel 220i Gemeentewet);
- toeristenbelasting (artikel 224 Gemeentewet);
- hondenbelasting (artikel 226 Gemeentewet);
- rioolheffing (artikel 228a Gemeentewet);
- reinigingsheffing (artikel 15:33 Wet milieubeheer);
- reclamebelasting (artikel 227 Gemeentewet);
- precariobelasting (artikel 228 Gemeentewet);
- bedrijven investeringszone (Wet op de bedrijveninvesteringszones)

Ontwikkelingen 2024

- **Modelverordening rioolheffing**
  De nieuwe modelverordening 'Riool- en waterzorgheffing', die vorig jaar is geïntroduceerd, wordt op dit moment niet toegepast. De nieuwe verordening was door gemeenten en ook door Munitax als niet uitvoerbaar verklaard. Hierdoor is besloten om op dit moment niet de nieuwe verordening te implementeren, maar te wachten totdat de VNG een uitvoerbare verordening publiceert. Tegen die tijd zullen wij u hier verder over informeren.

- **Benchmark Munitax**
  Eind 2023 ronden we een benchmark af in opdracht van Munitax. In die benchmark wordt Munitax getoetst op kwaliteit en kosten ten opzichte van het DVO en vergeleken met andere belastingsamenwerkingen. Van daaruit willen we in 2024 het gesprek verder aangaan over het optimaliseren van onze belastingoplegging.

Lokale Heffingen
De lokale heffingen zijn gebaseerd op de gewenste opbrengsten, die in de voorliggende begroting en dus in deze paragraaf zijn opgenomen. De tarieven die hierbij zijn vermeld en afhankelijk zijn van de WOZ-waarden, zullen nog een wijziging ondergaan. Dit komt omdat de definitieve WOZ-waarden ontwikkelingen nog niet bekend zijn. Bij de behandeling van de voorstellen over belastingverordeningen is dat wel het geval. De tarieven zullen dan ook op basis daarvan, definitief worden vastgesteld. Voor de duidelijkheid, alleen de tarieven die in de vastgestelde verordeningen staan, zijn dus geldig.

- **Onroerende zaakbelastingen**
  De grondslag voor de onroerende zaakbelasting is de WOZ-waarde. De voorlopige tarieven voor 2024 zijn:

Tabel 5: ontwikkeling van de tarieven OZB (inclusief correctie n.a.v. waardestijging)

Soort OZB	Tarief 2023 (% van de WOZ-waarde)	Tarief 2024 (% van de WOZ-waarde)*	Gewenste opbrengst 2024 (netto x € 1.000)
Woning eigenaar	0,0998%	0,1028%	6.660
Niet-woning eigenaar	0,2535%	0,2611%	2.361
Niet-woning gebruiker	0,1964%	0,2023%	1.674
Totaal			**10.696**

* Bij de berekening van de tarieven voor 2024 is nog geen rekening gehouden met de verwachte waardeontwikkeling van onroerende zaken (WOZ).

De basis voor de meerjarenraming van de OZB is het jaar 2023. De opbrengsten OZB worden jaarlijks gecorrigeerd voor de verwachte prijscompensatie. We gaan daarbij uit van de percentages uit de meicirculaire 2023. Daarnaast houden we rekening met een verwachte toename van het aantal woningen als gevolg van nieuwbouw en wordt bij de bepaling van de tarieven rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de onroerende zaken (WOZ). Voor 2024 moeten we van Munitax nog de verwachte waardeontwikkeling aangeleverd krijgen. Zodra deze

cijfers bekend zijn, zullen de tarieven worden herrekend en ter vaststelling aan de gemeenteraad, in de vergadering van december 2023, worden voorgelegd.
In onderstaande tabel wordt het meerjarenperspectief weergegeven van de gewenste inkomsten OZB.

Tabel 6: ontwikkeling van de opbrengsten OZB

x € 1.000	**%/aantal**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Totaal Begroting 2023		10.305	10.635	10.899	11.169
Mutatie Perspectiefnota 2023		429	463	563	647
Actuele begroting 2023		**10.734**	**11.098**	**11.462**	**11.816**
Berekening 2024:					
Basis (raming opbrengst 2023)		10.324	10.324	10.324	10.324
Nieuwbouw/woningtoename	*T/m 2027: 240 won. p/jr.*	62	125	190	257
Index 2024	*3,0%*	310	310	310	310
Index 2025	*2,8%*		299	299	299
Index 2026	*2,7%*			299	299
Index 2027	*2,5%*				285
Totaal Begroting 2024		**10.696**	**11.059**	**11.422**	**11.775**
Mutatie t.o.v. begroting 2023		-38	-39	-40	-41

- **Reinigingsheffingen**
  We streven ernaar dat onze inwoners hun afval kwalitatief en kwantitatief goed (blijven) scheiden om zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen. Het taakveld afval is altijd een dynamisch dossier. Wij hebben nog steeds het motto "de vervuiler betaalt" hoog in het vaandel en willen dit verder verankeren in de toekomst.

  Het diftar-systeem zetten we in 2024 voort, waarbij we de huidige grondslagen van de tarieven in stand houden. Dit betekent dat de systematiek van toerekenen van kosten naar vaste en variabele heffing gehandhaafd blijft, evenals het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. Waarbij de voor compensatie in aanmerking komende btw wordt meegerekend in het tarief conform artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet en artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De middelen die gegenereerd worden uit de reinigingsheffingen zijn derhalve niet vrij aanwendbaar maar dienen ter dekking van kosten voor afvalinzameling en -verwerking.

  Bij diftar bestaat de tariefstelling uit een variabel en een vast gedeelte. De hoogte van het variabele gedeelte wordt bepaald door het aantal aanbiedingen van de container voor restafval (of aantal inworpen in de verzamelcontainer) en de omvang van deze container. Met het vaste tarief worden de algemene kosten van het taakveld afval, de kosten van de overige afvalstromen en de toe te rekenen kosten van andere taakvelden, zoals beschreven in deze paragraaf gedekt.

  Het variabele tarief wordt bepaald door de variabele kosten (inzameling en verwerking restafval) te delen door het te verwachten aantal aanbiedingen. Er bestaan hierbij drie mogelijkheden: 240 liter container, 140 liter container en 50 liter zak (ondergrondse verzamelcontainer). Naar verhouding is bij elk van de drie mogelijkheden het tarief gelijk. D.w.z. per aanbieding betaald iemand met een 240 liter minicontainer ca. 1,7 keer zoveel als iemand met een 140 liter minicontainer (240 liter/140 liter).

Het positieve saldo uit de jaarrekening 2022 hebben we bij de perspectiefnota bestemd voor de campagne weet wat je achterlaat en de uitbreiding van de inzamelmiddelen voor incontinentie materiaal.

Tabel 7: tariefstelling Reinigingsheffingen

	Minicontainer 240 liter		**Minicontainer 140 liter**		**Afvalzak (50 liter)**	
Jaartal	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Vast tarief	178	195	178	195	178	195
Variabel tarief	8,33	9,44	4,86	5,51	1,73	1,96
Woonzorgcomplex					83,04	94,08

Tabel 8: Grondslag tariefstelling (x€ 1000):

	Begroot 2023	**Begroot 2024**
Taakveld 7.3 Afval: Directe kosten, inclusief (omslag)rente excl. BTW	3.855	4.083
Taakveld 7.3 Afval: Directe inkomsten excl. BTW	-755	-591
Bruto kosten taakveld(en) vóór inzet reserves	**3.101**	**3.492**
Taakveld 0.10 Mutaties reserves: Afdekking vanuit reserves	0	0
Netto kosten taakveld(en)	**3.101**	**3.492**
Toe te rekenen kosten:		
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: Kwijtschelding afvalstoffenheffing	210	140
Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer: Schoonhouden wegen 1/3 deel van de integrale kosten	59	73
Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer: Zwerfafval 1/3 deel van de integrale kosten	63	60
Taakveld 0.4 Overhead: Overhead inclusief (omslag-)rente	58	64
Toe te rekenen compensabele BTW op de directe kosten en opbrengsten	572	616
Totale kosten	**4.062**	**4.445**
Opbrengst heffingen	**4.062**	**4.445**
Dekkingspercentage vóór inzet reserves	**100%**	**100%**
Dekkingspercentage na inzet reserves	**100%**	**100%**

- **Rioolheffing**
  Ons uitgangspunt bij het bepalen van het tarief is dat we een solide beleid voeren, waarin inkomsten en uitgaven op een lange termijn in balans zijn en waarin we doelmatig omgaan met de beschikbare middelen.
  Voor de rioolheffing geldt als uitgangspunt dat de opbrengst van de rioolheffing 100% van de kosten dekt. De hoogte van de heffing is gebaseerd op de kosten voortvloeiend uit en gerelateerd aan het beleidsplan Water en Riolering voor de periode 2023 -2027. Daarbij wordt, conform art. 228a derde lid Gemeentewet, in het tarief de voor compensatie in aanmerking komende btw meegerekend.
  Onze rioolheffing berekenen we als percentage over de WOZ-waarde. We maken hierbij onderscheid naar eigenaren en gebruikers, alsook naar woningen en niet-woningen.
  We hebben de middelen nodig om invulling te kunnen geven aan onze (verbrede)zorgplichten voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater zoals deze in het beleidsplan zijn opgenomen.

Tabel 9: ontwikkeling van de tarieven rioolrecht

Soort Rioolheffing	Tarief 2023 (% van de WOZ-waarde)	Tarief 2024* (% van de WOZ-waarde)
Woning eigenaar	0,0360%	0,0361%
Woning gebruiker	0,0146%	0,0172%
Niet-woning eigenaar	0,0948%	0,0952%
Niet-woning gebruiker	0,0362%	0,0427%

* Bij de berekening van de tarieven voor 2024 is nog geen rekening gehouden met de verwachte waardeontwikkeling van onroerende zaken (WOZ). Zodra Munitax de waardeontwikkeling heeft verstrekt, zullen de tarieven worden herrekend en zullen deze aan de gemeenteraad, in zijn vergadering van december 2023, ter vaststelling worden voorgelegd.

Tabel 10 Kosten en opbrengsten rioolheffing (bedragen x € 1.000)

Soort rioolheffing	Kostentoedeling 2024 *		Heffings-opbrengst 2024 (netto)	
Woning eigenaar	€ 2.316	51%	€ 2.316	51%
Woning gebruiker	€ 1.080	24%	€ 1.080	24%
Niet-woning eigenaar	€ 831	18%	€ 831	18%
Niet-woning gebruiker	€ 361	7%	€ 361	7%
Totaal kosten in de heffing te betrekken	€ 4.588		€ 4.588	
Dekkingsgraad			100%	

* Inclusief toerekenbare btw-componenten en kwijtschelding.

De af te dekken kosten, inclusief toegerekende compensabele Btw, bedragen € 4.588k. De gewenste opbrengst zit, uitgaande van de berekende tarieven voor 2024, op hetzelfde bedrag, zodat de dekkingsgraad 100% is. Daarbij is ook rekening gehouden met een inschatting van oninbare heffingen en verminderingen, die ook binnen het tarief afgedekt mogen worden.

Onder de eigenaarsheffingen dekken we de kosten van de initiële aanleg, vervanging en groot onderhoud. Met de gebruikersheffingen dekken we de overige kosten gerelateerd aan ons verbrede zorgplicht. Gemengde kosten worden naar rato toegerekend.

Tabel 11: Grondslag tariefstelling x € 1000:

	Begroot 2024
Taakveld 7.2 Riolering: Directe kosten, inclusief (omslag)rente excl. BTW	3.773
Taakveld 7.2 Riolering: Directe inkomsten excl. BTW	-12
Taakveld 0.10 Mutaties reserves: Afdekking vanuit reserves	-
Netto kosten taakveld(en)	**3.761**
Toe te rekenen kosten:	
Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer: 1/3 deel kosten van schoonhouden wegen	73
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: Kwijtschelding rioolheffing	40
Taakveld 0.4 Overhead: Kosten inclusief (omslag-)rente	154
Toe te rekenen BTW op de directe kosten en opbrengsten	560
Totale kosten	**4.588**
Opbrengst heffingen	4.588
Dekkingspercentage	**100%**

- **Hondenbelasting**
  De opbrengsten uit het heffen van hondenbelasting worden als een algemeen dekkingsmiddel gezien en mogen dus vrijelijk worden besteed. In de gemeente Wijchen worden, net als in veel alle gemeenten, deze belastingopbrengsten ingezet ter voorkoming van hondenoverlast en strookt de heffing met het principe "de vervuiler betaald". De hondenbelasting in Wijchen is kostendekkend. Met name door de plaatsing van afvalbakken voor de honden in Hernen, de hogere doorbelasting van de WDW voor onderhoud aan uitlaatplaatsen en de hogere doorbelasting van Munitax, zorgt ervoor dat de tarieven stijgen met 14,4%. Deze tarieven ontwikkelen zich als volgt:

Tabel 12: ontwikkeling van de tarieven hondenbelasting

Aantal honden	**2023 €**	**2024 €**
Eerste hond	77,60	88,80
Tweede en volgende hond	142,65	163,20
Kennel	335,20	383,50

Hoewel de hoogte van de hondenbelasting in Wijchen niet wettelijk beperkt is door de gemaakte kosten, kiest Wijchen wel voor deze systematiek. Voor de bepaling van de hoogte van de hondenbelasting is de toerekening in tabel 13 toegelicht. De kosten die ten grondslag liggen aan de heffing zijn als volgt opgebouwd:

Tabel 13: Grondslag tariefstelling x € 1000:

	Begroot 2024
Taakveld 5.7 Openbaar groen en recreatie: Directe kosten Hup, inclusief (omslag)rente excl. BTW	229
Taakveld 0.64 Belastingen overig: Directe kosten, inclusief (omslag)rente excl. BTW	74
Taakveld 0.10 Mutaties reserves: Afdekking vanuit reserves	0
Netto kosten taakveld(en)	
Toe te rekenen kosten:	
Taakveld 0.4 Overhead: Overhead inclusief (omslag-)rente	64
Toe te rekenen BTW op de kosten	24
Totale kosten	**391**
Opbrengst heffingen	391
Dekkingspercentage	100%

- **Toeristenbelasting**
  De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Heffing van de toeristenbelasting geschiedt op basis van aangifte. Conform de vastgestelde beslisnota in oktober 2021 zijn de tarieven voor toeristenbelasting extra verhoogd naar respectievelijk € 2,00 per overnachting en € 1,00 per overnachting op een vaste standplaats. Dit is onder voorbehoud van de afweging door de gemeenteraad bij de behandeling van deze begroting.
  We verlenen een vrijstelling voor overnachtingen van scouts die op een scoutingterrein overnachten. Het afgeronde tarief wordt in rekening gebracht, conform raadsbesluit.
  Als nieuw beleid stellen we voor het tarief voor overnachtingen bij festivals gelijk te stellen aan het standaard tarief van € 2,00, omdat we dit meer zien in het segment van hotels qua verblijfsduur en prijs dan een camping.

Tabel 14: ontwikkeling van de tarieven toeristenbelasting

	2023 afgerond	2024 afgerond
Tarief per overnachting	€ 1,50	€ 2,00
Tarief per overnachting op vaste standplaats	€ 0,75	€ 1,00
Tarief per overnachting op een festival	Nvt	€ 2,00

- **Reclamebelasting**
  De reclamebelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Een gebruiker van een pand binnen een door de Gemeenteraad vastgesteld gebied is deze belasting verschuldigd als hij een reclame-uiting op zijn pand voert. We heffen reclamebelasting voor een drietal zones. Dit zijn: Wijchen Centrum, Bedrijventerrein Wijchen-Oost en Bedrijventerrein Bijsterhuizen. Het tarief voor Wijchen Centrum is een percentage van de WOZ-waarde van het pand. Voor de overige zones is ook de WOZ-waarde van het pand als grondslag gekozen, maar zijn de tarieven gestaffeld. De tarieven voor 2024 zijn in eerste aanleg voorlopig en alleen nog maar gebaseerd op de ontvangen conceptbegrotingen 2024 van de stichtingen. Enerzijds komt dat omdat de ontwikkeling van de WOZ-waarden nog niet bekend zijn en anderzijds omdat we deze, zoals gebruikelijk, in overleg met de 3 stichtingen willen bepalen. Uiteindelijk is het aan de gemeenteraad om de tarieven bij de belastingverordeningen in december 2023 definitief vast te stellen.

Tabel 15: ontwikkeling tarieven reclamebelasting Wijchen Centrum

	2023	2024*
Minimum bedrag per WOZ-object	€ 325,00	€ 336,00
Drempelbedrag WOZ-waarde	€ 136.000	€ 136.000
Tarief per € 1.000 WOZ-waarde boven drempelbedrag	€ 2,39	€ 2,47
Maximumbedrag per WOZ-object	€ 945,00	€ 978,00
Gewenste opbrengst in €	€ 129.000	€ 127.000

Tabel 16: ontwikkeling tarieven Bedrijventerrein Bijsterhuizen

WOZ-waarde van:	Tot	2023	2024*
€ 0,00	€ 111.000	€ 100	€ 105
€ 111.001	€ 277.000	€ 200	€ 210
€ 277.001	€ 554.000	€ 325	€ 335
€ 554.001	€ 1.107.000	€ 730	€ 755
€ 1.107.001	€ 2.215.000	€ 1.015	€ 1.045
€ 2.215.001	€ 3.322.000	€ 1.215	€ 1.255
€ 3.322.001	€ 4.430.000	€ 1.625	€ 1.675
€ 4.430.001	€ 5.535.000	€ 2.030	€ 2.090
€ 5.535.001	€ 11.074.000	€ 2.840	€ 2.925
Meer dan € 11.074.000	--------	€ 3.245	€ 3.345

Tabel 17: ontwikkeling tarieven bedrijventerrein Wijchen-Oost

WOZ-waarde van:	Tot	2023	2024*
€ 0,00	€ 107.000	€ 135	€ 135
€ 107.001	€ 214.000	€ 190	€ 190
€ 214.001	€ 319.000	€ 275	€ 275
€ 319.001	€ 532.000	€ 435	€ 435
€ 532.001	€ 799.000	€ 600	€ 600
€ 799.001	€ 1.064.000	€ 765	€ 765
€ 1.064.001	€ 1.596.000	€ 985	€ 985
€ 1.596.001	€ 2.130.000	€ 1.310	€ 1.310
€ 2.130.001	€ 3.194.000	€ 1.640	€ 1.640
Meer dan € 3.194.000	--------	€ 2.035	€ 2.035

* Nog te bepalen in overleg met de betreffende stichtingen

- **Marktgelden**
  De tarieven zijn verhoogd met een prijsindex van 3%, Dit is hetzelfde percentage als die we in de kostenontwikkeling hebben opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de mate van kostendekkendheid van de marktgelden.

Tabel 18: marktgelden

Marktgelden x € 1,-	**2023**	**2024**
Vaste standplaatsen per strekkende meter per kwartaal	23,25	23,95
Vermeerdering luifel bij standplaats	2,35	2,40
Vermeerdering auto/cabine	10,55	10,85
Vermeerdering per marktdag voor promotiedoeleinden	4,05	4,15
Dag- en standwerkersplaatsen per marktdag	13,45	13,85
Elektriciteit per marktdag per aansluiting dag- en standwerkersplaats	4,05	4,15

- **Precariobelasting**
  De precariobelasting wordt geheven van degene die, al dan niet met vergunning of na een melding, het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft of diens opvolger, dan wel van degene ten behoeve van wie dat voorwerp of die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn. De tarieven verhogen we met een prijsindex van 3%. Dit is hetzelfde percentage als die we in de kostenontwikkeling hebben opgenomen.

- **Bedrijven Investerings-Zone (BIZ)**
  Met ingang van 2021 heft de gemeente een belasting van een selectie van de gebruikers en/of eigenaren van de niet-woningen gelegen in de BI-zone (bijdrageplichtigen). De opbrengst gaat naar de Vereniging van Pandeigenaren Wijchen Centrum en is bestemd om deze vereniging meer financiële slagkracht te geven om te investeren in een aantrekkelijk centrum voor Wijchen. De verordening die ten grondslag ligt aan de heffing geldt voor 5 jaar en loopt vanaf 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025. Het tarief ligt ook voor 5 jaar vast en bedraagt 0,19% van de WOZ waarde, met een minimum van € 270 en een maximum van € 540.

- **Leges**
  In onderstaande tabel geven we per hoofdstuk van de legestabel de begrote kosten en opbrengsten weer. Hieruit blijkt dat er per titel geen overdekking bestaat op de leges.
  De personeelskosten maken onderdeel uit van de directe kosten en zijn op basis van ureninzet toegerekend aan de verschillende hoofdstukken. In het overzicht zijn naast de directe kosten op de verschillende onderdelen, de overheadkosten toegerekend op basis van een vaste opslag per fte. We streven naar 100% kostendekkend, maar zijn hierin beperkt door de gemaximeerde legestarieven vanuit het Rijk. Zie in de volgende tabel de mate van kostendekkendheid.

Tabel 19: Legestabel 2024

Paragraaf	**Omschrijving**	**Directe kosten**	**Overhead kosten**	**Kosten totaal**	**Totaal opbrengsten**	**Kosten-dekking**
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand totaal	€ 37.822	€ 12.481	€ 50.303	€ 51.800	103%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart totaal	€ 390.505	€ 106.146	€ 496.651	€ 373.506	75%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen totaal	€ 124.108	€ 49.636	€ 173.744	€ 183.517	106%
Paragraaf 1.4	Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens totaal	€ 17.739	€ 9.960	€ 27.699	€ 470	2%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT

Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken totaal	€ 8.501	€ 5.300	€ 13.800	€ 22.200	161%
Paragraaf 1.8	Gemeentearchief totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten totaal	€ 36.951	€ 2.479	€ 39.430	€ 38.111	97%
Paragraaf 1.10	Diversen totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.2	Voorfase totaal	€ 59.743	€ 37.247	€ 96.991	€ 70.476	73%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken totaal	€ 931.550	€ 560.154	€ 1.491.704	€ 1.059.871	71%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten totaal	€ 17.096	€ 10.659	€ 27.755	€ 22.258	80%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten totaal	€ 7.525	€ 4.692	€ 12.217	€ 9.250	76%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.11	Overige tarieven totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.12	Modaliteiten totaal	€ 59.656	€ 2.414	€ 62.070	€ 4.568	7%
Paragraaf 2.13	Vermindering totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 2.14	Teruggaaf totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 3.1	Horeca totaal	€ 3.328	€ 2.075	€ 5.404	€ 5.270	98%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt totaal	€ 5.455	€ 3.401	€ 8.856	€ 8.637	98%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen totaal	€ 2.219	€ 1.383	€ 3.602	€ 3.513	98%
Paragraaf 3.6	Huisvestingswet 2014 totaal	€ -	€ -	€ -	€ -	NVT
Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit totaal	€ 5.962	€ 865	€ 6.826	€ 6.196	91%
Totaal		**€ 1.708.161**	**€ 808.891**	**€ 2.517.052**	**€ 1.859.643**	**74%**

Recapitulatie 1, 2 en 3				
Totaal	**Directe kosten**	**Overhead**	**Baten**	**Kostendekking**
Kostendekking Hoofdstuk 1	€ 615.627	€ 186.001	€ 669.604	**84%**
Kostendekking Hoofdstuk 2	€ 1.075.570	€ 615.166	€ 1.166.423	**69%**
Kostendekking Hoofdstuk 3	€ 16.964	€ 7.724	€ 23.616	**96%**
Kostendekking totaal	**€ 1.708.161**	**€ 808.891**	**€ 1.859.643**	**74%**

Omgevingswet
De bovenstaande legestabel 2024 heeft betrekking op de situatie met invoering van de Omgevingswet. Op dit moment (half september 2023) is bekend geworden dat de Wet kwaliteitsborging bouw deels wordt uitgesteld. De wet wordt in tweeën geknipt. Vanaf 1 januari 2024 treed het deel 'nieuwbouw' in werking en per 1 juli het deel 'verbouw'.

Overzicht van de geraamde inkomsten
In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de begrote inkomsten gemeentelijke heffingen.

Tabel 20: Overzicht geraamde netto inkomsten (x € 1.000)

	2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Onroerende zaakbelastingen	10.361	10.696	11.059	11.422	11.775
Toeristenbelasting	94	215	215	215	215
Hondenbelasting	348	391	386	397	406
Rioolheffing	4.226	4.588	4.676	4.708	4.728
Leges bouwvergunningen	999	1.017	1.017	1.018	1.040
Marktgelden	24	24	24	24	24
Reinigingsheffing	4.022	4.445	4.696	4.992	5.196
Precariobelasting	36	36	36	36	36
Reclamebelasting	389	410	410	410	410
Bedrijven Investerings Zone (BIZ)	80	80	80	80	80
Totale opbrengst	**20.580**	**21.901**	**22.598**	**23.302**	**23.910**

Lokale lastendruk
Op basis van de voorgestelde tarieven kan een vergelijking worden gemaakt tussen de lokale lastendruk voor woningen in 2024 ten opzichte van 2023. De belastingsoorten OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden) zijn in dit overzicht meegenomen. Bij deze vergelijking wordt uitgegaan van onroerende zaken met een WOZ-waarde van respectievelijk € 250k, € 375k, € 500k en € 650k.
De voorbeeldaanslagen 2024 zijn, in afwachting van de gegevens van Munitax, berekend op basis van een woningwaarde/prijspeil van 2023. Dit omdat de voorlopige tarieven voor 2024 daar ook nog op gebaseerd zijn.

Voorbeeldaanslagen
Hieronder treft u de voorbeeldaanslagen aan, waarbij we de totale woonlasten berekenen voor een meerpersoonshuishouden, uitgaande van de in de tabel genoemde WOZ-waarden. Voor de afvaltarieven is rekening gehouden met gemiddeld 8 ledigingen per jaar.

Tabel 21: Voorbeeldaanslagen

Aanslag gemeentelijke belastingen	***2023***	***Aanslag gemeentelijke belastingen***	***2024***
WOZ-waarde	*250.000*	*WOZ-waarde*	*250.000*
OZB – eigendom	249,50	OZB – eigendom	256,99
Rioolrecht eigendom	90,00	Rioolrecht eigendom	90,37
Rioolrecht gebruik	36,50	Rioolrecht gebruik	43,01
Afvalstoffenheffing meerpersoons	244,64	Afvalstoffenheffing meerpersoons	270,52
Structurele lastendruk	**620,64**	***Structurele lastendruk***	**660,89**
Aanslag gemeentelijke belastingen	***2023***	*Aanslag gemeentelijke belastingen*	***2024***
WOZ-waarde	*375.000*	*WOZ-waarde*	*375.000*
OZB – eigendom	374,25	OZB – eigendom	385,48
Rioolrecht eigendom	135,00	Rioolrecht eigendom	135,55
Rioolrecht gebruik	54,75	Rioolrecht gebruik	64,51
Afvalstoffenheffing meerpersoons	244,64	Afvalstoffenheffing meerpersoons	270,52
Structurele lastendruk	**808,64**	***Structurele lastendruk***	**856,06**

Aanslag gemeentelijke belastingen	***2023***	*Aanslag gemeentelijke belastingen*	***2024***
WOZ-waarde	*500.000*	*WOZ-waarde*	*500.000*
OZB – eigendom	499,00	OZB – eigendom	513,97
Rioolrecht eigendom	180,00	Rioolrecht eigendom	180,74
Rioolrecht gebruik	73,00	Rioolrecht gebruik	86,01
Afvalstoffenheffing meerpersoons	244,64	Afvalstoffenheffing meerpersoons	270,52
Structurele lastendruk	**996,64**	***Structurele lastendruk***	**1.051,24**
Aanslag gemeentelijke belastingen	***2023***	*Aanslag gemeentelijke belastingen*	***2024***
WOZ-waarde	*650.000*	*WOZ-waarde*	*650.000*
OZB – eigendom	648,70	OZB – eigendom	668,16
Rioolrecht eigendom	234,00	Rioolrecht eigendom	234,96
Rioolrecht gebruik	94,90	Rioolrecht gebruik	111,82
Afvalstoffenheffing meerpersoons	244,64	Afvalstoffenheffing meerpersoons	270,52
Structurele lastendruk	**1.222,24**	***Structurele lastendruk***	**1.285,45**

Woonlastenvergelijking

De bruto woonlasten voor meerpersoons huishoudens met een eigen woning liggen landelijk gemiddeld op € 944 in 2023. Van alle gemeenten in Nederland staat Wijchen in 2023 op plaats 75 voor wat betreft de gemiddelde woonlasten per meerpersoonshuishouden (nummer 1 is de goedkoopste). Bij de berekening van de lokale lastendruk is rekening gehouden met de OZB, de rioolrechten en de afvalstoffenheffing. Het betreft de cijfers over 2023. De lastendruk van Wijchen voor 2024 stijgt ten opzichte van 2023. Naast de doorberekening van de inflatie is dit toe te schrijven aan de doorberekening van hogere kosten voor riool en afval aan de betreffende heffingen.

Tabel 22: Vergelijking met een aantal omliggende gemeenten (2023)

Gemeentelijke woonlasten	**Wijchen**	**Beuningen**	**Druten**	**Heumen**	**Nijmegen**	**Nederland**
Eenpersoonshuishouden 2023 (2024)	827 (880)	883	799	888	1.040	Nb.
Meerpersoonshuishouden 2023 (2024)	863 (912)	893	866	957	1.058	944
Rangnummer Meerpersoonshuishouden (nr. 1 heeft de laagste lasten)	75	122	79	190	288	

Bron: COELO atlas van de lokale lasten 2023

Kwijtscheldingsbeleid

De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen heeft, in het kader van het armoededebat, de afgelopen jaren ruim aandacht gekregen. Sinds 1 januari 1995 is het gemeenten en waterschappen toegestaan om een ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren dan in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 is geregeld. Waar de rijksregeling uitgaat van een percentage van 90% van de bestaanskosten mogen gemeenten dit met ingang van 1 januari 1996 vaststellen op maximaal 95% en met ingang van 1 januari 1997 op maximaal 100%. De gemeente Wijchen hanteert deze maximale bijstandsnorm. In de gemeente Wijchen wordt in voorkomende gevallen alleen kwijtschelding verleend van aanslagen onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing (vastrecht) en de gebruikersheffing rioolrechten.

Steeds meer gemeenten maken gebruik van het Inlichtingenbureau om vast te stellen welke burgers in aanmerking komen voor kwijtschelding van gemeentebelastingen. Met

de geautomatiseerde kwijtscheldingstoets ondersteunt het Inlichtingenbureau gemeenten en waterschappen bij het toetsen van zowel een eerste aanvraag voor kwijtschelding als bij 'ambtshalve verlenging' van kwijtschelding. Dit gebeurt aan de hand van een door gemeenten en waterschappen opgestelde beslisboom, met instemming van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (Unie). In 2011 is aan alle kwijtscheldingsgerechtigden binnen de deelnemende gemeente voor het belastingjaar 2011 een brief verstuurd. Hierin zijn zij verzocht toestemming te geven aan de gemeenschappelijke regeling om vanaf 2012 het recht op kwijtschelding automatisch te toetsen via het inlichtingenbureau.
Met deze toets is eenvoudig vast te stellen of iemands inkomen en vermogen is veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. De burger hoeft dan dus niet zelf opnieuw kwijtschelding aan te vragen. Naast de vervolgaanvragen mogen sinds 2016 ook initiële aanvragen voor de toets worden aangeleverd. Dat bespaart de uitvoeringsinstantie én de aanvrager nog meer administratieve lasten.
Tevens bevatten de rapportages van het inlichtingenbureau steeds meer extra detailinformatie wanneer er een belemmering voor kwijtschelding wordt gevonden. De burger hoeft hierdoor minder informatie aan te leveren, waardoor de dienstverlening verbetert.

Paragraaf 3: Weerstandsvermogen

Inleiding
In deze paragraaf besteden we aandacht aan het weerstandsvermogen van de gemeente Wijchen in relatie tot de risico's die de gemeente loopt. De risico's kunnen specifiek benoemd zijn, maar ook algemeen van aard zijn.

Een financieel weerstandsvermogen is de buffer die we kunnen inzetten als financiële tegenvallers zich voordoen. Het weerstandsvermogen relateren we daarom aan de risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Het minimaal gewenste weerstandsvermogen is mede afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

We geven als eerste een beeld van de financiële positie van Wijchen volgend uit de verplichte kengetallen, gevolgd door een samenvatting van ons weerstandsvermogen in relatie tot onze risico's. Hiertoe is het van belang de risico's van de gemeente Wijchen te onderkennen en deze (financieel) te wegen. Dit zetten we af tegen de omvang en ontwikkeling van de algemene reserve.

Kengetallen
Onderstaande kengetallen geven een beeld van de financiële positie van de gemeente Wijchen.

Tabel 23: Kengetallen gemeente Wijchen

Kengetallen:	JR 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
netto schuldquote	-4%	10%	13%	31%	32%	32%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-16%	-3%	2%	21%	22%	23%
solvabiliteitsratio	53%	55%	55%	47%	45%	44%
structurele exploitatieruimte	4%	2%	2%	3%	-2%	-1%
grondexploitatie	0%	-1%	0%	3%	0%	1%
belastingcapaciteit	104%	95%	95%	95%	95%	95%

In bovenstaande tabel houden we de categorisering aan, waarbij de arcering van groen als zijnde het minst risicovol, via oranje, tot rood wat de meest risicovolle situatie aanduidt.
De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De nettoschuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Voor Wijchen is dit relatief laag. Doordat we in het meerjarenperspectief rekening houden met aan te trekken leningen, stijgt dit wel enigszins, maar het blijft op een gezond niveau.

Op het gebied van solvabiliteit scoort de gemeente Wijchen op de grens van "goed" (groen) en "matig" (oranje), wat op zichzelf niet alarmerend is en tevens nog te nuanceren valt. De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal (eigen vermogen + vreemd vermogen). In ons balanstotaal is onder het vreemd vermogen een aanzienlijk deel opgenomen voor leningen, welke niet voor eigen financiering zijn aangetrokken, maar door zijn verleend aan derden als gevolg van voormalige gemeentelijke taken. Dit verlaagt en vertroebelt daarmee in feite het

solvabiliteitspercentage. Doordat we ervoor gekozen hebben niet langer te sparen voor vervangingen wegen en verlichting en een aantal grote investeringen aan het voorbereiden zijn, neemt de leningportefeuille toe en daalt het solvabiliteitspercentage.

De structurele exploitatieruimte is tot 2026 ruim positief. Vanaf 2026 presenteren we een negatief structureel begrotingssaldo vanwege het gat in de algemene uitkering.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hoe groter dit getal, hoe hoger het risico. De grondexploitaties van Wijchen vertegenwoordigen een beperkte boekwaarde, daarmee is het risico beperkt.

De lokale lasten in Wijchen stijgen me met de inflatie. Het landelijke gemiddelde is in 2022 behoorlijk gestegen. De systematiek is dat de jaarrekening 2022 wordt vergeleken met het landelijke gemiddelde van 2021. Daarom kleurt het kengetal belastingcapaciteit 2022 oranje. We schatten in dat we vanaf 2024 onder het landelijke gemiddelde blijven.

Het weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de capaciteit die de gemeente heeft om tegenvallers op te vangen. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen structureel en incidenteel weerstandsvermogen.

Structureel weerstandsvermogen
Met de structurele weerstandscapaciteit bedoelen we de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen. Zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Bij een toets op de artikel-12 procedure (preventief toezicht door provincie) wordt vooral hiernaar gekeken. Hiertoe is ons structureel meerjarensaldo van belang. Hiervoor verwijzen we naar meerjarenramingen in het onderdeel “financiële begroting”. Ook de belastingcapaciteit is onderdeel van het structureel weerstandsvermogen. Dat wil zeggen, het bedrag waarmee we de OZB zouden moeten verhogen voordat we in aanmerking komen voor de artikel-12-status. Daarnaast is ook de structurele post onvoorzien genoemd. In Wijchen is deze € 250k, omdat ons beleid is om de tegenvallers binnen de bestaande middelen op te vangen.
Omdat Wijchen een solide incidenteel weerstandsvermogen heeft, toetsen we in eerste instantie aan ons structurele meerjarenperspectief. Dat is tot 2026 ruim positief.

Incidenteel weerstandsvermogen
Het incidentele weerstandsvermogen is bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Deze zijn dus sterk gerelateerd aan onze benoemde risico’s. Uiteraard kunnen daar ook structurele elementen in zijn opgenomen. Het belangrijkste element van het incidenteel weerstandsvermogen is de algemene reserve. Ook stille reserves behoren hiertoe. Dit zijn bezittingen, die bij verkoop een waarde hebben, maar tegen een lagere waarde zijn gewaardeerd op onze balans. Bijvoorbeeld een pand dat meer waard is dan waarvoor het in de boeken staat. Het Wijchense beleid is, dat we ten aanzien van het incidentele weerstandsvermogen alleen kijken naar de algemene reserve. Deze moet voldoende zijn om de gewogen risico’s af te kunnen dekken, rekening houdend met een algemene ondergrens van € 46 per inwoner. De gewenste ondergrens van de algemene reserve stelt de gemeenteraad twee keer per jaar vast. Indien de algemene reserve lager is dan de gewenste ondergrens is een herstelplan noodzakelijk.

Samenvatting en conclusie
Zowel het structurele als het incidentele weerstandsvermogen in Wijchen zijn toereikend om de gewogen risico’s binnen het huidige meerjarenperspectief van 2024-2027 af te dekken.

De minimumomvang van de algemene reserve bedraagt op basis van het aantal inwoners € 1,9 miljoen. Dit is bedoeld ter afdekking van algemene risico's, die niet nader in deze paragraaf zijn gespecificeerd. De verderop in deze paragraaf beschreven risico's leiden tot een totaal maximaal financieel risico van € 82 miljoen, na weging € 4,9 miljoen. Hiermee komen we op een af te dekken risicobedrag van € 6,8 miljoen.

Met name de juridische claims maken een belangrijk deel uit van ons risicoprofiel. Gezien de beschreven risico's blijft een substantieel weerstandsvermogen noodzakelijk. Op basis van de huidige meerjarenraming beoordelen we de hoogte van de stand van de algemene reserve als ruim toereikend.

Reservepositie
De reservepositie is de belangrijkste buffer voor het opvangen van risico's die niet op andere wijzen zijn afgedekt, bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de reserves per einde boekjaar volgens de door de gemeenteraad vastgestelde jaarrekeningen en/of begrotingen.

Tabel 24: Bedragen x € 1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene reserve	27.649	22.382	**20.930**
Bestemmingsreserves	37.137	39.892	**38.952**

De algemene reserve is bedoeld voor het financieel afdekken van de risico's. Daartoe stelt de raad de ondergrens van de algemene reserve vast. Een eventueel surplus kunnen we bijvoorbeeld inzetten voor het realiseren van grote projecten.

De bestemmingsreserves zijn afgezonderde bedragen voor specifieke doelen. Een aantal reserves is bedoeld ter afdekking van structurele lasten. Een aantal is voor incidentele projecten. Zolang er voor deze projecten nog geen onomkeerbare besluiten zijn genomen, kan de raad deze reserves in principe nog anders inzetten. De raad dient zich daarbij wel te realiseren dat daarmee ook het betreffende project (geheel of gedeeltelijk) niet meer kan worden gerealiseerd.

De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 de ondergrens van de algemene reserve vastgesteld op € 5.797k, waarvan € 1.846k als minimale omvang. De matrix waarop deze ondergrens is gebaseerd hebben we nu geactualiseerd en is opgenomen onder het hoofdstuk risicomanagement van deze paragraaf. De stijging van het risicoprofiel komt door een mogelijk CAO onderhandelingsresultaat en ontwikkeling jeugdzorgkosten.

Tabel 25: Bedragen x € 1.000

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene reserve	27.649	22.382	**20.930**
Ondergrens risicoprofiel	5.797	5.642	**6.755**

Risicomanagement
Het risicomanagement in Wijchen onderkent diverse risico categorieën. Naast de financiële risico's zijn dit bijvoorbeeld ook risico's met betrekking tot de continuïteit van dienstverlening en bedrijfsvoering, juridische risico's, politiek-bestuurlijke risico's en omgevingsrisico's. Dit kunnen interne en externe risico's zijn. Niet op elk risico hebben we als gemeente Wijchen evenveel invloed. In de programmabegroting ligt de focus op de risico's die we in financiële zin lopen.

In deze begroting zijn de benoemde risico's financieel vertaald en gewogen. Op basis van die weging is het bedrag bepaald dat als ondergrens van de algemene reserve moet gelden. Deze ondergrens wordt bij de vaststelling van een begroting en een jaarrekening opnieuw ter besluitvorming voorgelegd. De specifiek benoemde risico's zijn hieronder benoemd. Een financiële samenvatting van de risico's is opgenomen in de risicomatrix in bijlage 1.

3.1 Gemeenschappelijke regelingen

- **3.1.1 MGR Regio Rijk van Nijmegen**
  De risico's zijn in een bijlage bij de begroting van de MGR beschreven. De beschreven risico's hebben betrekking op: 1. wet- en regelgeving en politiek bestuurlijke risico's; 2. maatschappelijke risico's; 3. middelen, organisatie, medewerkers en efficiency. Voor de verdeling van het risico's naar gemeenten, wordt de inbreng (middelen) gehanteerd.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	456.000	459.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	1	1

- **3.1.2 De Meerval BV**
  Contractueel is vastgelegd dat de gemeente Wijchen de exploitatietekorten draagt. Deze zijn door allerhande fluctuaties moeilijk te begroten. Daarmee is er feitelijk sprake van een openeinderegeling.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	21.000	21.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,2	1

- **3.1.3 GGD**
  De GGD heeft een algemene reserve om haar eigen risico's te ondervangen. Voor het gedeelte van de risico's die de algemene reserve van de GGD overstijgen, nemen wij ons aandeel in onze risicoparagraaf op. Het bedrag is gebaseerd op inwoneraantal en op deze manier als gewogen risico één op één overgenomen vanuit de GGD begroting. Daarom is hier de wegingsfactor 1 toegekend.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	111.258	173.180
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	1	1

- **3.1.4 Werkorganisatie Druten Wijchen**
  De huidige CAO voor gemeentepersoneel loopt eind 2023 af. Inmiddels hebben de bonden geuit in te willen zetten op een loonsverhoging tussen de 4 en 10%. Uiteraard moet daar nog over onderhandeld worden. In de begroting van de WDW is uitgegaan van een loonstijging van 4,2%. Omdat de onderhandelingen nog moeten worden opgestart en we daar niet op vooruit kunnen lopen, nemen we het maximale risico op (uitgaande van 10% loonsverhoging).

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	1.352.000	0
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,50	-

3.2 Gemeentebegroting

Met hieronder beschreven risico's is geen rekening gehouden in de bedragen die in de reguliere begroting zijn opgenomen.

- **3.2.1 Lopende Bouwgrondexploitaties**

Bij het opstellen van de MPG 2022 (Meerjaren Perspectief Grondexploitaties) is een nieuwe risicoanalyse gemaakt. Na het opstellen van de MPG is één risico toegevoegd i.v.m. het opstellen van een nieuwe grondexploitatie.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	3.400.000	3.400.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,13	0,13

- **3.2.2 Bouwgrondexploitaties in voorbereiding**

Onderstaande bouwgrondexploitaties zijn in voorbereiding. De kosten van deze voorbereidingskredieten worden meegenomen bij het vaststellen van een bouwgrondexploitatie. We nemen hier het risico op dat deze kosten niet verhaald kunnen worden binnen een positieve grondexploitatie, of dat de voorbereiding niet leidt tot het openen van een grondexploitatie in z'n geheel.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Wijchen West	850.000	850.000
Hart van Zuid	450.000	450.000
Kraanvogel	200.000	150.000
Bijsterhuizen	150.000	150.000
Graafseweg 615-617	60.000	60.000
CPO Steenuil, Wijksestraat en Rivierduin	30.000	30.000
CPO Hoogbroek Alverna	30.000	0
Onderzoek woningbouw Batenburg (tennisvelden)	35.000	0
CPO Niftrik	50.000	50.000
Financieel risico:	1.855.000	1.740.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,25	0,25

- **3.2.3 Bouwleges**

We gaan in de begroting uit van ontvangsten in het kader van bouwleges. Structureel ramen we hiervoor € 825.000 aan opbrengsten. We nemen hier een risico van € 100k op, voor geval dat de begrote bedragen, bijvoorbeeld door uitstel van grote projecten, niet in z'n geheel ontvangen worden.

Met de Wet KwaliteitsBorging (WKB) wordt een deel van de toezicht en controletaken van de gemeente overgebracht naar onafhankelijke marktpartijen. Initieel geldt dit enkel voor gebouwen en bouwwerken met een laag veiligheidsrisico. Dit zorgt voor een afname van leges inkomsten. Daarnaast komen nieuwe taken terug waarvoor geen leges geïnd mogen worden. Het risico wordt op jaarbasis ingeschat op € 150.000. Omdat de regeling naar verwachting wordt ingevoerd op 1 januari 2023, wordt hier 50% van dit bedrag opgenomen.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	250.000	250.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,5	0,5

- **3.2.4 Gemeentelijk vastgoed algemeen**
  De gemeente beheert circa 68.000 m² gemeentelijk vastgoed. Dit vastgoed bestaat uit diverse elementen, zoals gebouwen voor sociaal culturele activiteiten, commercieel vastgoed en dienstgebouwen. Het risico op onvoorziene gebreken aan ons vastgoed schatten we in op € 200k. Een inspectierapport heeft aangetoond dat bij het kasteel de situatie stabiel is. Het risico bestond met name voor de poort (2013) en de toren (2016). Voor beide geldt dat gezien de vervolgmetingen, verdere monitoring noodzakelijk is alvorens over te gaan tot voorstellen.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico gemeentelijk vastgoed:	200.000	200.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,5	0,5
Financieel risico kasteelpoort:	50.000	50.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.2.5 Algemene Uitkering**
  De uitkering uit het gemeentefonds wordt op basis van de circulaires doorgerekend. Het beeld van de verwachte uitkering kan sterk fluctueren. We houden rekening met een mogelijke onderuitputting op de rijksbegroting, wat direct gevolg heeft op de hoogte van de algemene uitkering voor gemeenten. Dit risico nemen we hier op.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	250.000	250.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,5	0,5

- **3.2.6 Sociaal domein Jeugd / WMO**
  De Jeugd / WMO bevatten voor een groot deel openeinderegelingen, waarbij de gemeente verplicht is zorg te leveren. Het risico blijft bestaan dat de zorgvraag hoger blijkt dan aangenomen in de begroting. We schatten het risico in op 5% van de omvang 2d's, rekening houdend met de egalisatiereserve 2d's.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	850.000	0
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,25	0,25

3.3 Claims van derden
Dit betreft nog niet afgeronde claims van derden. Hierbij is een inschatting gemaakt van de uitkomsten van de individuele claims.

- **3.3.1 juridische procedures**
  Overige juridische procedures; zoals (bouw-) leges, belastingzaken- en aansprakelijkstellingen. Voor de verzekerde aansprakelijkheidsstellingen is financiële dekking in onze begroting. Voor overige aansprakelijkheidsstellingen en andere bezwaar- en beroepszaken is het risico bepaald op basis van individuele beoordeling van de posten. Om reden van vertrouwelijkheid en om onze positie in de procedures te beschermen, nemen wij hier alleen de totaaluitkomst op.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	8.540.000	8.200.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.3.2 Fiscaliteit**
  Binnen de gemeente hebben we aandacht voor de fiscale beheersing, waarbij we binnen de belastingwetgeving opereren en bij grote opgaven fiscaal advies inwinnen en afstemming zoeken met de belastingdienst. In brede zin is de gemeente aansprakelijk voor fouten in loonbelastingopgaves, Btw aangiften, opgave Btw compensatiefonds, de VpB en de WKR. We hadden hiervoor de bestemmingsreserve risicoreserve fiscale aangelegenheden. In de praktijk is die reserve de laatste jaren niet aangesproken en kiezen we ervoor de reserve te laten vervallen. Via deze weg nemen we het risico nu op.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	1.000.000	0
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

3.4 Milieu
Hieronder zijn de onderwerpen opgenomen waarop de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden, of verplicht kan worden maatregelen te treffen, maar waarbij op dit moment nog geen concrete aansprakelijkstellingen zijn ontvangen.

- **3.4.1 Claims van derden waarbij de gemeente op grond van haar handelen aansprakelijk wordt gesteld (stortlocaties en verontreinigingen)**
  Risico's ten aanzien van milieuaspecten in het kader van bodemverontreiniging.
  In Wijchen zijn nog een aantal voormalige stortlocaties aanwezig. De bekendste hiervan is de locatie aan de Heumenseweg 80 (voormalig stort Alverna). Voor de overige (stort)locaties zijn de risico's in het geheel niet gedekt, maar zijn de risico's niet bijzonder groot. Daarnaast komen er vrijwel elk jaar wel enkele verontreinigingen aan het licht waarvan geen veroorzaker bekend is. De gemeente kan (indien deze verontreiniging op openbaarterrein wordt aangetroffen) hiervoor verantwoordelijk worden gesteld.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	200.000	200.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.4.2 Bestaande en nieuwe risico's i.h.k.v. het Besluit Luchtkwaliteit en Externe Veiligheid.**
  Woningen die liggen of komen te liggen in de overschrijding van de normen voor luchtkwaliteit, of gelegen zijn in risicocirkels van bedrijven vallend onder het Besluit Externe Veiligheid, kennen mogelijk een lagere waarde voor de OZB. Voorts kan deze wetgeving voor vertraging/afstel van bouwprojecten zorgen. Dit leidt dan tot lagere OZB-opbrengsten. Dit risico achten wij ongewijzigd.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	300.000	300.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.4.3 Aanpak saneringswoningen**
  Sinds 2012 zijn de beheerders van de Rijksinfrastructuur verantwoordelijk voor het saneren van woningen die te veel geluidsoverlast ondervinden van spoor en de autosnelwegen A50, A73 en A326. Zij zijn daarmee verantwoordelijk voor het plaatsen van schermen of het treffen van geluidwerende voorzieningen aan deze woning. De gemeente is verantwoordelijk voor de projectmatige sanering van

woningen langs gemeentelijke en provinciale wegen die bij het Rijk zijn aangemeld (A- en B-lijst). De kosten van deze saneringen zijn in principe voor het Rijk.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	100.000	100.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.4.4 Milieu bodemverontreiniging**
  Hoewel al een groot deel van de Wijchense bodem in kaart is gebracht, blijft er altijd een risico aanwezig dat ergens bodemverontreiniging wordt aangetroffen die niet voorzien was.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	100.000	100.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

3.5 Uitgeleende gelden en garantstellingen
De hier opgenomen onderwerpen houden verband met het niet kunnen aflossen van leningen, waarbij Wijchen het risico draagt.

- **3.5.1 Verstrekte hypotheken aan ambtenaren**
  Als onderdeel van het pakket arbeidsvoorwaarden zijn tot 1 januari 2009 hypotheken verstrekt aan medewerkers.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	1.003.000	1.496.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

- **3.5.2 Garanties geldleningen aan woningbouwcorporaties**
  De gemeente staat garant voor tijdige betaling van rente en aflossing van leningen van woningbouwcorporaties afgesloten in het kader van de Woningwet. Met ingang van 1995 zijn deze risico's overgenomen door de Stichting Waarborgfonds. Deze stichting is de eerste risicodrager. De gemeente treedt uitsluitend op als achtervanger. Wijchen is tot op heden nog niet op een garantstelling aangesproken. Tot op heden zijn alle risico’s binnen het waarborgfonds opgevangen.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico:	59.150.000	59.150.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00) .	0,01	0,01

- **3.5.3 Garanties aan derden voor door hen afgesloten leningen.**
  Voor een aantal maatschappelijke instellingen staat de gemeente (al dan niet samen met andere instanties) garant voor relatief hoge bedragen aan aangegane geldleningen.

	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Financieel risico sport	865.000	915.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,1	0,1

3.6 Overig

- **3.6.1 COVID-19 --> crisis algemeen.**
  Vanaf het ontstaan van de coronapandemie zijn gemeenten geconfronteerd met de financiële effecten hiervan. Meerkosten voor de bedrijfsvoering, handhaving, sluitingen van sportzalen, theater en het zwembad zijn voorbeelden hiervan. Er zijn ook minderkosten op het gebied van het niet doorgaan van evenementen. In 2020 en 2021 heeft het Rijk gemeenten gecompenseerd, waarmee er voor de gemeente Wijchen geen financieel nadeel is ontstaan. Inmiddels kunnen we spreken van het nieuwe normaal, waarbij we niet meer verwachten dat beperkingen worden opgelegd. We verlagen het risico, maar laten wel een bedrag staan in z'n algemeenheid voor mogelijk crisis.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Totaal	1.000.000	1.000.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,5	0,1

- **3.6.2 Vluchtelingen Oekraïne**
  In februari 2022 is in Oekraïne de oorlog met Rusland uitgebroken. Dit leidt tot een vluchtelingenstroom, die ook Nederland bereikt. Hiervoor zullen werkzaamheden opgepakt moeten worden die prioriteit krijgen om vluchtelingen onderdak en begeleiding te bieden. Dit gaat leiden tot diverse kostenstromen, zoals het uitkeren van leefgeld en realiseren van leefruimte. We gaan er vanuit dat gemeenten en daarmee ook Wijchen hiervoor gecompenseerd gaan worden. Het risico bestaat dat de compensatie de totale inspanning niet volledig dekt.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	500.000	500.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,25	0,25

- **3.6.3 Databeveiliging**
  De verdergaande digitale vastlegging van gegevens vraagt om alert te zijn op de risico's die automatisering met zich meebrengt. Op basis van het vastgestelde Informatieveiligheidsbeleid werken we verder aan de realisatie van alle te nemen stappen. Daarnaast streven we ernaar te voldoen aan de AVG. We nemen hier het risico op voor schendingen van de privacy, datalekken of cyberincidenten en de mogelijke claims daardoor.

	Begroting 2024	**Jaarrekening 2022**
Financieel risico:	250.000	250.000
Wegingsfactor: (tussen 0,00 en 1,00)	0,25	0,25

Paragraaf 4: Onderhoud kapitaalgoederen

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van onze begroting gemoeid. Deze paragraaf geeft meer inzicht in omvang en besteding.

Tabel 26: Beheerplannen

	Beheerplan	Looptijd	Onderdeel van programma
1	Wegen	2023-2027	2
2	Openbare verlichting (OVL)	2023-2027	2
3	Civiele kunstwerken (bruggen/duikers)	2023-2027	2
4	Groen	2023-2027	5
5	Riolering	2023-2027	7
6	Watergangen/Baggeren/Beschoeiingen	2021-2040	5
7	Gebouwen	2023-2043	div.

De onderdelen 1 tot en met 6 uit bovenstaande tabel vormen de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en vertegenwoordigen een structureel budget van ruim € 9,2 miljoen.

Integraal beheer openbare Ruimte (IBor)
Afspraken over het beheer van de openbare ruimte zijn vastgelegd in de onlangs vastgestelde nota IBor 2023 t/m 2027. In onderstaande tabel staan per discipline de beheerniveaus weergegeven voor de zichtbare openbare ruimte.

Tabel 27: Beheerniveaus Openbare Ruimte

Discipline	Winkel gebied	Bedrijven terrein	Buitengebied en kerkdorpen	Woon gebied	Hoofd structuur
Bomen	C	C	C	C	C
Groen	B	C	C	B	C
Gazon	B	C	C	B	C
Grasbermen	B	C	C	C	C
Verharding	B	C	C	C	B
Meubilair	B	C	C	B	B
Reiniging	B	C	C	B	C
Onkruid op verhard	B	B	B	B	B
Riolering en Water	B	C	C	B	C
Kunstwerken	B	C	C	B	C

Onderstaand een korte beschrijving wat er verstaan wordt onder een bepaald kwaliteitsniveau.
A+= Intensief: netjes, visitekaartje, perfecte uitstraling, veilig en veel gebruiksgemak
A = Aandacht: netjes, hoge beeldkwaliteit, functioneel
B = Normaal: netjes, functioneel, veilig en voldoende gebruiksgemak
C = Extensief: functionaliteit staat voorop, instandhouding, waarborging veiligheid en afscherming

* Met de vaststelling van het IBor-plan 2023-2027 is afgesproken dat met machinale groenonderhoud m.u.v. de zone winkelgebied op niveau C en het handmatige groenonderhoud op niveau B onderhouden wordt.

Het machinaal onderhoudsbestek (groen, onkruid, vegen) is in 2022 opnieuw aanbesteed voor een periode van 3 jaar. Het bestek loopt van 2023 tot en met 2025. Het contract met de huidige firma voor het onderhoud van de openbare verlichting (ovl) is een jaar verlengd. Deze wordt in 2024 nog een jaar verlengd. Met de ambtelijke fusie zijn de beheerpakketten van Druten en Wijchen geharmoniseerd. In 2024 wordt verder uitvoering gegeven aan harmonisering, procesafspraken BGT-BOR en het

objectenhandboek. Hiermee wordt een start gemaakt voor een organisatie brede aanpak voor het op peil houden van de areaalgegevens.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Begroot 2024
Klanttevredenheidsonderzoek	7,0	-	Nvt
Aantal klachten	6.786	7.149	7.000
Aantal burgerparticipatiecontracten	319	483	500
Afhandeling meldingen buiten normtijd	40%	48%	45%
Aantal ontevreden melders	3%	3%	3%

Financiële aspecten /Uitvoeringsprogramma
Voor het opstellen en de afstemming van de verschillende civiel- en cultuurtechnische projecten hanteren we een integrale planning, genaamd jaarlijks uitvoeringsprogramma (JUP). In deze planning zijn benodigde (integrale) vervanging en werkzaamheden voor groot onderhoud van en aan wegen, riolering, kunstwerken, openbare verlichting, bomen en groen opgenomen. Voorgaande jaren werd het uitvoeringsprogramma door het college vastgesteld. Vanaf 2024 vindt u dit JUP integraal aan het einde van deze paragraaf.

Voor de diverse disciplines zijn structurele onderhoudsbudgetten beschikbaar, die de gewenste beheerniveaus garanderen. Om de kosten gelijkmatig in de tijd te spreiden zijn egalisatiereserves gevormd. De onderscheiden posten binnen de openbare ruimte worden hieronder toegelicht.

De afzonderlijke onderdelen nader belicht
1- Wegen
Areaal /Kengetallen

Asfaltverharding	1.375.056	m2
Geluidsreducerend asfalt	48.244	m2
Elementenverharding beton	985.282	m2
Elementenverharding gebakken	359.296	m2
Betonverhardingen	16.708	m2
Verharde bermen	61.640	m2
Halfverharde paden	44.940	m2
Totaal	2.891.166	m2

Beleidskader
Het doel van de totale onderhoudsstrategie is om verhardingen in een redelijke tot goede onderhoudstoestand te brengen en te houden, dusdanig dat geen enkele verharding in een onderhoudstoestand 'onvoldoende' verkeert of komt te verkeren. Hiermee wordt tevens voorkomen dat weggebruikers onveilige situaties tegenkomen. Het is de taak van de wegbeheerder om de veiligheid van de wegen te bewaken, zodat de kans op ongelukken geminimaliseerd wordt. Een goede staat van het wegennet is immers van belang voor zowel de duurzaamheid als voor de veiligheid.

Tweejaarlijks wordt de onderhoudstoestand van de verhardingen in kaart gebracht door middel van een Globale Visuele Inspectie, conform de wegbeheersystematiek van het C.R.O.W. Dit betekent dat alle wegvakonderdelen van asfalt, elementen en beton worden beoordeeld op ernst en omvang van alle schadebeelden. Op basis van de inspectiegegevens wordt de kwaliteit van het Wegenareaal ingedeeld conform de C.R.O.W.
Zowel de levensduur als de uitkomsten van de bovengenoemde inspecties zijn de input voor het jaarlijks op te stellen Uitvoeringsprogramma.

Financiële aspecten
Investeringen in wegen betreffen maatschappelijk nut en worden geactiveerd en afgeschreven in 68 jaar voor wegen met riolering en in 90 jaar voor wegen zonder riolering. Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting. Het budget met de noemer projecten wordt gereserveerd als dekking voor het uitvoeringsprogramma voor wegvervanging. Daarnaast hebben we een egalisatiereserve gekoppeld aan de normbudgetten voor het onderhoud van wegen en civiele kunstwerken welke een egaliserend karakter heeft over de jaren.

Achterstallig onderhoud wegen
Tweejaarlijks worden de wegen geïnspecteerd. De laatste inspectie dateert uit 2022. Hieruit zijn geen verrassingen gekomen. We verwachten de komende jaren veel deklagen te moeten vervangen, vooral in de buitengebieden. In 2024 vindt de nieuwe inspectieronde plaats.

2- Openbare Verlichting

Areaal /Kengetallen

Aantal lichtmasten ≥ 8m	1.795	Stk
Aantal lichtmasten < 8m	8.780	Stk
Overige voorzieningen	50	Stk
Aantal armaturen	10.608	Stk
Waarvan % Led	30	%

Beleidskader
Een nieuw beleidsplan OVL is vastgesteld in juni 2023. Het uitgangspunt is 'Donker waar mogelijk, licht waar nodig.' In het beleidsplan staan de speerpunten genoemd waarbij met de inrichting en het onderhoud van de openbare verlichting rekening gehouden dient te worden. Het accent ligt op duurzaamheid en energiebesparende maatregelen. Het ingezette beleid ten aanzien van het toepassen van LED verlichting en dynamisch dimmen waar mogelijk, wordt gecontinueerd en uitgebreid. Daarnaast wordt in samenspraak met inwoners en bedrijven geïnventariseerd of het aantal lichtpunten verminderd kan worden.

Financiële aspecten
Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten. Investeringen betreffen maatschappelijk nut en worden geactiveerd en afgeschreven. Daarnaast is er een egalisatiereserve voor het onderhoud van de openbare verlichting. Op deze manier borgen wij de instandhouding van de OVL op de lange termijn. In het IBor-plan hanteren we als afschrijvingstermijn voor masten 45 jaar en voor armaturen 25 jaar. Voor het nieuwe beleids- en beheerplan zijn benodigde middelen reeds beschikbaar gesteld.

Achterstallig onderhoud
Er is achterstand op diverse onderhoudsmaatregelen en vervangingen. Met het nieuwe beleidsplan is ook een beheerplan gemaakt, waarmee achterstallig onderhoud wordt weggewerkt.

3- Civiele kunstwerken

Areaal /Kengetallen

Brug (hout)	42	St
Brug vast = Viaduct	15	St
Geluidswerende constructies	6	St
Tunnel (auto)	1	St
Tunnel (fietser-voetganger)	4	St
Faunarasters	37	St
Kademuur (staal)	17	St
Walbescherming	18	St

(=Beschoeiing)		
Hek	2	St
Steigers	5	St
Muur metselwerk	61	St
Strekdam (visplek De Meer)	10	St

Beleidskader
Afgelopen jaren is het onderhoud aan de kunstwerken conform het vastgestelde kwaliteitsplan (Ibor) uitgevoerd. Dit is het gevolg van de inspecties en keuringen die wij doen. Grootschalige vervangingen nemen wij mee in het JUP.

Financiële aspecten
Investeringen in civiele kunstwerken betreffen maatschappelijk nut en worden geactiveerd en afgeschreven. Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting. Hieraan gekoppeld hebben we de egalisatiereserve voor onderhoud van wegen en civiele kunstwerken welke een egaliserend karakter heeft over de jaren.

Achterstallig onderhoud
Op korte termijn wordt onderhoud uitgevoerd aan de paddenschermen langs de Zandbergseweg en het dassenraster langs de Broekstraat. Voor 2024 gaan we kleinschalig onderhoud uitvoeren aan het fietsbruggetje op de Boskantse Broekstraat (richting Nederasselt).

4- Groen

Areaal /Kengetallen

Bomen	32.096	St
Bosplantsoen	562.100	m2
Bos	40.524	m2
Bos en natuur	525.189	m2
Sierplantsoen	185.060	m2
Hagen	27.327	m2
Gazon	1.255.514	m2
Ruw Gras & Bermen	1.328.265	m2

Beleidskader
Voor onderhoud en vervanging van openbaar groen zijn het beleidsplan Natuur en biodiversiteit (2021) samen met de groenstructuurplannen Kleine Kernen (2004) en Wijchen (2008) de leidraad voor renovaties van het openbaar groen. Ecologisch beheer en onderhoud wordt uitgevoerd conform het vastgestelde Ecologisch groenbeheerplan. Verzoeken voor grondverkoop of –verhuur en ontwikkelingsplannen worden ook beoordeeld aan de hand van deze plannen. Aanvullend zijn er beleidsregels uitgifte groenstroken opgesteld.

Groen en beplantingen
Gebieden waar ecologisch groenbeheer wordt toegepast, blijven we uitbreiden op verzoek van en samen met inwoners. Zoals het Oosterpark, de hoofdwegen en het buitengebied. Uitbreidingslocaties zijn het park Noord, de spoorzone en Kerkeveld. Monitoring van de biodiversiteit in de bermen samen met inwoners is nog in ontwikkeling.

Burgerparticipatie
Bewoners blijven betrokken bij de ontwikkeling van renovatieplannen en het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte zoals bij Abersland en Vormerseweg. Er zijn vrijwilligers die meehelpen in het groen en bij het opruimen van zwerfafval.

Bomenonderhoud
Voor het dagelijks beheer van de bomen zijn in het IBor duidelijke randvoorwaarden

gesteld. Deze randvoorwaarden en het vastgesteld beeldkwaliteitsniveau bepalen de mate van renovaties en keuzes van inrichtingen van het openbaar groen. Gewerkt wordt aan een integraal boombeheerplan met daarin inzichtelijk het dagelijks onderhoud en benodigde vervangingen voor de komende jaren.

Financiële aspecten
Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting. Het budget met de noemer renovatie groen wordt gereserveerd als dekking voor het uitvoeringsprogramma. Hieraan gekoppeld hebben we de egalisatiereserve Groenbeheer die een egaliserend karakter heeft over de jaren.

Achterstallig onderhoud
Jaarlijks worden conform het jaarlijks uitvoeringsprogramma diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Door diverse omstandigheden, zoals implementatie beleidsthema's als biodiversiteit, 1 boom kappen en 2 bomen planten en klimaatadaptatie, is er een pas op de plaats gemaakt met de vervanging van bomen. De komende jaren komt hier een uitgewerkt uitvoeringsplan voor.

5- Riolering

Areaal /Kengetallen

Lengte vrijvervalriolering	229,5	Km
Lengte persleiding	16,8	Km
Lengte drukriolering	89	Km
Lengte vacuümriolering	9	Km
Aantal Putten	6.054	Stk
Aantal gemalen	40	Stk
Aantal pompputten	517	Stk
Aantal IBA's	14	Stk
Aantal wadi's	31	Stk
Aantal randvoorzieningen	11	Stk

Beleidskader
Beleidsplan water en riolering.
Eind 2022 is het nieuwe Beleidsplan water en riolering (Bwr) voor de periode 2023-2027 opgesteld. Het Bwr is een beleidsplan waarin is aangegeven op welke wijze de gemeente invulling geeft aan haar wettelijke taken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en hoe zij dit bekostigt.
Het nieuwe Bwr is samen met de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en West Maas & Waal opgesteld. Doel van de samenwerking was door middel van harmonisering van beleid te komen tot minder kostenstijging, meer kwaliteit en minder kwetsbaarheid in de (afval)waterketen. Deze harmonisering betekent nadrukkelijk niet dat de deelnemende gemeenten hun bevoegdheden hebben verloren. Integendeel, iedere gemeente is verantwoordelijk gebleven voor het eigen beleid en heeft het nieuwe Bwr afzonderlijk vastgesteld. Het nieuwe Bwr bevat een gemeenschappelijk deel (op hoofdlijnen geharmoniseerd beleid) en een individueel deel (specifieke uitwerking van beleid naar maatregelen).

Rioolbeheerplan
Aan de basis van het Beleidsplan water en riolering staat het Rioolbeheerplan (RBP) voor de periode 2023-2027. Het RBP is een operationeel plan dat inzicht geeft in de omvang van het te beheren (verbrede) rioleringsareaal en de maatregelen voor de (duurzame) instandhouding hiervan. Het RBP dient mede als input voor de financiële onderbouwing van het nieuwe Beleidsplan water en riolering.

Financiële aspecten
De kosten verbonden aan de riolering dekken we middels de rioolheffing af.
Initiële investeringen worden als economisch nut geactiveerd. De

vervangingsinvesteringen worden ten laste van de voorzieningen gebracht.
Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting.
Daarnaast zijn er twee voorzieningen ten behoeve van de vervangingsinvesteringen.
Jaarlijks wordt er, conform het beleidsplan water en riolering, toegevoegd aan de voorzieningen om ook op lange termijn de vervangingen te borgen. Daarnaast bestond nog een egaliserende reserve om behaalde efficiency resultaten terug te kunnen geven aan de burger in de heffing of extra voorzieningen. Deze reserve is conform BBV en Bwr in 2022 omgezet naar een egaliserende voorziening

Achterstallig onderhoud
Aan de hand van rioolinspecties geven we input aan het meerjaren uitvoerings-programma (MUP) en jaarlijks uitvoeringsprogramma (JUP). De afgelopen 10 jaar zijn alle riolen in Wijchen geïnspecteerd en vervangingen conform uitgevoerd. Eind 2023 wordt een nieuw reinigings- en inspectieplan voor de riolering opgesteld.

6- Watergangen

Areaal /Kengetallen

Lengte B-Watergangen	13	Km
Lengte C-Watergangen	83	Km
Oevers vijvers, plassen, etc	6	km
Ontv.plicht A-watergangen	36	Km

Beleidskader
Het Baggerplan 2021-2040 vormt het beleidskader voor het beheer en onderhoud van het oppervlaktewater in eigendom van de gemeente.
Waterschap Rivierenland is de waterbeheerder voor het grondgebied van de gemeente Wijchen. De gemeente en het waterschap streven naar een watersysteem met een goede waterkwaliteit. Daarnaast is het van belang dat neerslag en kwel kan worden opgevangen (geborgen) en afgevoerd.

De gemeente Wijchen is opgedeeld in vier afwateringseenheden:
- Het peilgebied Quarles van Ufford: ten noorden van de Nieuwe Wetering en ten oosten van de A50. Het gebied watert in noordwestelijke richting af en omvat de kern Bergharen.
- Het peilgebied Bloemers: ten zuiden van de Nieuwe Wetering en omvat het noordelijke deel van kern Wijchen en de kernen Hernen, Leur en Batenburg. Het gebied watert in westelijke richting af op de Maas via de Nieuwe Wetering naar het gemaal Bloemers bij Appeltern.
- Het peilgebied Citters I: omvat het zuidelijk deel van kern Wijchen en de kern Niftrik. Het gebied watert af op de Maas via de Niftrikse Wetering naar het gemaal Citters I.
- Het peilgebied Citters II: ten zuiden Citters I, grenzend aan de Maas en omvat kern Balgoij. Het gebied watert af op de Maas via de Balgoijse Wetering naar het uitwateringsgemaal Citters II in de Loonse Waard.

Als eigenaar van B- en C-wateren heeft de gemeente het beleid te willen baggeren binnen het onderhoudsprofiel. Het watersysteem wordt hiermee op orde gehouden en voldoet aan de legger van het waterschap. Het onderhoud van de waterpartijen en watergangen is opgenomen in het baggerplan, dat is vastgesteld in het voorjaar 2022. Daarin is planmatig aangegeven op welk moment aan een waterpartij onderhoud gepleegd moet worden. Aan de hand van detailinspecties wordt input gegeven aan het meerjaren uitvoeringsprogramma (MUP) en jaarlijks uitvoeringsprogramma (JUP).

Financiële Aspecten
Vanuit het taakveld Riolering wordt een voorziening gevormd voor het Baggeren van Waterpartijen en beschoeiingen. De dotatie is gebaseerd op de gepresenteerde kosten uit het Baggerplan. Voor de C-watergangen is de keuze gemaakt om eerst een nader onderzoek in te stellen naar de benodigde maatregelen. Dit onderzoek heeft in 2023 plaats gevonden. Hieruit is gebleken dat er geen planmatig onderhoud nodig is voor de C –watergangen en er hoeft enkel incidenteel onderhoud plaats te vinden.

Achterstallig onderhoud
Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud. Wel is er onduidelijkheid over het Wijchens Meer. Het Wijchens Meer is gedeeltelijk een A-watergang waarover de gemeente een ontvangstplicht heeft voor het bij baggeren vrijkomende slip. De kosten daarvan komen voor rekening van de gemeente. Het grootste deel van het Wijchens meer is C-watergang met een dikke sliblaag. Het gaat hier om grote hoeveelheden slib waarvan de verwerkingskosten zijn meegenomen in het nieuwe baggerplan. De kosten verbonden aan de daadwerkelijke baggerwerkzaamheden worden meegenomen in de begroting 2025.

7- Gebouwen

Areaal /Kengetallen

Gebouwen bedrijfsvoering	3	Stk
Wijkcentra/MFA's	14	Stk
Sportzalen/sporthallen	7	Stk
Woningen	3	Stk
Monumenten	3	Stk
Kunstwerken	51	Stk
Overige	16	Stk

Mutaties
Het Pro-college heeft hun tijdelijke locatie op Veenhof 1712 (voormalige Paschalisschool) inmiddels verlaten. Dit pand wordt nu beheerd door Ad-Hoc, een leegstandbeheerder.
De panden aan de Graafseweg 615 en 617 worden zo snel mogelijk overgedragen aan de projectontwikkelaar.
Vanwege tijdelijke verhuizingen worden de volgende gebouwen toegevoegd aan de vastgoedportefeuille: Huissteden 1401 (tijdelijk locatie van Sociaal Wijkteam) per augustus 2024 en Leemweg 121 (uitwijklocatie voor Culturele broedplaats) per september 2023.
In de nabije toekomst worden de volgende gebouwen afgestoten:

Graafseweg 615-617	Zo spoedig mogelijk
MFA West	Augustus 2024,
Oude Gemeentekantoor Wijchen	Onbekend
Wijkcentrum Zuid en Huissteden 1401	Omstreeks 2027
Veenhof 1712	Omstreeks 2027

Beleidskader
Gemeentelijk vastgoed is geen doel maar een middel om bepaalde doelen te verwezenlijken.
In het eerste kwartaal van 2019 is een eerste stap gezet en is het basisdocument voor vastgoedbeleid door de gemeenteraad vastgesteld (dd. 8 maart 2019 met kenmerk 261989). Aspecten die hierin benoemd zijn:

- de kerntaak van de gemeente ten aanzien van vastgoed;
- de verschillende deelportefeuilles;
- De spelregels ten aanzien van:
  - o financiën
  - o verhuur
  - o onderhoud

- o aankopen en afstoten
- o leegstand

Vervolgens is een aanvullend beleidskader opgesteld dat handvatten biedt om weloverwogen en integrale keuzes te maken om te borgen dat de gemeente Wijchen haar gebouwen doelmatig en efficiënt inzet. Deze nota is in mei 2020 door de raad vastgesteld. Daarbij is een meerjaren-portefeuilleplan uitgewerkt waarin een beeld wordt geschetst van de beoogde vastgoed ingrepen voor de middellange termijn (2020-2030).

Het beleid is dat het gemeentelijk vastgoed op conditieniveau 3 (met selectieve neerschudding naar 4 op de bouwkundige aspecten) wordt onderhouden. Onze monumenten houden we in onderhoudsconditie 2. Dit is gebaseerd op de NEN 2767. Het onderhoudsplan voor de komende 20 jaar wordt jaarlijks geactualiseerd door onze adviseurs conform de NEN2767 methodiek.

Financiële aspecten
Investeringen in nieuwe gebouwen worden geactiveerd en lineair afgeschreven in 40 jaar, verbouw in 20 jaar. Kapitaallasten van vervangingsinvesteringen worden in de meerjarenraming opgenomen. Vervangingen van installaties worden uit de onderhoudsreserve gedekt. Voor beheer en onderhoud bestaan genormeerde budgetten in de begroting. Er wordt in deze periode incidenteel gekeken naar eventuele overschrijdingen in budgetten vanwege de gestegen prijzen voor bouwmaterialen.
De dotaties in de reserve onderhoud volstaan als dekking voor de lange termijnplanning. De reserve heeft hiermee een egaliserend karakter over de jaren.

Achterstallig onderhoud
In verband met de voorgenomen nieuwbouw van MFA Westwijzer wordt aan dit gebouw beperkt onderhoud uitgevoerd. Voor de overige gebouwen geldt dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud bij het gemeentelijke vastgoed.

Het Uitvoeringsprogramma 2024 vervangingen Openbare ruimte.
Tabel 28: uitvoeringsprogramma, bedrag in euro's

Project	Wegen	Civiele Kunst-werken	Riool	Groen	Bomen	OVL	Totaal
Alverna Heumenseweg	€ 432.000	-	-	-	-	-	€ 432.000
Alverna Heumenseweg	-	-	-	-	€ 40.000	-	€ 40.000
Alverna Weg ter Horst	€ 125.000	-	-	-	-	-	€ 125.000
Batenburg 't Heufke	€ 111.000	-	-	-	-	-	€ 111.000
Bergharen Molenweg	€ 103.000	-	-	-	-	-	€ 103.000
Bergharen Schaarsestraat	-	-	-	€ 2.000	€ 25.000	-	€ 27.000
Hernen Fierdeweg / Ruffelsweg	€ 617.000	-	-	-	-	-	€ 617.000
Hernen Fierdeweg / Ruffelsweg	-	-	-	-	€ 40.000	-	€ 40.000
Leur Meerenburg	-	-	-	€ 2.000	€ 6.500	-	€ 8.500
Wijchen centrum	€ 50.000	-	€ 10.000	-	-	-	€ 60.000
Wijchen De Grippen / Weertjes	-	-	-	€ 5.500	€ 3.000	-	€ 8.500
Wijchen Elckerlycweg	€ 30.000	-	-	-	-	-	€ 30.000
Wijchen Esdoornstraat	€ 119.000	-	-	€ 5.000	€ 2.000	-	€ 126.000
Wijchen Everardusplein	€ 10.000	-	-	€ 10.000	€ 4.000	-	€ 24.000
Wijchen fietspad Het Zadel	€ 100.000	-	-	-	-	-	€ 100.000
Wijchen Homberg 29e straat	€ 50.000	-	€ 5.000	-	-	-	€ 55.000
Wijchen Industriegebied oost	€ 504.000	-	-	€ 2.000	€ 50.000	-	€ 556.000

Project	Wegen	Civiele Kunst-werken	Riool	Groen	Bomen	OVL	Totaal
Wijchen klein onderhoud asfalt	€ 30.000	-	-	-	-	-	€ 30.000
Wijchen klein groenprojecten	-	-	-	€ 40.000	-	-	€ 40.000
Wijchen Kraaijenberg 90e straat	€ 20.000	-	-	€ 5.000	-	-	€ 25.000
Wijchen Oosterweg	€ 158.000	-	-	-	-	-	€ 158.000
Wijchen renovatie bomen	-	-	-	-	€ 40.000	-	€ 40.000
Wijchen Saltshof 25e straat	-	-	-	€ 5.000	€ 15.000	-	€ 20.000
Wijchen Stationslaan Aalsburg-Blauwe Hof	-	-	-	€ 30.000	€ 7.500	-	€ 37.500
Wijchen Valendrieseweg	€ 30.000	-	-	-	€ 5.000	-	€ 35.000
Wijchen halfverharding	€ 70.000	-	-	-	-	-	€ 70.000
Wijchens meer	€ 86.000	-	-	-	-	-	€ 86.000

Paragraaf 5: Financiering

Begripsbepaling
Het doel van deze paragraaf is om de raad te informeren over het treasurybeleid en de beheersing van financiële risico's. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden.

Inleiding
Vanaf 2001 is de Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) van kracht. Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente middels een statuut te regelen. Gelijktijdig met het aanbieden van de begroting 2017 heeft de raad het huidige financieringssstatuut vastgesteld. Daarin staan onze eigen regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten, alsmede de administratieve organisatie van de financieringsfunctie.

Wettelijke voorschriften
Deze paragraaf moet voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

In artikel 13 van het BBV staat:

> De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Beleid omtrent financiering en rentevisie
De hoofdpunten van het beleid omtrent financiering, zijn opgenomen in het financieringsstatuut. Daarin staat dat we zoveel als mogelijk risico's afdekken en proberen te voorkomen. Zo zijn we geen bank en gaan we niet beleggen om rendement te halen. Voor het hanteren van rentepercentages voor toekomstige leningen en/of roodstand baseren we ons op de toetsingskaders van de provincie en visies van de grote banken in Nederland en de Bank Nederlandse gemeenten (BNG). Daarbij hanteren we het voorzichtigheidsprincipe (want risicomijdend). Dit resulteert erin, dat we aan de bovenkant van de bandbreedte gaan zitten voor de rentepercentages die we gebruiken bij de verwachte herfinancieringen en roodstand.

Risicobeheer
Het risicobeheer is ook in ons financieringsstatuut geregeld. Daarin staan de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de Gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij wordt getoetst. De gemeente is geen bank van lening en zal pas in uiterste instantie over gaan tot het verstrekken van leningen;
- De gemeente mag aan mede-overheden geld uitlenen wat ze niet meteen nodig heeft. Daarbij geldt dat er geen risico gelopen mag worden en dat het niet met het doel is om rendement te maken door het lopen van overmatig risico. Beleggen is niet toegestaan;
- Het gebruik van derivaten is niet toegestaan.

Met de inwerkingtreding van de Wet Verplicht Schatkistbankieren is het niet langer toegestaan middelen aan te houden boven de toegestane norm. Het drempelbedrag voor de gemeente Wijchen is € 1.200.000 op de lopende rekening of spaarrekening, of beleggingen aan te gaan.

Drempelbedrag:

De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt.

Risicobeheer; de Kasgeldlimiet en Rente-risiconorm
De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

- **Koersrisico's**
  De koersrisico's voor onze gemeente zijn zeer beperkt, omdat we onze overtollige middelen in de schatkist moeten aanhouden. We hebben geen aandelen of deposito's meer als beleggingen. De laatste schatkistpapieren zijn in 2015 verkocht. Valutarisico's hebben we niet, omdat we in principe alleen maar met Euro's werken. Verplichtingen in andere valuta kunnen we alleen in uitzonderingsgevallen aangaan.
- **Renterisicobeheer**
  De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. Het doel van deze limiet is om te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente, grote schokken gaan optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. Het niveau van de kasgeldlimiet, is beperkt tot 8,5% van het totaal van de begroting. De wettelijk toegestane kasgeldlimiet van 8,5% wordt niet structureel overschreden.
- **Renterisiconorm**
  De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door de renterisiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering - van leningen met een looptijd vanaf 1 jaar - niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm houdt in dat de aflossingen en renteherzieningen samen maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. De aflossingen op de leningen die we 1 op 1 aan derden door verstrekken (Talis) tellen hierbij niet mee. Onderstaande tabel geeft aan dat de gemeente Wijchen ruim binnen de rente risiconorm blijft.

Tabel 29: Bedragen x €1000

	2024	2025	2026	2027
20% van Begrotingstotaal	25.960	25.990	26.264	26.572
Aflossingen en rente herzieningen	-679	-689	-5.700	-1.261
Saldo	**25.281**	**25.301**	**20.564**	**25.311**

Gewaarborgde geldleningen
De gemeente staat garant voor de betaling van de rente en aflossing bij een aantal afgesloten leningen van externe partijen. Het bedrag waarvoor de gemeente eventueel kan worden aangesproken is het restant bedrag van de lening op het moment dat niet meer aan de betalingsverplichting wordt voldaan en is afhankelijk van het percentage overeengekomen in de garantstelling. Naast leningen aan sportverenigingen, zijn het vooral leningen voor woningbouwcorporaties en de Nationale Hypotheekgarantie.

Woningbouwcorporaties

De kans dat de gemeente voor geldleningen van de woningbouwcorporaties als borg wordt aangesproken is zeer klein. Daarnaast staat het Rijk voor 50% garant. De kans dat een beroep wordt gedaan op onze gemeente voor deze achtervang positie is uiterst klein omdat:

- Elke toegelaten instelling die deelnemer is bij het WSW jaarlijks wordt onderworpen aan een kredietwaardigheidtoets;

- Het WSW een zodanige buffer heeft opgebouwd en eventueel nog aanvullend kan beschikken over de gelden (obligo's) die de corporaties verplicht hebben aangehouden.

Nationale hypotheekgarantie

Wijchen is 50% achtervang voor de tussen 1 januari 1995 en 1 januari 2011 verleende Nationale Hypotheekgaranties door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Vanaf 2011 heeft het Rijk de achtervangpositie overgenomen. Op basis van de in 2020 opgestelde liquiditeitsprognose van Stichting waarborgfonds Eigen Woningen is de verwachting dat in de periode 2020-2025 geen aanspraak wordt gedaan op de achtervang. Vanaf 1 januari 2011 staan gemeenten niet langer garant, maar rust dit geheel op het Rijk.

Opgenomen leningen

Tabel 30: Opgenomen leningen

Stand per 31 december (x € 1.000)	2023 (verwacht)	2024 (prognose)	2025 (prognose)	2026 (prognose)	2027 (prognose)
Eigen financiering	10.826	10.663	15.498	21.334	20.620
Specifiek voor Woningbouw	4.827	4.313	3.788	3.252	2.705
Opgenomen leningen totaal	**15.653**	**14.976**	**19.286**	**24.586**	**23.325**

De leningen die specifiek voor woningbouw zijn aangetrokken, zijn weer doorgeleend aan woningbouwcorporaties. De overige leningen zijn voor eigen financieringen aangetrokken en deels doorgeleend aan verenigingen of stichtingen. Vanwege forse investeringen zal de gemeente de komende jaren kortlopende leningen aan gaan trekken. Op dit moment verwachten we in 2025 € 5 miljoen, 2026 € 10 miljoen aan kortlopende leningen en € 1 miljoen aan langlopende leningen aan te moeten trekken.
Voor de overige financiering maakt de gemeente gebruik van kasgeldleningen of de kredietfaciliteit bij de BNG bank. Bij BNG kunnen we tot € 7 miljoen rood staan, waarvan we voor € 2 miljoen goedkoop rood kunnen staan en voor de overige € 5 miljoen een hoger tarief betalen. Gezien de huidige lage rentestand geven we de voorkeur aan het aantrekken van kasgeldleningen.

Uitgezette leningen en deelnemingen

Om inzicht te verschaffen in de uitgezette leningen verwijzen we naar onderstaand overzicht. Hierbij sluiten we aan bij de indeling volgens de voorgeschreven balansindeling IV-3.

Tabel 31: Uitgezette leningen

Stand per 31 december (x € 1.000)	2023 (verwacht)	2024 (prognose)	2025 (prognose)	2026 (prognose)	2027 (prognose)
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	428	428	428	428	428
Specifiek voor Woningbouw	4.909	4.461	4.003	3.533	3.052
Overige langlopende leningen	10.502	11.492	11.879	12.369	12.359
Uitgezette leningen totaal	**15.839**	**16.381**	**16.310**	**16.330**	**15.839**

- **Hypotheken en garanties ambtenaren**
  Per 1 augustus 2009 is er een verbod op het verstrekken van hypotheken en garanties aan gemeentepersoneel van kracht. Het ministerie beroept zich op de Wet fido (Financiering Decentrale Overheden), sinds 2001 van kracht, waaruit volgens de

minister volgt dat publiek geld niet voor niet-publieke doeleinden, zoals hypotheekverstrekking, ingezet mag worden. Het verbod strekt zich ook uit tot het geven van garantie door de gemeente op een door een andere instelling te verschaffen (hypothecaire) geldlening. Er worden na 1 januari 2009 geen hypotheken meer verstrekt. Bestaande hypotheken lopen via een zogenaamde "sterfhuisconstructie" af. Er mogen geen nieuwe leningen en/of garanties meer worden verstrekt. Van lopende leningen en/of garanties is het toegestaan dat zij uit- dan wel aflopen. In bovenstaande tabel zijn deze opgenomen onder Overige langlopende leningen.

Financieringsbehoefte
De financieringsbehoefte baseren we op de verwachte uitgaven en inkomsten (liquiditeitsplanning). Daarbij houden we rekening met onder andere de exploitatie, aflossingen op leningen en uitgaven voor projecten. Deze liquiditeitsplanning vergelijken we met ons banksaldo. Als blijkt dat we onvoldoende geld op de bank hebben, kunnen we ervoor kiezen om (voordelig) rood te staan bij de bank, of een lening aan te trekken. Dit is afhankelijk van de goedkoopste optie. We spreken van een lening als de looptijd langer vast staat dan 1 jaar.
Op basis van de liquiditeitsplanning en inclusief het aantrekken van nieuwe langlopende leningen is de verwachte ontwikkeling van ons banksaldo als volgt:

Tabel 32: verwachte banksaldo inclusief korte financiering

Verwacht banksaldo inclusief korte financiering (x € 1.000)	**1-1-2024**	**1-1-2025**	**1-1-2026**	**1-1-2027**
	11.476	5.140	1.071	4.775

Rente
Onze visie over de rente is een afgeleide van de visie van de grootbanken en onze huisbank, de BNG. Daarnaast houden we rekening met het toetsingskader van de Provincie Gelderland. Door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne is grotere onzekerheid ontstaan op de kredietmarkten, met inflatie en uiteindelijk met stijgende rentes tot gevolg. Wijchen hanteert voor de berekening van de aan te trekken leningen voorzichtigheidshalve een percentage van 4%. Daarmee voldoen we aan de provinciale toets, die staat voor een voorzichtig rentebeleid.

Tabel 33: rentebaten en lasten

Bedragen x € 1.000	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Rentekosten				
Rente langlopende geldleningen	186	382	418	613
Rente kortlopende geldleningen	8	8	8	8
Rente geldleningen woningbouw	134	120	105	90
Rente overig	5	5	5	5
Rente-opbrengsten				
Hypotheekrente ambtenaren	-32	-11	0	0
Rente langlopende geldleningen	0	0	0	0
Rente kortlopende geldleningen	0	0	0	0
Rente geldleningen woningbouw	-137	-122	-107	-92
Rente overig	0	0	0	0
Rente huurkoop	-7	-7	-7	-7
Rentekosten kapitaallasten	-1.196	-1.651	-2.179	-2.184
Rente Eigen vermogen berekend	1.329	1.649	1.289	1.767
Rente Eigen vermogen naar taakvelden	-1.329	-1.649	-1.289	-1.767
Saldo	**-1.039**	**-1.276**	**-1.758**	**-1.567**

Toerekening van rentelasten aan grondexploitaties, reserves, investeringen en taakvelden
In de nu voorliggende begroting rekenen we standaard rente toe aan de grondexploitaties. De wijziging in het BBV zijn doorgevoerd, waarbij is vastgesteld hoe de toe te rekenen rente voor de verschillende onderdelen moet worden bepaald.

De volgende uitgangspunten zijn verwerkt:

Grondexploitaties:
De berekening van de rente aan de grondexploitaties is voorgeschreven. Dit is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen, indien geen sprake is van projectfinanciering.

Reserves:
We rekenen rente toe aan de reserves (eigen vermogen). Volgens de voorschriften is deze rente maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Dit betekent ook dat er geen rente over het eigen vermogen en/of voorzieningen kan worden berekend als er geen aangetrokken financiering is.

Verdeling naar taakvelden:
We moeten volgens de verslaggevingsvoorschriften van het BBV rente toerekenen aan de taakvelden. Dit is het saldo van de rentebaten en –lasten dat overblijft na de verwerking van de rente aan de grondexploitatie. Dat saldo rekenen we evenredig toe aan de taakvelden, op basis van de boekwaarde van de materiele vaste activa per 1 januari van het betreffende jaar, met een minimum van 0%. Daarbij proberen we de fluctuatie in het rentepercentage zo klein mogelijk te houden in het meerjarenperspectief. Het rentepercentage dat we hier berekend hebben hanteren we ook bij voorgenomen investeringen.

Tabel 34: renteresultaat

	Bedragen x € 1.000	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
a	Rentelasten korte en lange financieringen	333	514	536	717
b	Externe rentebaten totaal	176	140	115	99
a-b	**Totaal door te rekenen externe rente**	**157**	**374**	**421**	**617**
c1	Rente aan grex	-9	-53	-11	-2
c2	Rentelast "projectfinanciering" (m.n. Talis)	134	120	105	90
c3	Rentebate "projectfinanciering" (m.n. Talis)	-137	-122	-107	-92
C		**-12**	**-56**	**-13**	**-4**
1-c	**Saldo door te berekenen externe rente**	**169**	**430**	**434**	**621**
d1	rente toegerekend aan het eigen vermogen	1.329	1.649	1.289	1.767
d2	rente toegerekend aan voorzieningen	0	0	0	0
e	**Aan taakvelden toe te rekenen rente**	**1.498**	**2.079**	**1.723**	**2.389**
f	Werkelijk aan taakveld door te rekenen rente	1.196	1.651	2.179	2.184
	Renteresultaat Taakveld Treasury	**303**	**429**	**-455**	**204**

Het renteresultaat is een onderdeel van het taakveld Treasury. Wijchen heeft een positief (afnemend) renteresultaat binnen dit taakveld. Uit de BBV voorschriften komen de volgende te hanteren rentepercentages. Deze percentages worden jaarlijks opnieuw berekend.

Tabel 35: rentepercentages

	2024	2025	2026	2027
Rente Bouwgrondexploitaties	1,00%	1,42%	1,21%	1,71%
Rente Eigen vermogen	2,22%	2,67%	2,18%	3,07%
Rente-omslag naar de taakvelden berekend	1,87%	2,47%	1,57%	2,17%
Rente-omslag naar de taakvelden genormeerd	1,50%	2,00%	2,00%	2,00%

Paragraaf 6: Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering biedt inzicht in de beleidsvoornemens inzake de bedrijfsvoering. Vanaf 1 januari 2018 is de Werkorganisatie Druten Wijchen (hierna WDW) van start gegaan met de bedrijfsvoeringstaken voor de gemeenten Druten en Wijchen. De WDW is een gemeenschappelijke regeling.

De meerwaarde van de WDW is vervat in vijf strategische doelstellingen (5k's):
1. Verhogen van Kwaliteit van dienstverlening en bedrijfsvoering;
2. Verbeteren van de bestuurlijke Kracht in de regio;
3. Verminderen van de Kwetsbaarheid;
4. Verbeteren van Kansen voor medewerkers;
5. Verminderen en beheersen van Kosten.

In 2018 is een 0-meting uitgevoerd bij inwoners en bedrijven in beide gemeenten over de kwaliteit van dienstverlening. In 2020 is de 1-meting uitgevoerd. De ervaren kwaliteit van dienstverlening bij inwoners en bedrijven is globaal gelijk gebleven.
In Q2 van 2022 is de 2-meting uitgevoerd en de ervaren kwaliteit laat ook nu een globaal gelijkblijvend resultaat zien. Op een aantal punten zijn we echter ook ontevreden over de doorontwikkeling van onze dienstverlening. We blijven dan ook via de 'Kalender Dienstverlening', als onderdeel van het actieplan 'Doorontwikkeling WDW', innovatief werken aan het verder dichtbij brengen van onze dienstverlening bij inwoners en ondernemers.

Begrotingswijziging 2024 WDW
De WDW heeft haar Begroting 2024 in juli vastgesteld, rekening houdend met de ingediende zienswijzen van de beide gemeenten. Deze begroting was technisch van aard en volledig opgezet vanuit het bestaande beleid, inclusief het eind 2022 vastgestelde Integraal Plan en een financiële vertaalslag daarvan. Deze begroting is al vertaald in de Perspectiefnota.

De ontwikkeling van de formatie van de WDW staat nooit stil. Dit is onder andere het gevolg van nieuwe ambities, wettelijke taken of de uitvoering van eerder genomen besluiten. Met het kwantitatief en kwalitatief op orde brengen van de formatie krijgt de WDW meer grip op de benodigde opgaaf, leidt dit tot een demping van de werkdruk bij bestaande medewerkers en draagt dit bij tot financiële voordelen bij de gemeenten. Denk bij het laatste aan functies als die van inkoopadviseur (o.a. goedkoper inkopen) en subsidiecoördinator (hogere subsidie-inkomsten en lagere beheerlasten).

Het WDW bestuur stelt een aantal uitbreidingen voor, voortkomend uit het Integraal Plan en uit wettelijke taken. Een deel van de uitbreidingen leidt binnen de gemeenten tot revenuen, voortkomend uit subsidies en aanbestedingen.

Onderwerp		**fte**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
1. Uitbreidingen		4,2	€ 0	€ 339.500	€ 302.000	€ 302.000
2. Uitbreidingen binnen taakstelling		1,5	€ 0	€ 200.000	€ 0	€ 0
3a. Uitbreidingen met revenuen		3,0	€ 0	€ 237.000	€ 237.000	€ 237.000
3b. Revenuen bij gemeenten			*€ 0*	*-€ 237.000*	*-€ 237.000*	*-€ 237.000*
TOTAAL (1 + 2 +3a +3b)		**8,7**	**€ 0**	**€ 539.500**	**€ 302.000**	**€ 302.000**
Waarvan structurele bijdrage WDW			*€ 0*	*€ 539.000*	*€ 539.000*	*€ 539.000*
Waarvan revenuen inkoop/subsidies			*€ 0*	*-€ 237.000*	*-€ 237.000*	*-€ 237.000*
Waarvan incidentele bijdrage WDW			*€ 0*	*€ 237.500*	*€ 0*	*€ 0*

1. De uitbreidingen hebben grotendeels betrekking op uitwerkingen van onderzoeken die in het Integraal plan al zijn benoemd, zoals het optimaliseren van de vastgoedprocessen en coördinatie bij burgerzaken en KCC. Nieuw is de wettelijke VTH (Vergunningen Toezicht en Handhaving) beleidsmedewerker, waar binnen de WDW geen invulling aan gegeven werd. Incidenteel vragen we geld voor BOA coördinatie. De huidige coördinator werkt 18 uur i.p.v. de incidenteel voor 2023 opgenomen 36 uur. Dat zetten we vooralsnog incidenteel door in 2024.
2. Voor benodigde uitbreidingen op welzijn, werk en inkomen en communicatie gaan we binnen onze organisatie op zoek naar ruimte. Dit gaan we doen door met de teams een takendiscussie aan te gaan. Doen we de juiste dingen naar de juiste verhouding qua capaciteit? Dit proces vraagt eerst om tijd en energie om tot een goed resultaat te komen. Daarom stellen we voor om in 2024 incidenteel geld beschikbaar te stellen, zodat we gefaseerd onderstaande uitzettingen op kunnen vangen.
3. In het Integraal plan hebben we voor de inkopers tijdelijke middelen aangevraagd. De subsidie coördinator hebben we budgetneutraal opgenomen. De taakstelling ligt er om deze functie vanuit subsidies terug te verdienen. Van beide functies is een evaluatie uitgewerkt. De evaluatie beschrijft de meerwaarde van deze functies, zowel in kwaliteit als in geld. De financiële meerwaarde valt echter vooral binnen de exploitatie en projecten van de gemeenten en slechts beperkt binnen de WDW. Terwijl de kosten volledig in de exploitatie van de WDW vallen. Hierdoor leidt het structureel opnemen van deze functies in eerste instantie tot een uitzetting van de bijdrage aan de WDW, maar zien de beide gemeenten de revenuen terug in hun projecten en exploitatie.

Bovenstaande leidt tot een extra bijdrage aan de WDW, uitgesplitst voor de deelnemende gemeenten:

Uitsplitsing extra bijdrage WDW	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Gemeente Wijchen structureel	€ 0	€ 349.272	€ 349.272	€ 349.272	€ 349.272
Gemeente Wijchen incidenteel	€ 0	€ 153.900	€ 0	€ 0	€ 0
Gemeente Druten structureel	€ 0	€ 189.728	€ 189.728	€ 189.728	€ 189.728
Gemeente Druten incidenteel	€ 0	€ 83.600	€ 0	€ 0	€ 0

Nieuw beleid
Bovenstaande begrotingswijziging is gebaseerd op het bestaande ambitieniveau en taken binnen de WDW. Vanuit nieuw beleid (bijlagen 6 en 7) voegen we daar nieuwe taken aan toe. Als de gemeente Druten dezelfde taken inbrengt, dan worden deze budgetten binnen de verdeelsleutel toegevoegd, anders rekent de WDW deze budgetten buiten de verdeelsleutel rechtstreeks af met de gemeente Wijchen. Onderwerpen die op de WDW betrekking hebben zijn:
- Vertrouwen in elkaar, d.m.v. digitale participatie
- Krachtige partner in de regio

Organisatieontwikkeling
De samenleving verandert in een informatie- en netwerksamenleving. We staan voor nieuwe opgaven, zoals duurzaamheid, vergrijzing, democratisering en digitalisering. Al deze ontwikkelingen hebben impact op onze samenleving en onze rol als gemeente. Hoe gaan we daar als WDW mee om?
In het 'Actieplan Doorontwikkeling WDW' is opgenomen hoe we werken aan organisatieontwikkeling. Dit actieplan is een verdere uitwerking van ons bedrijfsplan dat onze basis blijft. De realisatie van de WDW-academie en het doorgroeien naar een nieuwe hybride werkcultuur zijn belangrijke onderdelen hierin.

Rechtmatigheidsverantwoording
Vanaf verslagjaar 2023 geeft het college van BenW de rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarrekening. Hiermee verklaart het college van BenW direct richting de Raad dat zij financieel rechtmatig heeft gehandeld. Eventuele rechtmatigheidsafwijkingen groter dan de door de Raad bepaalde verantwoordingsgrens worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De verbijzonderde interne controles zijn op dit moment zodanig ingericht om de af te geven rechtmatigheidsverantwoording goed te onderbouwen. Als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording dienen de financiële verordening en de controleverordening gewijzigd te worden.
De aangepaste financiële verordening en controleverordening, worden in het najaar van 2023 ter vaststelling aan de Raad aangeboden.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft ook gevolgen voor de te verstrekken controleverklaring van de externe accountant. Eerder gaf de externe accountant een oordeel over zowel de getrouwheid, alsook de rechtmatigheid van de jaarrekening. Vanaf verslagjaar 2023 verstrekt de externe accountant een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording valt onder dit getrouwheidsoordeel: dat wil zeggen dat de accountant vaststelt of de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

Transparante en betrouwbare overheid
De Wet open overheid (Woo), is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden. In 2023 lag de focus op implementatie van de Woo, het verspreiden van kennis en bewustzijn over de Woo en het correct kunnen afhandelen van Woo-verzoeken. Overeenkomstig de verplichting uit de Woo is een contactpersoon aangewezen. Voor de WDW is deze rol toebedeeld aan twee medewerkers bij het klantcontactcentrum.
De Woo maakt een onderscheid tussen passieve openbaarmaking, het openbaar maken van documenten op verzoek, en actieve openbaarmaking, het openbaar maken van documenten uit eigen beweging. De verplichting tot het actief openbaar maken van diverse categorieën van documenten zal in de loop van 2024 gefaseerd in werking treden. In 2024 zal daar dan ook de focus op worden gericht. Wij gaan de fasering die de wetgever voorschrijft volgen en stemmen daar - ons beleid inzake - de uitvoering van de Woo op af.
Aangaande de passieve openbaarmaking kan worden opgemerkt dat de wettelijke regels stringenter zijn dan onder de Wob. Kenmerkend zijn kortere termijnen en een meer afgewogen onderbouwing van het toepassen van uitzonderingsgronden. In 2023 zijn aan de hand van de praktijkervaringen met het afhandelen van Woo-verzoeken de processen geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd. Daarnaast zal aan andere verplichtingen uit de Woo, zoals het op orde brengen en houden van de digitale informatiehuishouding, blijvend aandacht worden besteed.
De Rijksmiddelen die ter beschikking zijn gesteld voor de implementatie van de Woo zijn gebruikt voor het inhuren van een externe projectleider voor dit project en de aanschaf van een digitale tool, waarmee (persoons)gegevens in openbaar te maken documenten kunnen worden geanonimiseerd. Hiermee is deels vooruit gelopen op de verplichting tot actieve openbaarmaking, die in de loop van 2024 in werking gaat treden. De rijksmiddelen zullen in 2024 verder worden ingezet voor de implementatie van de Woo.

Fraude
Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van de gemeente en kan tot grote financiële schade leiden. Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit. Het college is zich hier terdege van bewust, gezien de aanwezige diverse

interne beheersingsmaatregelen – zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiële en niet-financiële indicatoren – om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Om meer zekerheid te krijgen dat alle frauderisico's in beeld zijn en ter voorkoming van daadwerkelijke fraude, wordt op dit moment een (formele) frauderisicoanalyse opgesteld, die vervolgens jaarlijks wordt geëvalueerd en geüpdatet.
Verder beschikt de gemeente over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid. Er is voldoende controle technische functiescheiding in het inkoop- en betalingsproces, wat ervoor zorgt dat een betaling altijd door ten minste twee verschillende medewerkers wordt gecontroleerd alvorens er daadwerkelijk betaald wordt.
Om de onderkende frauderisico's van onterecht uitgaande gelden alsmede het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management verder te mitigeren is het niet mogelijk voor management/directie/college om te betalen.

Zichtbare monitoring op de werking en naleving van het beleid is onderdeel van de verbijzonderde interne controle (hierna: VIC).
In de VIC worden onder andere de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van onderkende fraude- en corruptierisico's te mitigeren:
- Een detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat deze conform de geldende Europese aanbestedingsregels en Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed;
- Door middel van het uitvoeren van een steekproef vaststellen dat de gedeclareerde zorg door zorgaanbieders daadwerkelijk is geleverd aan cliënten;
- Op basis van een steekproef vaststellen dat de verstrekte omgevingsvergunningen in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving zijn verstrekt;
- Door middel van het uitvoeren van een steekproef vaststellen dat voor de facturen die in rekening zijn gebracht bij de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij;
- Door middel van het uitvoeren van een steekproef vaststellen dat de betalingen van deze facturen ook naar het juiste bankrekeningnummer zijn overgemaakt;
- Op basis van een steekproef vaststellen dat de verstrekte subsidies in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Paragraaf 7: Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waarbij sprake is van zowel een bestuurlijk als financieel belang. In deze paragraaf hebben we onderscheid gemaakt in gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen. Bij iedere partij wordt aangegeven welk openbare belang zij behartigen en welke ontwikkelingen in 2024 worden verwacht. Afsluitend presenteren we een financiële tabel met onder andere de Wijchense bijdrage in de totaalomzet van de verbonden partijen.

Eind 2018 heeft de raad de nota Verbonden Partijen (18 7b 21660) vastgesteld. Met deze nota zijn de diverse verbonden partijen ingedeeld in risicoprofielen, met bijbehorend toezichtarrangement, waarmee de informatievoorziening en de sturing maatwerk worden.
In deze paragraaf nemen we op in welk profiel iedere partij is ingedeeld. In de nota Verbonden Partijen is ook vastgesteld dat iedere verbonden partij periodiek wordt geëvalueerd. De evaluatie van de nota verbonden partijen en de toezichtarrangementen vindt in 2024 plaats.

Gemeenschappelijke regelingen

- **7.1 Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid (toezichtarrangement basis +)**

  Behartigen openbaar belang
  De GGD Gelderland-Zuid draagt bij aan de bewaking, bescherming en de bevordering van de gezondheid van onze inwoners. Deze taak voert zij uit op grond van de Wet publieke gezondheid 2008. De belangrijkste taken zijn de jeugdgezondheidszorg, infectieziekten bestrijding, algemene gezondheidsbevordering en uitvoering van het meldpunt bijzondere zorg en van het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).

  Ontwikkelingen 2024
  De afgelopen jaren zijn vele veranderingen bij de GGD doorgevoerd, waardoor deze beter aansluit op de behoeften van gemeenten. De GGD ontwikkelt zich steeds meer als een proactieve kennispartner. Nieuwe uitdagingen waar de GGD de komende jaren rekening mee houdt, zijn o.a. de langdurige impact van de coronacrisis op de gezondheid van inwoners en de vluchtelingenstroom vanuit o.a. Oekraïne. De meerjarenstrategie 2020-2023 wordt de komende tijd geactualiseerd voor de jaren 2024-2027.

- **7.2 MGR Rijk van Nijmegen, WerkBedrijf en IRvN (toezichtarrangement basis +)**

  Behartigen openbaar belang
  Het WerkBedrijf is als eerste module van de MGR per 1 januari 2015 van start gegaan. Met het WerkBedrijf worden door de deelnemende gemeenten, het UWV en andere organisaties de handen ineen geslagen om de doelstellingen uit de Participatiewet te realiseren. Eén regeling voor de kwetsbaren op de arbeidsmarkt, waarbij zoveel mogelijk mensen aan de slag gaan bij reguliere werkgevers. Een bijzonder samenwerkingsverband, omdat hiermee het afbreken van de schotten tussen de verschillende regelingen, wordt door vertaald naar de uitvoeringsorganisatie.

Ontwikkelingen 2024
Het WerkBedrijf heeft voor 2024 en de jaren erna diverse opgaven en ambities te realiseren. Het WerkBedrijf houdt rekening met een aantal ontwikkelingen:
1. de werkloosheidsontwikkeling en de regionale arbeidsmarkt;
2. de bemiddeling van kandidaten;
3. ondernemers binden en stimuleren;
4. deelname aan de Human Capital Agenda van de metropoolregio;
5. ziekteverzuim SW terugdringen.

De IRvN richt zich op:
1. de technologische trends en ontwikkelingen en segmenteren van de Citrixomgeving;
2. de landelijke wet- en regelgeving op het gebied van informatieveiligheid;
3. verdere regionale ondersteuning en samenwerking.

- **7.3 G.R. Instituut Bijzonder Onderzoek Regio Zuid-Gelderland (IBO) in Wijchen (toezichtarrangement basis -)**

Behartigen openbaar belang
Behartiging van de gemeenschappelijke belangen op het gebied van de naleving van sociale zekerheidswetgeving, de WMO en de Jeugdwet. Het IBO is een gemeenschappelijke Regeling voor de gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal en Wijchen. De gemeente Wijchen fungeert als centrumgemeente.

Ontwikkelingen 2024
Uitkeringsgerechtigden die zich niet aan de regels houden sporen de medewerkers van het IBO actief op. Wij hebben de plicht om onterecht verkregen uitkeringen terug te vorderen, ongeacht de hoogte daarvan. Vanaf 2015 dragen de gemeente de verantwoordelijk voor de nieuwe Jeugdwet en extra Wmo taken (begeleiding, dagbesteding en beschermd wonen GGZ). Gezien de vergroting van de verantwoordelijkheid voor (extra) kwetsbare doelgroepen en het daar bijbehorende budget, zijn ook de risico's op onrechtmatigheden groter geworden. Voor de bestrijding van misbruik, oneigenlijk gebruik en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet, sluiten wij zoveel als mogelijk aan bij de visie/methodiek, zoals wij die toepassen bij de uitvoering van de Participatiewet. Deze aanpak kent preventieve en repressieve elementen in zich, met als doel spontane naleving van de wet- en regelgeving. Op de schaal van de Veiligheidsregio Gelderland Zuid verwachten wij in 2024 aanbevelingen tot verregaande samenwerking binnen de handhaving in de gehele sociale kolom.

- **7.4 Euregio Rijn-Waal in Kleve en 's-Heerenberg (toezichtarrangement basis -)**

Behartigen openbaar belang
De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij ca. 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

Ontwikkelingen 2024
Projecten die meerwaarde hebben voor de gemeente Wijchen zullen wij ondersteunen. Aan de hand van de strategische agenda 2025 van de Euregio en de nieuwe periode van het grensoverschrijdende Europese subsidieprogramma 'Interreg'

bekijken de subsidieadviseur en de accounthouder met de portefeuillehouders welke kansen er zijn binnen de organisatie en in de samenleving voor (bewustwording over) grensoverschrijdende samenwerking.

- **7.5 Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, en Wijchen te Beuningen. ("Munitax") (toezichtarrangement basis)**

  Behartigen openbaar belang
  De gemeenten Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen en Wijchen werken onder de naam "Munitax" samen op het gebied van de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen. De samenwerking heft de kwetsbaarheid van eenmansfuncties op, verhoogt de effectiviteit en kwaliteit en leidt tot lagere kosten.

  Er is gekozen voor een lichte juridische vorm van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, namelijk een centrumgemeente constructie waarin de centrumgemeente gemandateerd wordt door de colleges van de overige gemeenten om uitvoering te geven aan de werkzaamheden. Beuningen vervult deze functie als centrumgemeente. De uiteindelijke beleidskeuzes en het vaststellen van alle verordeningen (en tarieven) is een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf.

  Ontwikkelingen 2024
  Munitax voert volgens plan het opleggen van de belastingaanslagen en de inning van de belastingen voor Wijchen uit. Voor 2024 voorzien we nog steeds een groot aantal bezwaarschriften i.v.m. de no-cure-no-pay bedrijven die zich hierop richten. In 2023 vindt een benchmark plaats op kosten en kwaliteit. De uitkomsten daarvan kunnen we in 2024 duiden.

- **7.6 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid in Nijmegen (toezichtarrangement basis +)**

  Behartigen openbaar belang
  De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ) is een samenwerkingsverband dat sinds 1 januari 2004 bestaat uit de volgende drie onderdelen: de regionale brandweer Gelderland-Zuid (RBGZ), de Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de Regionale Ambulancevoorziening Gelderland-Zuid (RAV). Ook zijn het veiligheidsbureau en de gemeenschappelijke meldkamer (GMK) hier ondergebracht. De wettelijke grondslag ten aanzien van bovengenoemde taken ligt in de Wet op de Veiligheidsregio's, de Wet Publieke Gezondheid en de Wet Ambulancezorg.

  Ontwikkelingen 2024
  In de Kaderbrief 2024 VRGZ zijn ontwikkelingen geschetst die op de VRGZ afkomen. Er zijn diverse autonome ontwikkelingen en wettelijke verplichtingen, die voortvloeien uit wettelijke taken van de veiligheidsregio. Deze zijn onontkoombaar en niet beïnvloedbaar door de VRGZ. Een uitzetting is onvermijdelijk om de huidige kerntaken uit te kunnen blijven voeren. In de begroting zijn geen verdere mogelijkheden om dit op te lossen zonder de primaire dienstverlening aan te tasten. Om wijzigingen die leiden tot een financiële uitzetting van de begroting te beoordelen heeft het algemeen bestuur op 19 april 2018 ingestemd met een kader. Daarin is beschreven welk soort uitzettingen eventueel in aanmerking komen voor een verzoek aan gemeenten tot een hogere bijdrage:
  - Reguliere indexering: indexering van loonkosten en materiële kosten op basis van een vooraf vastgestelde methodiek;

- Buitengewone prijsstijgingen: prijsstijgingen, waar de VRGZ geen invloed op heeft en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere indexering;
- Autonome ontwikkelingen: niet door de VRGZ beïnvloedbare stijgingen (zoals wet- en regelgeving) die voortkomen uit bestaand beleid;
- Nieuw beleid: nieuwe voorstellen die ter besluitvorming worden voorgelegd aan het Algemeen Bestuur via een begroting of begrotingswijziging;
- Andersoortige prijsstijgingen, die door de VRGZ beïnvloedbaar zijn, worden niet opgenomen in de conceptbegroting.

De voorgestelde begrotingsuitzettingen vallen binnen dit beleidskader.

- **7.7 Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Nijmegen in Nijmegen (toezichtarrangement basis)**

Behartigen openbaar belang
De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Ontwikkelingen 2024
Wijchen laat de verplichte wettelijke milieutaken door de ODRN uitvoeren.
Het gaat dan om Vergunningverlening, toezicht en handhaving van de verplichte milieu- en asbesttaken. Daarnaast voert de ODRN een aantal projecten voor ons uit, zoals ketentoezicht, EML-energiecontroles en externe veiligheid.
De ODRN stelt in overleg met ons een werkplan op, waarin de geplande activiteiten voor het komend jaar worden beschreven en begroot. Deze werkplannen zijn gebaseerd op het afgelopen jaar en voortschrijdend inzicht in het nieuwe jaar.
In 2024 wordt de Omgevingswet ingevoerd, dat gevolgen gaat hebben voor de bodem- en geluidtaken en deze zijn vertaald in de begroting 2024 van de ODRN.
Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wkb (Wet kwaliteitsborging) in werking. De ODRN krijgt hierdoor twee taken; de toets op de risicobeoordeling en op het dossier van het bevoegd gezag.

- **7.8 GR MARN**
(toezichtarrangement basis -)

Behartigen openbaar belang
Het deelnemen in het aandelenkapitaal van ARN B.V. of haar rechtsopvolger. MARN sluit met de ARN B.V. een vuilverwerkingsovereenkomst af. Hierin is geregeld: de aanbiedingsplicht van de deelnemende gemeenten van de door of vanwege hen opgehaalde afvalstoffen, de acceptatieplicht van de aangeboden afvalstoffen door de verwerkingsinrichting en het in rekening brengen van de verwerkingskosten door ARN B.V. aan de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen 2024
In de begroting 2024 zijn als belangrijkste uitgaven opgenomen: de ondersteuning bestuur MARN door Dar, advieskosten, bijdrage Circulaire raad/Cirkelstad en de jaarlijkse uitkering aan de deelnemende gemeenten. Volgens de vastgestelde begroting voor 2024 ontvangen wij een uitkering van € 57k. De ARN gaat in 2024 opnieuw dividend uitkeren. Hoeveel de gemeente Wijchen hiervan gaat ontvangen is nog niet bekend, hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden.

- **7.9 Werkorganisatie Druten Wijchen (toezichtarrangement basis +)**

  Behartigen openbaar belang
  Op 30 maart 2017 namen de gemeenteraden van de gemeenten Druten en Wijchen met de oprichting van de Werkorganisatie Druten Wijchen het besluit om te komen tot een ambtelijke fusie. Deze fusie is formeel ingegaan op 1 januari 2018 en daadwerkelijk gestart met de nieuwe teams op 1 mei 2018. Bij deze samenwerking blijven de beide gemeenten politiek-bestuurlijk helemaal zelfstandig. Iedere gemeente houdt de eigen gemeenteraad, griffie, college van B&W en gemeentesecretaris. De gemeenten blijven ook hun eigen beleid bepalen en de dienstverlening aan de inwoners blijft lokaal.

  Ontwikkelingen 2024
  In 2024 geeft de WDW verder invulling aan het Actieplan WDW en het programma Dienstverlening. In de paragraaf bedrijfsvoering is opgenomen dat de WDW voor het vervolg op het Integraal plan en wettelijke taken een aantal functies uitbreidt.

- **7.10 BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (DRAN) (toezichtarrangement basis +)**

  Behartigen openbaar belang
  De vervoersorganisatie is ingesteld om het doelgroepenvervoer in de regio Arnhem en Nijmegen tot stand te brengen en verder te ontwikkelen. Alle gemeenten uit het voormalige stadsregiogebied nemen deel aan de BVO DRAN. De gemeente Wijchen heeft bij de start alleen het Wmo sociaal vervoer ondergebracht bij de vervoersorganisatie. Vanaf augustus 2020 brengen wij ook het Leerlingenvervoer onder bij AVAN.

  Ontwikkelingen 2024
  De ontwerpbegroting 2024-2027 (inclusief wijzigingsbegroting 2023) BVO DRAN heeft tot en met 2024 positieve financiële gevolgen voor de gemeente Wijchen. De ambitie om te komen tot 100% zero emissie in 2028 is financieel opgenomen en drukt op de begroting vanaf 2024. De kosten hiervoor lopen op waardoor 2025, 2026 en 2027 met een negatiefsaldo sluiten. De financiële consequenties van de ontwerp meerjarenbegroting BVO DRAN 2024-2027 (inclusief gewijzigde begroting 2023) voor de gemeente Wijchen zijn opgenomen in de begroting.

- **7.11 Groene Metropoolregio (toezichtarrangement basis)**

  Behartigen openbaar belang
  De Groene Metropoolregio is op 1 januari 2021 van start gegaan, als opvolger van het Georganiseerd overleg Arnhem Nijmegen (GO). In de conceptbegroting zijn de kosten opgenomen van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de Stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven uit de regionale agenda. De opgaven zijn “verbonden regio”, “productieve regio”, “circulaire regio”, “ontspannen regio” en “groene groei regio”.
  Eind vorig jaar is door de 18 colleges, de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB) een intentieovereenkomst getekend om te komen tot een bestuursakkoord en investeringsagenda. Dit akkoord zal worden gesloten tussen de Groene Metropoolregio, de provincie Gelderland en TEB. In het bestuursakkoord wordt afgesproken dat de drie partijen langjarig willen samen werken aan de realisatie van de regionale agenda en daarmee aan de ambities van het bestuursakkoord.

Ontwikkelingen 2024
Het opgavegericht samenwerken blijft uitgangspunt van de samenwerking. In vijf opgaven werken we aan onze ambities. Met een integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden én met onze private en maatschappelijke partners. Onze opgavegerichte samenwerking ondersteunt deze beweging naar samenwerking in allianties. De opgaven van de Groene Metropoolregio bieden focus op concrete speerpunten vanuit een integrale blik. De Verbonden regio, de Productieve regio, de Circulaire regio en de Ontspannen regio combineren ieder een aantal beleidssectoren en domeinen met elkaar. De Groene groeiregio zet juist de integrale samenwerking en integrale afweging van ruimteclaims in de leefomgeving centraal en adresseert zo de kernambitie van de visie. De Groene groeiregio is daarmee integrerend van karakter.
Voor 2024 is besloten RES-gelden toe te kennen met een verhoging van €0,58 per inwoner ten behoeve van de uitvoering van het Uitvoeringsplan RES 2023 – 2030.

Overige verbonden partijen

- **7.12 Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Knooppunt Arnhem Nijmegen (RBT KAN)**

  Behartigen openbaar belang
  De doelstelling van het RBT KAN is om door middel van marketing, promotie-inspanningen en productontwikkeling meer bezoekers te trekken die langer in het Rijk van Nijmegen (en regio Arnhem en de Veluwe) verblijven en hier meer besteden, waardoor het toeristisch marktaandeel van de regio in het algemeen en dat van de diverse deelgebieden in het bijzonder vergroot wordt. Wijchen maakt deel uit van de merknamen ‘Rijk van Nijmegen’ en ‘Land van Maas en Waal’. Met marketing- en productontwikkeling wil RBT KAN de regio Arnhem – Nijmegen - Veluwe laten aansluiten bij de wensen van de gekozen doelgroepen. De regio's moeten een “must see & must do” bestemming worden voor Nederlandse en buitenlandse bezoekers. Communicatie speelt hierbij vanzelfsprekend een belangrijke rol.
  De Gemeenschappelijke regeling financiële grondslag Stichting RBT KAN 2006 is uitsluitend een publiekrechtelijke afspraak zonder bestuur en rechtspersoonlijkheid. De GR heeft ten doel de financiële ondersteuning van de Stichting RBT KAN vanuit de deelnemende gemeenten en dient het gezamenlijk belang van het vergroten van het toeristisch marktaandeel. De subsidie aan RBT KAN wordt gebruikt om de gemeente Wijchen als onderdeel van de regio op toeristisch gebied te promoten (marketing) en voor het exploiteren van de VVV Wijchen. De financiering per gemeente gebeurt naar rato van het aantal inwoners.

  Ontwikkelingen 2024
  Leidend voor de subsidie aan stichting RBT AVN (als enig aandeelhouder van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen BV - TVAN) is de Uitvoeringsagenda Bestemming in Balans van de regio Arnhem-Nijmegen, de uitvoeringsafspraken van de gemeenten in het Rijk van Nijmegen en de Opgave Ontspannen regio van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. De taken van TVAN zijn onder te verdelen in de categorieën: toeristische marketing, destinatiemanagement en productontwikkeling, alsmede regionaal gastheerschap (zoals invulling geven aan de brandstore) waarbij lokaal maatwerk wordt geleverd. Het zwaartepunt van de opdracht voor TVAN is gelegen in marketing. In de GR hebben de gemeenten afgesproken om een gelijk bedrag per inwoner beschikbaar te stellen, waarvan 20% bestemd is voor invulling van het gastheerschap (o.a. het Toeristisch Informatiepunt TIP).

- **7.13 De Meerval B.V. in Wijchen**

  Behartigen openbaar belang
  De Meerval BV is verantwoordelijk voor de exploitatie van het zwembad De Meerval. De verantwoordelijkheid voor de instandhouding van het gebouw ligt bij de stichting tot exploitatie van zwembaden in de Gemeente Wijchen. De stichting verhuurt het zwembad aan de BV. Het management van De Meerval BV is in handen van het management van het Golfbad in Oss. Hiervoor is een managementovereenkomst gesloten tussen De Meerval BV en Golfbad Exploitatie BV uit Oss.

  Ontwikkelingen 2024
  De gemeente is enig aandeelhouder in De Meerval BV. Er is een managementovereenkomst tussen De Meerval BV en Golfbad Exploitatie BV uit Oss. Er zijn afspraken over de te verwachten kapitaalbijdragen van de gemeente om het exploitatietekort te dekken. De raad neemt naar verwachting eind 2023 een besluit over de renovatie van het zwembad. We gaan ook de bestuurlijke organisatie en de aansturing van De Meerval wijzigen.

- **7.14 Dienst Afvalstoffen en Reiniging NV (DAR) in Nijmegen**

  Behartigen openbaar belang
  De gemeente Wijchen is voor onbepaalde tijd aandeelhouder van de DAR. Vanaf 1 januari 2011, zijn 4.890 aandelen (4,45%) met een waarde van € 389k overgenomen van de Gemeente Nijmegen. Per 31 december 2016 is de aandelenportefeuille herijkt en bezit Wijchen 5.124 aandelen (4,66%). Doelstelling van de deelneming is o.a. het realiseren van verdergaande scheiding van afvalstromen en het realiseren van kostenvoordelen van schaalvergroting in de afvalverwijdering.

  Ontwikkelingen 2024
  In 2024 zal DAR een nieuwe strategische visie voor de periode 2025-2029 uitwerken met de regiogemeenten. Daarnaast zullen de nieuwe huisvestingsplannen van DAR verder geconcretiseerd worden. De jaarlijkse winstdoelstelling is vastgesteld op 5% van het eigen vermogen, waardoor we jaarlijks een dividenduitkering ontvangen.

- **7.15 Stichting exploitatie van zwembaden in de gemeente Wijchen**

  Behartigen openbaar belang
  De stichting heeft ten doel het beheer en de exploitatie van zwembaden in de gemeente Wijchen.

  Ontwikkelingen 2024
  Onderhoud zal volgens planning worden uitgevoerd. Vanwege de gewijzigde BTW regelgeving onderzoeken we, mede ingegeven door de geplande renovatie van het zwembad de Meerval, de meerwaarde van het behouden van de stichting, wat zeer waarschijnlijk zal leiden tot liquidatie.

Financiën Verbonden partijen

In onderstaande tabel geven we per verbonden partij aan wat het begrotingssaldo 2024 is en onze bijdrage hieraan.

Tabel 36: Verbonden partijen

Nr.	Bedragen x € 1.000	Begroot resultaat 2024	Begrote bijdrage 2024	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2024	Verwacht eigen vermogen per 1 januari 2025	Verwacht Totaal vermogen per 1 januari 2024	Verwacht Totaal vermogen per 1 januari 2025
	Gemeenschappelijke regelingen						
7.1	GGD	-100	2.382	1.962	1.862	22.865	22.657
7.2	MGR Werkbedrijf inclusief IRvN	0	8.756	0	0	38.327	35.743
7.3	IBO	0	216	0	0	62	62
7.4	Euregio	0	11	1.750	1.750	5.088	5.088
7.5	Munitax	0	1.693	0	0	0	0
7.6	VRGZ	0	3.099	5.928	5.759	89.929	93.670
7.7	ODRN	0	1.101	104	104	3.381	3.338
7.8	MARN	57	-57	8.212	7.728	10.136	9.514
7.9	Werkorganisatie Druten Wijchen	0	30.983	842	789	16.877	16.824
7.10	BVO DRAN	0	1.175	0	0	10.750	12.000
7.11	Groene Metropoolregio	0	397	100	100	5.087	4.813
	Overige verbonden partijen						
7.12	RBT TVAN	0	62	175	175	964	964
7.13	Meerval BV	0	793	18	18	215	215
7.14	DAR NV	0	0	14.622	14.622	27.482	27.482
7.15	Stichting Zwembad	0	0	881	881	578	578

Paragraaf 8: Grondbeleid

Beleid
De gemeente Wijchen heeft voor de periode tot 2030 een forse woningbouwopgave. We werken daarvoor aan meerdere grote woningbouwontwikkelingen, zoals Tussen Kasteel en Wijchens Meer, Huurlingsedam, Hart van Zuid en Wijchen-West. Op dit moment wordt de 3de fase van de Huurlingsedam (250 woningen) ontwikkeld. De extra toegekende 220 woningen eind 2021 voor Huurlingsedam zijn in fase 4 van het plan geland. Het bestemmingsplan voor fase 4 is inmiddels onherroepelijk.
Voor Wijchen – West heeft de raad in mei 2021 een visie vastgesteld. Daarnaast is er een intentie-overeenkomst getekend met de betrokken ontwikkelaars. In 2022 zijn we verdergegaan met de verschillende planonderzoeken die doorlopen in 2023. In december is het stedenbouwkundige schetsplan afgerond. Zoals vastgelegd in de nota Grondbeleid 2016 is in het algemeen de rol van de gemeente bij gebieds-ontwikkelingen faciliterend. Gezien de forse grondpositie van de gemeente in dit gebied, werkt de gemeente deels faciliterend en voeren we deels actief een grondexploitatie.
Met ontwikkelaars is een overeenkomst op hoofdlijnen opgesteld ('Head of Terms') dat 15 februari 2023 is ondertekend. Deze overeenkomst zal uiteindelijk worden uitgewerkt tot een anterieure overeenkomst met de ontwikkelaars voor het deelgebied aan de noordzijde van het spoor “De Groene Geest”. Vanwege het forse grondeigendom van de gemeente aan de zuidzijde van het spoor, zal de gemeente zelf regie voeren over de grondexploitatie van het deelgebied “De Vormers”.

Ook in 2023 zijn we volop bezig geweest met initiatieven op het gebied van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) in de diverse kernen.

In de bijlagen bij de Nota Grondbeleid 2016 gemeente Wijchen zijn tevens spelregels vastgelegd met betrekking tot grondexploitaties. Deze exploitaties worden door de raad via de Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) vastgesteld.

In de nota Bovenwijkse voorzieningen, deel 1 is vastgelegd op welke wijze de gemeente Wijchen de investeringskosten voor te realiseren voorzieningen verhaalt op initiatiefnemers, dan wel zelf realiseren van ontwikkelingen. Deze nota willen we gezien de komst van de Omgevingswet herzien om het Omgevingswet-proof te maken.

Marktprognose
Op meerdere locaties is de gemeente Wijchen actief betrokken bij een CPO-project. De planologische procedures rondom Kelvinstraat / Sleedoornstraat (CPO Duurzaam Wonsick) zijn in 2021 in positieve zin afgerond. Daar wordt nu gebouwd. Op andere locaties zoals Batenburg (terrein voormalige basisschool St. Jan Baptist), Balgoij en nabij Dorsvlegel Bergharen (CPO De Steenuil) zijn er overeenkomsten gesloten om te komen tot een woningbouwontwikkeling. Voor CPO Hoogbroek (Alverna) is principemedewerking verleend en een intentieovereenkomst gesloten. Ook voor CPO Hoogbroek is al een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

Tezamen met de gemeente Nijmegen participeert de gemeente Wijchen in GR Bijsterhuizen. Eind 2021 is de laatste kavel op dit bedrijventerrein verkocht. In december 2021 heeft het Algemeen Bestuur het besluit genomen om deze GR te liquideren en op te heffen.
Omdat de bodem van de voorraad te verkopen grond zichtbaar is en er nog steeds vraag is, heeft de raad in 2020 een voorkeursrecht gevestigd op een locatie van ca 40 ha grenzend aan het bestaande bedrijventerrein Bijsterhuizen. De provincie heeft kenbaar gemaakt positief te staan ten opzichte van deze ontwikkeling. De afgelopen periode zijn al diverse gesprekken gevoerd om te komen tot een ontwikkeling.

Verwachte exploitatieresultaten
Voor de projecten Kraanvogelstraat, Wijchen West, Gebiedsvisie Hart van Zuid, Uitbreiding Bijsterhuizen, CPO Niftrik, CPO Hoogbroek en Balgoij West zijn wel al voorbereidingskredieten, maar nog geen grondexploitaties vastgesteld.
Met betrekking tot het verloop van de einduitkomsten op grond van de bijgestelde vastgestelde grondexploitaties is het volgende overzicht te geven:

Tabel 37: Verwachte exploitatieresultaten bouwgrond (x € 1.000)

Nr.	Complex	Totaal	2023	2024	2025	2026	>2027
1	TKWM	-3.491					-3.491
2	CPO Bergharen "de Rivierduin"	69	69				
3	CPO Duurzaam Wonsick	230			230		
4	Kleinschalige woningbouw Batenburg	-203			-203		
5	Huurlingsedam Fase 3	1.093				1.093	
6	CPO Bergharen "de Steenuil"	32			32		
7	Huurlingsedam Fase 4	749					749
8	Afgewikkelde projecten	0					
	Totaal exploitaties	**-1.521**	**69**	**0**	**59**	**1.093**	**-2.742**
1	Voorziening TKWM (balans)	3.491					3.491
2	Kleinschalige woningbouw Batenburg	203			203		
	Totaal voorzieningen	3.694	0	0	203	0	3.491
	Totaal Begroting	**2.173**	**69**	**0**	**262**	**1.093**	**749**

Grondprijzen
Als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet Markt en Overheid moeten we meer dan voorheen onderbouwen hoe de grondprijzen van de gemeente Wijchen tot stand zijn gekomen. In 2023 worden de grondprijzen opnieuw door de raad vastgesteld.

FINANCIELE BEGROTING

Uitgangspunten

De programmabegroting 2023 is het vertrekpunt voor het opstellen van meerjarenramingen 2024-2027. Bij deze meerjarenbegroting zijn de volgende financiële uitgangspunten gehanteerd.

- We houden in onze structurele begroting minimaal € 250.000 als buffer aan voor onvoorziene kosten.
- Als we onze budgetten overschrijden moeten we dat binnen het programma zelf opvangen.
- Structurele tekorten vangen we op door blijvende maatregelen te treffen.
- Tekorten die eenmalig ontstaan vangen we op door incidentele maatregelen te treffen.
- Als we nieuwe beleidstaken en geld krijgen van de rijksoverheid, dan labelen we die één op één voor het beoogde doel. Wij streven ernaar om de uitvoering van de nieuwe taken te betalen met deze middelen. Met de gelabelde gelden dekken we ook structureel de organisatie- en uitvoeringskosten binnen de Werkorganisatie Druten Wijchen.
- We kunnen alleen structureel nieuw beleid starten als er structureel extra geld is, of als we oud beleid inruilen voor het nieuwe beleid.
- Als we de Perspectiefnota of Begroting bespreken, wegen we af welke extra uitgaven nuttig en nodig zijn en wat het belangrijkst is. Buiten deze beslissingsmomenten kan geen extra incidenteel of structureel geld uitgegeven worden. Behalve als de gemeenteraad daar akkoord voor geeft.

Indexering
Op basis van de septembercirculaire 2023 worden zowel de inkomsten- als de uitgavenkant gemuteerd. Voor gemeenschappelijke regelingen houden we voor het eerste begrotingsjaar de BRN-norm aan die regionaal wordt vastgesteld. Voor de overige jaren houden we net als de contractindex de index uit de septembercirculaire aan (prijs bruto binnenlands product). Bij het opstellen van de begroting zijn we voor het meerjarenperspectief uitgegaan van hieronder opgenomen percentages prijscompensatie.

Tabel 1: Inzet cumulatieve prijscompensatie.

	2024	2025	2026	2027
Contract	3,30%	2,80%	2,70%	2,50%
BRN	4,94 %	4,90%	4,17%	3,69%
Contracten sociaal domein	6,37%	2,80%	2,70%	2,50%
Loon	6,70%	5,80%	4,80%	4,20%
Subsidie	Maatwerk			

Meerjarenramingen

In de Perspectiefnota 2023 is aan de raad een beeld geschetst van het meerjarenperspectief. Op grond van dat perspectief is deze begroting verder opgesteld. In de volgende tabellen worden de mutaties vanaf de begroting 2023, naar de Perspectiefnota, tot de Programmabegroting 2024-2027 weergegeven.

Hierbij maken we onderscheid in het structurele perspectief (tabel 2), het incidentele perspectief (tabel 3) en de bouwgrondexploitaties (tabel 4). In tabel 5 leidt dit tot het totale meerjarenperspectief.

Structureel perspectief

Tabel 2: Mutaties in het structureel meerjarenperspectief (x € 1.000)

Ontwikkelingen ten opzichte van de actuele begroting *(x € 1.000.)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Begroting 2023	4.551	5.980	-1.287	-1.202
Decembercirculaire 2022	26	24	21	19
Perspectiefnota 2023	-1.267	-190	1.015	406
Saldo Perspectiefnota 2023	**3.310**	**5.814**	**-251**	**-777**
Gemeentefonds algemene uitkering vrij besteedbaar (0-f)	994	573	276	1.898
Jeugdzorg (6-g)	-1.619	-1.472	-1.330	-1.353
Jeugdzorg index (6-g)	-452	-508	-596	-662
WMO (6-h)	-47	-49	-49	-50
WMO index (6-h)	-409	-447	-498	-543
Wet BUIG (6-i)	287	287	287	287
Kapitaallasten (bijlage 10)	-40	85	140	116
Effect kostenverdeelstaat tarieven en leges (bijlage 10)	127	172	127	301
Rente ((bijlage 10)	497	282	220	-12
Doorontwikkeling WDW ($6 Bedrijfsvoering)	-349	-349	-349	-349
Indexaties overig (bijlage 10)	-54	-62	-69	-76
Overige mutaties bestaand beleid (bijlage 10)	-16	132	-6	5
Nieuw Beleid (bijlage 6)	-173	-174	-336	-336
TOTAAL STRUCTUREEL SALDO	**2.056**	**4.284**	**-2.434**	**-1.551**

In bovenstaande tabel worden de mutaties ten opzichte van de structurele begroting op basis van de perspectiefnota 2023 weergegeven. We geven (tussen haakjes) ook aan waar u nadere toelichting in deze begroting terug kunt vinden.

Incidenteel perspectief

Tabel 3: Mutaties in het incidenteel meerjarenperspectief (x € 1.000)

Ontwikkelingen ten opzichte van de actuele *(x € 1.000.)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Saldo Perspectiefnota 2023	**-6.051**	**-5.225**	**-82**	**0**
Mutaties				
Mutaties begroting 2024 (bijlage 7)	-917	-253	-135	-70
Risicoreserve grote projecten t.l.v. algemene reserve	5.000	5.000	0	0
Doorontwikkeling WDW ($6 Bedrijfsvoering)	-154	0	0	0
Afronding	0	1	0	0
Saldo Incidenteel Programmabegroting 2024	**-2.122**	**-477**	**-217**	**-70**

Bovenstaande saldi op het incidenteel perspectief leiden ertoe dat er in 2024 t/m 2027 bedragen ten laste van het resultaat worden gebracht. Het structurele begrotingsresultaat is in 2024 en 2025 (nagenoeg) groot genoeg om dit op te kunnen vangen. In 2026 en 2027 komen we met de kennis van nu uit op een structureel negatief resultaat. Daarmee brengen we de resultaten in die jaren ten laste van de algemene reserve. Toelichting op bovenstaande posten vindt u terug in bijlage 7. Het totale incidentele perspectief, inclusief posten besloten in eerdere begrotingen, is opgenomen in bijlage 8.

Bouwgrondexploitaties

Tabel 4: Mutaties in het incidenteel meerjarenperspectief (bouwgrondexploitaties) (x € 1.000)

Winstnemingen bouwgrond *(x € 1.000.)*	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
CPO Duurzaam Wonsick		230		
Huurlingsedam fase 3			1.093	
Huurlingsedam fase 4				749
CPO Bergharen "de Steenuil"		32		
Totaal resultaat Bouwgrondexploitaties Programmabegroting 2024	**0**	**262**	**1.093**	**749**

Tabel 5: Totaal meerjarenperspectief (x € 1.000)

	2024	**2025**	**2026**	**2027**
Structureel perspectief (tabel 2)	2.056	4.284	-2.434	-1.551
Incidenteel perspectief (tabel 3)	-2.122	-477	-217	-70
Incidenteel perspectief bouwgrond (tabel 4)	0	262	1.093	749
Totaal Programmabegroting 2024	**-66**	**4.069**	**-1.558**	**-872**

Provinciaal toezicht

In haar rol van financieel toezichthouder heeft de provincie Gelderland tot taak de financiële positie van de gemeente Wijchen te toetsen aan de op dit moment geldende wet- en regelgeving. De provincie heeft het "Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader" vastgesteld, waarin de regels staan beschreven om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. Te weten:

- De begroting is structureel en reëel in evenwicht. De structurele baten dekken ieder jaar ten minste de structurele lasten en de ramingen zijn realistisch. Dit evenwicht geldt voor de begroting inclusief nieuw beleid. Dit neemt de provincie mee in de beoordeling. Als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan dient aannemelijk te zijn dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren (uiterlijk in 2027) tot stand zal worden gebracht.
- Als de jaarrekening en begroting op tijd in wordt gezonden. De jaarrekening vóór 15 juli en de begroting vóór 15 november.
- Er kan geen sprake zijn van opschuivend perspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordeelt de provincie of er sprake is van een opschuivend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2027) van de meerjarenraming? Dan beoordeelt de provincie of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2023 alleen de laatste jaarschijf (2026) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, dan moeten bij de begroting 2024 minimaal de laatste twee jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2026 en 2027).

We voldoen aan bovenstaande toets van de provincie. Daarnaast voldoen we aan het uitgangspunt van het minimaal benodigde positieve structurele resultaat van € 250k. Dit criterium uit de financiële verordening is ingesteld ter afdekking van het verplicht opnemen van een post onvoorzien in de begroting. Wij hebben ervoor gekozen om deze post niet op te nemen aan de kostenkant van de begroting, maar te voorzien door een resultaatsnorm.

In onderstaande overzicht treft u de taakstellingen aan die opgenomen zijn.

Tabel 6: Overzicht taakstellingen.

x € 1.000	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Bezuinigingen jeugdzorg (landelijk € 511 miljoen)	0	995	1.124	1.149
Totaal	**0**	**995**	**1.124**	**1.149**

De korting op de algemene uitkering v.w.b. de opgelegde bezuinigingen op de jeugdzorg hebben we als taakstelling opgenomen in de begroting. De korting hebben we ook verwerkt op de algemene uitkering. De gemeenten voeren deze bezuinigingen uit, maar het Rijk stelt dat zij hiervoor verantwoordelijk is. De gemeente Wijchen neemt dit dus neutraal op in haar begroting.

Verder zijn er geen taakstellingen opgenomen in voorliggende begroting.

MIO (Meerjaren Investerings Overzicht)

Met dit MIO geven we inzicht in de financiële aspecten van de grote projecten binnen de gemeente Wijchen. Vooral de afdekking van nog niet gedekte projecten, die een keuze noodzakelijk maken in prioritering van projecten, is van belang.

Gedekte projecten.
Onderstaande tabel geeft een overzicht van projecten die financieel vertaald zijn in de begroting. Daarbij maken we onderscheid in projecten die al door de raad zijn geaccordeerd en projecten die in voorbereiding zijn, maar waarvoor kredietaanvragen voor de feitelijke aanvang van het project nog door de raad dienen te worden vastgesteld.

7) Tabel: (MIO) Meerjaren Investerings Overzicht (x € 1.000)

Nr.	Projectnaam	Begroot	Gedekt	Financieringsbron
	Ver-nieuwbouw PRO college	3.012	3.012	Afgedekt door kapitaallasten
	Tijdelijke huisvesting Oekraïne	9.555	9.555	Rijksbijdrage en exploitatie
	Fietspad Balgoij Batenburg	825	825	Afgedekt door kapitaallasten
	Fietspad Ravensteinseweg	264	264	Afgedekt door kapitaallasten
	Revitalisering bedrijventerrein oost	500	500	Algemene reserve 2021 en 2022
	Ontwikkeling Hernen/Bergharen	500	500	Incidenteel perspectief 2016-2017
	Verduurzamen Mozaïek	6.327	6.327	Kapitaallasten, (deels) afgedekt door lagere nutskosten en subsidie
	Totaal geaccordeerde projecten	**20.983**	**20.983**	
1	Hart van Zuid	12.100	12.100	Afgedekt door kapitaallasten
2	Wijchen West Westwijzer	13.700	13.700	Afgedekt door kapitaallasten
3	Aanpassing Maaswaal college	842	842	Afgedekt door kapitaallasten
4	Ver/nieuwbouw zwembad	4.079	4.079	Kapitaallasten en exploitatie
5	Ontwikkeling MFA Hernen	3.300	3.300	Afgedekt door kapitaallasten
	Totaal gewenste projecten in opstart	**34.021**	**34.021**	

Gewenste projecten
Wensen van het college en wensen en opdrachten van de raad houden de bestuurlijke wereld dynamisch. We blijven dan ook de komende jaren werken aan ideeën en wensen waar nu nog geen concrete besluitvorming over heeft plaatsgevonden.

1. Ontwikkeling MFA Hart van Zuid;

Aanleiding: de voorzieningen in het centrum een impuls geven en nieuwe huisvesting voor de school, heeft prioriteit in IHP-onderwijs.
Geraamde investering: € 12,1 miljoen.
Status: gebiedsvisie is opgesteld, een voorbereidingskrediet voor het vervolg is aangevraagd.

2. Ontwikkeling Wijchen West, school Westwijzer;

Aanleiding: Voor Wijchen-West is een gebiedsvisie, een ontwikkelstrategie en een grondexploitatie opgesteld. Een voorbereidingskrediet voor het vervolg is aangenomen. Voor wat betreft de Westwijzer heeft groot onderhoud en verduurzaming, functionele verbeterslag prioriteit in IHP Onderwijs.
Geraamde investering: € 13,7 miljoen (uitgaande van nieuwbouw).
Status: Kredietaanvraag is aan de raad gezonden.

3. Aanpassing Maas Waal College;

Aanleiding: bouwkundig slechte staat van Leemweg, verduurzaming Veenseweg, samenvoegen op 1 locatie, heeft prioriteit in IHP-onderwijs.
Geraamde investering: € 842k
Status: voorbereidingskrediet is vrijgegeven.

4. Ver/nieuwbouw zwembad;

Aanleiding: het ontwikkelen van een visie op het zwembad is opgenomen in het coalitieakkoord. Een meningsvormende nota is door de raad behandeld met het voorkeursscenario voor uitgebreide renovatie.
Geraamde investering: € 4 miljoen.
Status: Voorbereidingskrediet is in de raad van 24 mei 2022 vastgesteld. Meningsvormende nota volgt in q4.

5. Ontwikkeling MFA Hernen;

Aanleiding: functioneel verbeteren en verduurzamen, heeft prioriteit in IHP-onderwijs.
Geraamde investering: € 3,3 miljoen (uitgaande van nieuwbouw).
Status: haalbaarheidsstudie uitgevoerd.

Onderstaande gewenste projecten zijn in voorbereiding, maar nog niet financieel vertaald in voorliggende begroting.:

- Kraanvogelstraat;
  Aanleiding: Visie en planvorming is opgestart om het gebied te transformeren naar een levendig woongebied.
  Geraamde investering: Voorstel hiervoor is aangekondigd.
  Status: Voorbereidingskrediet is vrijgegeven door de raad, besluitvorming volgt. Wanneer de procedures voorspoedig verlopen kan in 2024 gestart worden met de realisatie.

- Wijchen West gebiedsontwikkeling;
  Aanleiding: In het project Wijchen-West gaan we versneld woningen ontwikkelen. In mei 2021 is een gebiedsvisie vastgesteld met 1.300 woningen. De benodigde gronden zijn reeds in bezit van gemeente en de samenwerkende marktpartijen/ontwikkelaars. De gemeente heeft met deze partijen een intentieovereenkomst en een overeenkomst tot kostenverdeling voor de planvorming, die in februari 2023 is omgezet naar een Head of terms overeenkomst.
  Geraamde investering: Uitgangspunt budget neutraal.
  Status: Voorbereidingskrediet is vrijgegeven door de raad, besluitvorming volgt.

- Hart van Zuid gebiedsontwikkeling;
  Aanleiding: De raad heeft op 26 september 2019 ingestemd met een routekaart 'Toekomst Hart van Zuid'. In de routekaart worden '5 opgaven' voorgesteld voor een integrale wijkaanpak om Wijchen Zuid toekomstbestendig te maken. Een van de 5 opgaven is 'Vitaal en bruisend voorzieningenhart' waarbij we het wijkhart bij het Zuiderpoort met alle maatschappelijke voorzieningen, woningen, winkels, gezondheidzorg en buitenruimte toekomstbestendig willen maken.
  Geraamde investering: Uitgangspunt budget neutraal.
  Status: Voorbereidingskrediet is vrijgegeven door de raad, besluitvorming volgt.

- Uitbreiding bedrijventerrein Bijsterhuizen;
  Aanleiding: Er is behoefte aan uitbreiding bedrijventerreinen. We onderzoeken de mogelijkheid tot uitbreiding bij Bijsterhuizen en de vorm waarin we dit zouden kunnen doen.
  Geraamde investering: Uitgangspunt minimaal budget neutraal.
  Status: Aanvraag tot uitbreiding is door de provincie positief beoordeeld. Een voorbereidingskrediet is vrijgegeven door de raad voor verdere uitvoering aan het onderzoek.

- Opwaarderen Wijchens meer, van Lunen tot Vormerse plas;
  Aanleiding: We onderzoeken de mogelijkheid voor het opwaarderen van de ‘groene long’ bij het Wijchens meer. Die opwaardering zou kunnen leiden tot een mooi recreatie- en natuurgebied.
  Geraamde investering: Nog niet bekend.
  Status: Nog niet opgestart.

- School de Bonte Boomhut in de Groene Geest;
  Aanleiding: Binnen het plangebied Wijchen West voorzien we rond 2028 de bouw van een nieuwe school ‘de Bonte Boomhut’.
  Geraamde investering: € 10 miljoen.
  Status: Nog niet opgestart.

1. N.B. In het IHP-onderwijs zijn drie scholen genoemd die in de volgende periode van vier jaar (2025 – 2028) aandacht behoeven. Dit zijn Roncalli, Sint Jozef en de Viersprong. In een volgend IHP zullen deze initiatieven nader uitgewerkt worden en opgenomen worden in het portefeuilleplan.

Overzicht van baten en lasten per programma (x € 1.000)

	(x €1.000)	Werkelijk 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Nr	**Programma**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0	Bestuur en ondersteuning	19.383	98.725	79.342	22.161	91.556	69.396	22.621	98.172	75.551
1	Veiligheid	3.941	253	-3.688	4.194	163	-4.031	4.446	139	-4.308
2	Verkeer en vervoer	4.646	515	-4.130	6.344	307	-6.037	6.125	179	-5.945
3	Economie	1.470	949	-520	1.732	873	-859	1.338	924	-414
4	Onderwijs	3.671	698	-2.973	4.087	1.179	-2.907	4.460	670	-3.790
5	Sport, cultuur en recreatie	9.353	1.294	-8.059	10.591	963	-9.628	11.087	969	-10.118
6	Sociaal domein	58.559	15.869	-42.689	61.438	15.404	-46.034	63.110	15.623	-47.487
7	Volksgezondheid en milieu	14.835	11.643	-3.191	14.170	10.907	-3.263	13.518	10.849	-2.669
8	Wonen en bouwen	11.772	4.244	-7.529	3.769	1.361	-2.408	3.097	1.271	-1.827
	Saldo voor reserves	***127.630***	***134.191***	***6.561***	***128.486***	***122.715***	***-5.771***	***129.802***	***128.796***	***-1.006***
	Mutaties reserves									
0	Bestuur en ondersteuning	6.125	1.613	-4.512	369	2.860	2.492	390	1.190	799
1	Veiligheid	0	113	113	0	113	113	0	113	113
2	Verkeer en vervoer	214	27	-187	0	223	223	0	551	551
3	Economie	0	213	213	0	261	261	0	23	23
4	Onderwijs	0	68	68	0	3	3	0	3	3
5	Sport, cultuur en recreatie	1.319	904	-414	1.049	884	-165	1.003	970	-33
6	Sociaal domein	3.958	4.008	50	4.131	5.207	1.076	2.397	1.855	-542
7	Volksgezondheid en milieu	326	1.681	1.356	195	506	311	1	1	0
8	Wonen en bouwen	40	19	-21	0	20	20	0	25	25
	Totaal inzet reserves	***11.981***	***8.647***	***-3.334***	***5.743***	***10.077***	***4.334***	***3.792***	***4.732***	***940***
	Saldo na inzet reserves	**139.611**	**142.838**	**3.227**	**134.229**	**132.792**	**-1.437**	**133.594**	**133.528**	**-66**

	(x €1.000)	Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
Nr	**Programma**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0	Bestuur en ondersteuning	22.459	102.505	80.046	22.936	99.204	76.267	23.527	102.303	78.775
1	Veiligheid	4.594	139	-4.455	4.729	139	-4.591	4.845	139	-4.706
2	Verkeer en vervoer	5.776	179	-5.597	5.915	148	-5.767	6.081	148	-5.933
3	Economie	1.280	925	-355	1.299	925	-374	1.291	925	-366
4	Onderwijs	4.532	665	-3.867	5.913	668	-5.245	5.988	668	-5.320
5	Sport, cultuur en recreatie	10.994	951	-10.043	10.859	921	-9.937	10.871	707	-10.164
6	Sociaal domein	63.008	13.701	-49.306	63.113	13.722	-49.391	63.498	13.620	-49.879
7	Volksgezondheid en milieu	14.161	11.418	-2.743	13.364	10.608	-2.756	13.548	10.718	-2.829
8	Wonen en bouwen	3.146	1.483	-1.663	3.190	2.315	-875	3.209	1.993	-1.217
	Saldo voor reserves	***129.950***	***131.967***	***2.016***	***131.318***	***128.649***	***-2.669***	***132.860***	***131.220***	***-1.640***
	Mutaties reserves									
0	Bestuur en ondersteuning	402	783	381	413	704	291	423	901	477
1	Veiligheid	0	113	113	0	113	113	0	113	113
2	Verkeer en vervoer	0	1	1	0	1	1	0	1	1
3	Economie	0	25	25	0	13	13	0	19	19
4	Onderwijs	0	3	3	0	3	3	346	3	-343
5	Sport, cultuur en recreatie	1.009	1.148	140	1.030	831	-198	1.050	959	-90
6	Sociaal domein	905	2.258	1.353	930	1.817	888	953	1.543	591
7	Volksgezondheid en milieu	1	1	0	1	1	0	1	1	0
8	Wonen en bouwen	0	36	36	0	0	0	0	0	0
	Totaal inzet reserves	***2.317***	***4.370***	***2.053***	***2.374***	***3.484***	***1.111***	***2.773***	***3.541***	***768***
	Saldo na inzet reserves	**132.267**	**136.337**	**4.069**	**133.692**	**132.133**	**-1.558**	**135.633**	**134.761**	**-872**

Overzicht van <u>incidentele</u> baten en lasten per programma (inclusief bouwgrond) (x € 1.000)

		Werkelijk 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
Nr	**Programma**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0	Bestuur en ondersteuning	1.385	4.537	3.152	1.254	221	-1.033	1.727	53	-1.674
1	Veiligheid	159	0	-159	66	36	-29	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	245	0	-245	1.358	159	-1.199	613	0	-613
3	Economie	218	0	-218	569	92	-477	93	0	-93
4	Onderwijs	56	153	97	597	962	365	310	0	-310
5	Sport, cultuur en recreatie	555	0	-555	1.547	310	-1.237	1.431	299	-1.132
6	Sociaal domein	2.363	92	-2.271	5.236	916	-4.320	2.079	208	-1.871
7	Volksgezondheid en milieu	229	62	-167	2.935	1.783	-1.152	1.112	1.036	-76
8	Wonen en bouwen	25	-62	-87	541	243	-297	75	0	-75
	Saldo voor reserves	***5.236***	***4.781***	***-455***	***14.103***	***4.724***	***-9.379***	***7.439***	***1.595***	***-5.844***
	Mutaties reserves									
0	Bestuur en ondersteuning	4.360	1.051	-3.310	-10	597	606	0	789	789
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	0	0	0	0	223	223	0	551	551
3	Economie	0	129	129	0	261	261	0	23	23
4	Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Sport, cultuur en recreatie	0	373	373	115	407	292	0	592	592
6	Sociaal domein	12	1.548	1.536	1.781	5.112	3.331	12	1.753	1.741
7	Volksgezondheid en milieu	50	85	35	193	506	312	0	1	1
8	Wonen en bouwen	0	0	0	0	20	20	0	25	25
	Totaal inzet reserves	***4.422***	***3.186***	***-1.237***	***2.080***	***7.125***	***5.045***	***12***	***3.734***	***3.722***
	Saldo na inzet reserves			**-1.691**			**-4.334**			**-2.122**

Nr	Programma	Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	Bestuur en ondersteuning	583	38	-545	379	38	-341	518	0	-518
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	11	0	-11	1	0	-1	1	0	-1
3	Economie	38	0	-38	39	0	-39	19	0	-19
4	Onderwijs	140	0	-140	70	0	-70	70	0	-70
5	Sport, cultuur en recreatie	1.027	258	-769	656	221	-435	503	0	-503
6	Sociaal domein	2.095	196	-1.900	1.539	159	-1.380	1.073	0	-1.073
7	Volksgezondheid en milieu	1.038	962	-76	159	158	-1	1	0	-1
8	Wonen en bouwen	36	262	226	0	1.093	1.093	0	749	749
	Saldo voor reserves	***4.968***	***1.716***	***-3.252***	***2.842***	***1.669***	***-1.173***	***2.184***	***749***	***-1.435***
	Mutaties reserves									
0	Bestuur en ondersteuning	0	400	400	0	322	322	0	518	518
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	0	1	1	0	1	1	0	1	1
3	Economie	0	25	25	0	13	13	0	19	19
4	Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Sport, cultuur en recreatie	0	694	694	0	375	375	0	503	503
6	Sociaal domein	0	1.879	1.879	0	1.338	1.338	0	1.073	1.073
7	Volksgezondheid en milieu	0	1	1	0	1	1	0	1	1
8	Wonen en bouwen	0	36	36	0	0	0	0	0	0
	Totaal inzet reserves	***0***	***3.037***	***3.037***	***0***	***2.049***	***2.049***	***0***	***2.114***	***2.114***
	Saldo na inzet reserves			**-215**			**876**			**679**

Totaaloverzicht taakveldenraming (x € 1.000)

Taak-veld	Omschrijving	Werkelijk 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur	3.724	5.414	-1.690	150	3.377	-3.227	174	3.601	-3.427
0.10	Mutaties reserves	8.649	11.983	-3.334	10.077	5.743	4.334	4.732	3.792	940
0.2	Burgerzaken	556	1.023	-467	591	1.061	-471	710	1.104	-395
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	540	937	-397	447	1.016	-569	446	1.216	-771
0.4	Overhead	1.458	12.194	-10.736	813	15.835	-15.022	862	15.203	-14.342
0.5	Treasury	475	-656	1.131	1.447	513	934	1.465	333	1.131
0.61	OZB woningen	6.110	343	5.767	6.407	275	6.132	6.660	867	5.793
0.62	OZB niet-woningen	3.605	54	3.551	3.954	43	3.911	4.035	54	3.982
0.64	Belastingen overig	369	73	297	364	63	301	408	75	333
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.352	0	77.352	77.383	0	77.383	83.414	0	83.414
0.8	Overige baten en lasten	4.535	1	4.535	0	-23	23	0	167	-167
		107.374	**31.366**	**76.008**	**101.634**	**27.904**	**73.730**	**102.904**	**26.413**	**76.491**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	46	2.812	-2.766	0	3.046	-3.046	0	3.226	-3.226
1.2	Openbare orde en veiligheid	207	1.129	-922	163	1.148	-985	139	1.220	-1.081
		253	**3.941**	**-3.688**	**163**	**4.194**	**-4.031**	**139**	**4.446**	**-4.308**
2.1	Verkeer en vervoer	510	4.435	-3.925	301	5.928	-5.627	173	5.667	-5.494
2.2	Parkeren	0	179	-179	0	376	-376	0	416	-416
2.5	Openbaar vervoer	6	33	-27	6	40	-34	6	41	-35
		515	**4.646**	**-4.130**	**307**	**6.344**	**-6.037**	**179**	**6.125**	**-5.945**
3.1	Economische ontwikkeling	15	600	-585	30	724	-694	19	694	-675
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	106	164	-58	0	277	-277	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	512	152	360	572	224	348	513	192	321
3.4	Economische promotie	317	554	-237	271	508	-237	392	452	-60
		949	**1.470**	**-520**	**873**	**1.732**	**-859**	**924**	**1.338**	**-414**
4.1	Openbaar basisonderwijs	153	275	-122	505	388	117	0	279	-279
4.2	Onderwijshuisvesting	222	1.934	-1.711	179	1.869	-1.690	175	2.264	-2.089
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	323	1.463	-1.140	495	1.830	-1.334	495	1.917	-1.422
		698	**3.671**	**-2.973**	**1.179**	**4.087**	**-2.907**	**670**	**4.460**	**-3.790**
5.1	Sportbeleid en activering	80	475	-394	265	567	-302	265	558	-293
5.2	Sportaccommodaties	1.092	3.192	-2.100	616	3.186	-2.570	633	3.313	-2.679
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	0	550	-550	1	737	-736	0	988	-988

Taak-veld	Omschrijving	Werkelijk 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
	cultuurparticipatie									
5.4	Musea	5	338	-333	0	393	-393	0	345	-345
5.5	Cultureel erfgoed	13	105	-92	4	86	-83	3	91	-89
5.6	Media	0	775	-775	40	940	-900	41	1.055	-1.014
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	103	3.918	-3.814	38	4.681	-4.644	28	4.737	-4.710
		1.294	**9.353**	**-8.059**	**963**	**10.591**	**-9.628**	**969**	**11.087**	**-10.118**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.638	7.797	-3.159	2.760	5.577	-2.817	2.662	5.367	-2.705
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	64	2.012	-1.948	24	3.312	-3.288	6	3.470	-3.464
6.3	Inkomensregelingen	10.250	16.437	-6.187	11.692	17.801	-6.110	12.180	16.303	-4.122
6.4	WSW en beschut werk	327	4.490	-4.163	0	4.645	-4.645	0	4.715	-4.715
6.5	Arbeidsparticipatie	212	2.520	-2.308	426	3.172	-2.745	426	3.422	-2.996
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	2.116	-2.116	53	2.839	-2.786	57	3.150	-3.092
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	346	8.198	-7.852	0	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	12.472	-12.472	0	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	30	638	-608	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3	1.879	-1.876	0	0	0	0	0	0
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	250	4.493	-4.243	250	5.112	-4.862
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	0	0	40	2.857	-2.817	40	3.097	-3.057
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	1.097	-1.097	0	1.007	-1.007
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	316	-316	0	172	-172
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	3.466	-3.466	0	3.960	-3.960
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	1.547	-1.547	0	1.800	-1.800
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	1.088	-1.088	0	1.185	-1.185
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	35	-35	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	0	0	0	0	377	-377	0	356	-356
6.73b	Gezinsgericht	0	0	0	0	600	-600	0	1.102	-1.102
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	2.322	-2.322	0	2.518	-2.518
6.74a	Behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	3.134	-3.134	0	3.555	-3.555
6.74b	Crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	1.078	-1.078	0	1.410	-1.410
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	382	-382	0	194	-194
6.81a	Beschermd Wonen (WMO)	0	0	0	159	187	-28	0	87	-87
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	183	-183	0	159	-159

Taak-veld	Omschrijving	Werkelijk 2022			Begroot 2023			Begroot 2024		
		Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
6.82a	Jeugdbescherming	0	0	0	0	802	-802	0	901	-901
6.82b	Jeugdreclassering	0	0	0	0	128	-128	0	68	-68
		15.869	**58.559**	**-42.689**	**15.404**	**61.438**	**-46.034**	**15.623**	**63.110**	**-47.487**
7.1	Volksgezondheid	159	1.963	-1.804	424	2.620	-2.196	345	2.603	-2.257
7.2	Riolering	6.390	6.371	19	4.238	3.804	433	4.600	3.774	826
7.3	Afval	4.804	4.585	218	4.712	4.154	558	5.115	4.228	887
7.4	Milieubeheer	290	1.902	-1.612	1.533	3.574	-2.040	789	2.892	-2.104
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	14	-14	0	19	-19	0	21	-21
		11.643	**14.835**	**-3.191**	**10.907**	**14.170**	**-3.263**	**10.849**	**13.518**	**-2.669**
8.1	Ruimte en leefomgeving	135	7.342	-7.207	214	1.098	-883	175	1.154	-979
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	2.689	2.755	-65	69	596	-527	0	104	-104
8.3	Wonen en bouwen	1.419	1.676	-257	1.078	2.075	-997	1.096	1.839	-743
		4.244	**11.772**	**-7.529**	**1.361**	**3.769**	**-2.408**	**1.271**	**3.097**	**-1.827**
		142.839	**139.612**	**3.227**	**132.792**	**134.229**	**-1.437**	**133.528**	**133.594**	**-66**

Taak-veld	Omschrijving	Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
		Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
0.1	Bestuur	174	3.737	-3.563	150	3.874	-3.725	150	3.983	-3.834
0.10	Mutaties reserves	4.370	2.317	2.053	3.484	2.374	1.111	3.541	2.773	768
0.2	Burgerzaken	760	1.168	-409	820	1.226	-406	860	1.299	-440
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	454	1.073	-619	462	1.109	-647	469	1.123	-653
0.4	Overhead	889	15.301	-14.412	913	15.465	-14.552	901	15.766	-14.865
0.5	Treasury	1.884	515	1.369	2.387	536	1.850	2.377	717	1.660
0.61	OZB woningen	6.910	340	6.570	7.162	353	6.808	7.408	366	7.042
0.62	OZB niet-woningen	4.148	56	4.092	4.260	58	4.202	4.367	61	4.306
0.64	Belastingen overig	402	78	324	414	81	332	422	84	338
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	86.885	0	86.885	82.637	0	82.637	85.349	0	85.349
0.8	Overige baten en lasten	0	190	-190	0	233	-233	0	129	-129
		106.875	**24.776**	**82.099**	**102.688**	**25.310**	**77.378**	**105.843**	**26.301**	**79.543**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	3.339	-3.339	0	3.442	-3.442	0	3.545	-3.545
1.2	Openbare orde en veiligheid	139	1.254	-1.116	139	1.287	-1.149	139	1.300	-1.161
		139	**4.594**	**-4.455**	**139**	**4.729**	**-4.591**	**139**	**4.845**	**-4.706**
2.1	Verkeer en vervoer	173	5.311	-5.137	142	5.442	-5.300	142	5.603	-5.461
2.2	Parkeren	0	425	-425	0	432	-432	0	437	-437
2.5	Openbaar vervoer	6	41	-35	6	41	-35	6	41	-35
		179	**5.776**	**-5.597**	**148**	**5.915**	**-5.767**	**148**	**6.081**	**-5.933**
3.1	Economische ontwikkeling	19	677	-657	19	681	-662	19	682	-663
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	514	183	331	514	188	326	514	191	323
3.4	Economische promotie	392	421	-29	392	430	-38	392	418	-26
		925	**1.280**	**-355**	**925**	**1.299**	**-374**	**925**	**1.291**	**-366**
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	261	-261	0	262	-262	0	262	-262
4.2	Onderwijshuisvesting	170	2.265	-2.095	173	3.566	-3.394	173	3.530	-3.357
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	495	2.007	-1.512	495	2.085	-1.590	495	2.196	-1.701
		665	**4.532**	**-3.867**	**668**	**5.913**	**-5.245**	**668**	**5.988**	**-5.320**
5.1	Sportbeleid en activering	265	545	-280	228	510	-281	7	229	-222
5.2	Sportaccommodaties	656	3.580	-2.924	663	3.338	-2.675	670	3.495	-2.826
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	640	-640	0	661	-661	0	667	-667
5.4	Musea	0	334	-334	0	341	-341	0	347	-347

Taak-veld	Omschrijving	Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.5	Cultureel erfgoed	3	92	-90	3	94	-91	3	94	-92
5.6	Media	0	969	-969	0	979	-979	0	1.002	-1.002
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	28	4.835	-4.807	28	4.936	-4.908	28	5.036	-5.008
		951	**10.994**	**-10.043**	**921**	**10.859**	**-9.937**	**707**	**10.871**	**-10.164**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	726	5.402	-4.676	691	4.991	-4.300	532	4.560	-4.028
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	6	3.567	-3.561	6	3.659	-3.653	6	3.705	-3.699
6.3	Inkomensregelingen	12.194	16.292	-4.097	12.250	16.435	-4.184	12.306	16.513	-4.206
6.4	WSW en beschut werk	0	4.422	-4.422	0	4.466	-4.466	0	4.449	-4.449
6.5	Arbeidsparticipatie	426	3.451	-3.025	426	3.538	-3.112	426	3.631	-3.205
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	58	3.507	-3.449	59	3.643	-3.585	59	3.719	-3.660
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	250	5.567	-5.317	250	5.337	-5.087	250	5.467	-5.217
6.71b	Begeleiding (WMO)	40	3.182	-3.142	40	3.265	-3.225	40	3.340	-3.300
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	939	-939	0	964	-964	0	985	-985
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	176	-176	0	179	-179	0	181	-181
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	3.073	-3.073	0	3.051	-3.051	0	3.125	-3.125
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	1.850	-1.850	0	1.855	-1.855	0	1.901	-1.901
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	1.220	-1.220	0	1.253	-1.253	0	1.286	-1.286
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73a	Pleegzorg	0	366	-366	0	376	-376	0	385	-385
6.73b	Gezinsgericht	0	1.133	-1.133	0	1.163	-1.163	0	1.192	-1.192
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	2.589	-2.589	0	2.658	-2.658	0	2.724	-2.724
6.74a	Behandeling GGZ zonder verblijf	0	3.501	-3.501	0	3.459	-3.459	0	3.474	-3.474
6.74b	Crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	1.426	-1.426	0	1.441	-1.441	0	1.456	-1.456
6.74c	Gesloten plaatsing	0	98	-98	0	101	-101	0	104	-104
6.81a	Beschermd Wonen (WMO)	0	90	-90	0	92	-92	0	92	-92
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	161	-161	0	163	-163	0	166	-166
6.82a	Jeugdbescherming	0	926	-926	0	951	-951	0	971	-971
6.82b	Jeugdreclassering	0	69	-69	0	71	-71	0	73	-73

Taak-veld	Omschrijving	Begroot 2025			Begroot 2026			Begroot 2027		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
		13.701	**63.008**	**-49.306**	**13.722**	**63.113**	**-49.391**	**13.620**	**63.498**	**-49.879**
7.1	Volksgezondheid	345	2.697	-2.352	218	2.655	-2.437	60	2.572	-2.512
7.2	Riolering	4.689	3.851	838	4.721	3.873	847	4.741	3.888	853
7.3	Afval	5.587	4.664	922	5.607	4.642	965	5.853	4.857	995
7.4	Milieubeheer	798	2.926	-2.129	63	2.171	-2.108	65	2.209	-2.144
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	22	-22	0	22	-22	0	23	-23
		11.418	**14.161**	**-2.743**	**10.608**	**13.364**	**-2.756**	**10.718**	**13.548**	**-2.829**
8.1	Ruimte en leefomgeving	125	1.200	-1.075	125	1.195	-1.070	125	1.201	-1.076
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	262	55	207	1.093	56	1.037	749	56	693
8.3	Wonen en bouwen	1.096	1.891	-795	1.097	1.939	-842	1.119	1.952	-833
		1.483	**3.146**	**-1.663**	**2.315**	**3.190**	**-875**	**1.993**	**3.209**	**-1.217**
		136.337	**132.267**	**4.069**	**132.133**	**133.692**	**-1.558**	**134.761**	**135.633**	**-872**

Geprognosticeerde Balans (x € 1.000)

Stand 31 december	Realisatie 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Immateriële vaste activa	852	852	0	0	0	0
Materiële vaste activa	71.616	80.172	84.240	109.817	109.844	109.952
Financiële vaste activa	15.947	15.042	14.085	13.113	12.634	12.142
Totaal vaste activa	*88.415*	*96.066*	*98.325*	*122.930*	*122.478*	*122.094*
Voorraden	3	-1.540	443	3.313	531	1.592
Debiteuren en overige kortlopende vorderingen	12.155	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Rekening courant Rijk	17.734	11.476	5.140	1.071	4.775	800
Liquide middelen	44	0	0	0	0	0
Overlopende activa	10.641	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal vlottende activa	*40.577*	*14.936*	*10.583*	*9.384*	*10.306*	*7.392*
TOTAAL ACTIVA	***128.992***	***111.002***	***108.908***	***132.314***	***132.784***	***129.486***
Algemene reserves	27.648	22.382	20.930	20.864	24.933	23.375
Bestemde reserves	37.137	39.892	38.952	36.900	35.789	35.021
Gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	3.227	-1.518	-66	4.069	-1.558	-872
Totaal eigen vermogen	*68.012*	*60.756*	*59.816*	*61.833*	*59.163*	*57.524*
Vreemd vermogen						
Voorzieningen	26.046	21.859	22.837	23.449	23.262	23.871
Geldleningen o/g	16.337	15.654	14.975	19.286	24.586	23.324
Totaal vreemd vermogen	*42.383*	*37.513*	*37.812*	*42.735*	*47.848*	*47.195*
Kortlopende schulden	4.697	4.697	4.697	4.697	4.697	4.697
Overlopende passiva	13.900	8.036	6.583	23.050	21.076	20.070
Totaal vlottende passiva	*18.597*	*12.733*	*11.280*	*27.747*	*25.773*	*24.767*
TOTAAL PASSIVA	**128.992**	**111.002**	**108.908**	**132.314**	**132.784**	**129.486**

Indicatoren

In onderstaande tabel hebben we de verplichte indicatoren opgenomen die de BBV voorschrijft. De verplichte indicatoren zijn vooral bedoeld om onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten te bevorderen. Wij sturen als gemeente voor een groot deel niet specifiek op deze indicatoren. We presenteren hier de meest recente waardes. Vervolgens nemen we een overzicht op met indicatoren gekoppeld aan de speerpunten uit de programma's.

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Wijchen	Waarde Gelderland
0 Bestuur en ondersteuning				
Overhead	% van de totale lasten	11,6	11,6	Niet bekend
1 Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	7	9	7
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	1,5	1,9
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,9	2,5	3,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	0,8	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	5,5	5,7	5,6
3 Economie				
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	% verhouding tussen banen en woningen	48,4	51,1	54,1
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 65 jaar	148,2	154,1	162,2
4 Onderwijs				
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	8,2	3,9	5
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	12	16	22
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers VO en MBO	1,5	1,8	1,7
5 Sport, cultuur en recreatie				
Niet sporters	% Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet	53,4	47,1	49,4
6 Sociaal domein				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 74 jaar	634,9	732	820,1
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1	0	1
Kinderen in uitkeringsgezinnen	% kinderen tot 18 jaar	4	5	5
Netto Participatiegraad	% van de werkzame beroepsbevolking	74,2	73,6	72,9
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	1	1	2
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	255,6	297	349,7
Personen met een lopend re-integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners	4,1	3,5	19,5
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	% Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar	13,2	13,7	13,6
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	% Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben	0,7	1,3	1,2

Naam indicator	Eenheid	Waarde Druten	Waarde Wijchen	Waarde Gelderland
	gekregen			
Jongeren (12 tot 23 jaar) met jeugdreclassering	% Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar)	-	0,2	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	860	730	-
7 Volksgezondheid en milieu				
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	47	111	102
Hernieuwbare elektriciteit	% Het aandeel zelf opgewekte energie ten opzichte van het totale energiegebruik	31,1	14,7	20,1
8 Wonen en bouwen				
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	347	357	365
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	10,4	6,5	8,4
Demografische druk	% Het percentage personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	71,3	76,4	74
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	799	827	876
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	866	862	938

Indicatoren gekoppeld aan de programma's:

Speerpunt	Indicator	Gewenst resultaat
0-a Vertrouwen in elkaar	Het resultaat voor dienstverlening uit het onderzoek 'waar staat je gemeente' (Inwoners- en ondernemerspeiling).	7,1 in 2024
1-a Samen opletten	De inwoners voelen zich veilig in de eigen buurt	93%
4-c Een aanbod voor alle peuters	Bereik van doelgroepkinderen ("VVE peuters")	90%
5-d Groene en gezonde wijken en dorpen	Faciliteren vrijwilligers en groepen met materialen, bedankje vrijwilligers en kleine vergoeding bij opruimacties.	800 vrijwilligers burgerparticipatie zwerfafval
6-a Gezonde en vitale samenleving	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Beweegrichtlijn.	2020: 52% Vanaf 2024: >52%
6-a Gezonde en vitale samenleving	Gezond gewicht (BMI 18,5-25)	2020: 47% Vanaf 2024: >47%
6-a Gezonde en vitale samenleving	Roker gemeten van 18 jaar	2020: 16% Vanaf 2024: <16%
6-a Gezonde en vitale samenleving	Drinkt niet of maximaal 1 glas alcohol per dag (Richtlijn RGV 2015)	2020: 41% Vanaf 2024: >41%
6-a Gezonde en vitale samenleving	Mensen met gevoelens van matige, ernstige of zeer ernstige eenzaamheid	2020: 41% Vanaf 2024: <41%
6-b Vitaal ouder worden	Tamelijk zwaar, zeer zwaar of overbelast voelen door mantelzorg (65+)	2020: 16% Vanaf 2024: <16%
6-b Vitaal ouder worden	Doet vrijwilligerswerk (65+)	2020: 32% Vanaf 2024: > 32%
6-c Preventie en goede zorg	Tamelijk zwaar, zeer zwaar of overbelast voelen door mantelzorg	2020: 18% Vanaf 2024: <18 %
6-c Preventie en goede zorg	Aantal unieke klanten met een maatwerkvoorziening (zie voor Wmo en jeugd)	Daalt
6-c Preventie en goede zorg	Percentage inwoners dat binnen 6 weken na de melding een keukentafelgesprek heeft gehad	Stijgt

Speerpunt	Indicator	Gewenst resultaat
6-c Preventie en goede zorg	Aantal jeugdigen in pleegzorg	Daalt
6-c Preventie en goede zorg	Tevredenheid over Sociaal Team	Stijgt
6-c Preventie en goede zorg	Tevredenheid over verstrekte maatwerkvoorziening (zie voor Wmo en jeugd)	Stijgt
6-e We laten niemand vallen	Aantal punten op de 'Iedereen doet mee'-agenda dat uitgevoerd is	Stijgt
6-f Zorg en veiligheid	Aantal meldingen overlast per jaar.	2020: 931 Vanaf 2024: <931
6-f Zorg en veiligheid	Aantal meldingen overlast door verward persoon per jaar.	2020: 162 Vanaf 2024: <162
6-f Zorg en veiligheid	Aantal meldingen overlast jeugd.	2020: 256 Vanaf 2024: < 256
6-f Zorg en veiligheid	Aantal meldingen drugsdelicten per 10.000 inwoners: Drugsvaardiging, -handel en –bezit per jaar.	2020: 4,36 Vanaf 2024: <4,36
6-f Zorg en veiligheid	Aantal meldingen overlast i.v.m. alcohol/drugs per jaar.	2020: 44 Vanaf 2024: <44
7-c Opgeruimd staat netjes	Hoeveelheid restafval in kg per inwoner in 2024	95 kg per inwoner
7-d Doelmatigheid in verbrede rioleringszorg	Hoeveelheid afgekoppeld openbaar verhard oppervlak.	1 ha
8-a We gaan bouwen	Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in 2024	270

Berekening EMU saldo Wijchen

Omschrijving	2023 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	2024 x € 1000,- Volgens begroting 2024	2025 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1. Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-5.771	-1.006	2.016
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	8.556	4.068	25.577
3. Mutatie voorzieningen	-4.187	978	612
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.543	1.983	2.870
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo (=1-2+3-4-5)	**-16.971**	**-6.079**	**-25.819**

BIJLAGEN

BIJLAGEN 143
BIJLAGE 1: RISICOMATRIX 144
BIJLAGE 2: INVESTERINGSLIJST 145
BIJLAGE 3: ONDERHOUDSPLANNING VASTGOED 2024 146
BIJLAGE 4: ALGEMENE RESERVE 147
BIJLAGE 5: VERLOOP OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN 148
BIJLAGE 6: NIEUW BELEID STRUCTUREEL 151
BIJLAGE 7: INCIDENTEEL NIEUW BELEID 153
BIJLAGE 8: INCIDENTEEL PERSPECTIEF (INCLUSIEF BOUWGROND) 157
BIJLAGE 9: KOSTEN PER TAAKVELD 159
BIJLAGE 10: MUTATIES BESTAAND BELEID 164
BIJLAGE 11: SUBSIDIEPLAFONDS 166

Bijlage 1: Risicomatrix

Nr.	Onderwerp	Maximaal risico	Factor	Gewogen risico
3.1.1	MGR Rijk van Nijmegen	456.000	1,00	456.000
3.1.2	De Meerval BV	21.000	0,20	4.200
3.1.3	GGD	111.258	1,00	111.258
3.1.4	Werkorganisatie Druten Wijchen	1.352.000	0,50	676.000
3.2.1	Lopende bouwgrondexploitaties	3.400.000	0,13	438.750
3.2.2	Bouwgrondexploitaties in voorbereiding	1.855.000	0,25	510.250
3.2.3	Bouwleges	250.000	0,50	125.000
3.2.4	Gemeentelijk vastgoed	200.000	0,50	100.000
3.2.4	Gemeentelijk vastgoed kasteelpoort	50.000	0,10	5.000
3.2.5	Algemene uitkering	250.000	0,50	125.000
3.2.6	Sociaal domein Jeugd / WMO	850.000	0,25	212.500
3.3.1	Juridische procedures	8.539.500	0,10	853.950
3.3.2	Fiscaliteit	1.000.000	0,10	100.000
3.4.1	Claims van derden waarbij de gemeente op grond van haar handelen aansprakelijk wordt gesteld (stortlocaties en verontreinigingen)	200.000	0,10	20.000
3.4.2	Bestaande en nieuwe risico's i.h.k.v. het Besluit Luchtkwaliteit en Externe Veiligheid.	300.000	0,10	30.000
3.4.3	Aanpak saneringswoningen	100.000	0,10	10.000
3.4.4	Milieu bodemverontreiniging	100.000	0,10	10.000
3.5.1	Verstrekte hypotheken aan ambtenaren	1.003.000	0,10	100.300
3.5.2	Garanties geldleningen aan woningbouwcorporaties	59.150.000	0,01	591.500
3.5.3	Garanties aan derden voor door hen afgesloten leningen. sport	865.000	0,10	86.500
3.6.1	Crisis algemeen	1.000.000	0,10	100.000
3.6.2	Vluchtelingen Oekraïne	500.000	0,25	125.000
3.6.3	Databeveiliging	250.000	0,25	62.500
		81.802.758		**4.853.708**
	Vaste minimumwaarde (o.b.v. bedragen per inwoner)			1.901.479
	Gewenste ondergrens Algemene Reserve			**6.755.187**

Bijlage 2: Investeringslijst

		Jaar van oplevering		Bevoegdheid	
Nr	**Activa-omschrijving**	**2024**	**2025**	**Raad**	**B&W**
1	Uitvoeringsprogramma Wegen 2024	2.218.841			X
2	s.v. AWC veld 3 natuurgras	66.550			X
3	AVW atletiekbaan re topping kunstgras	279.510			X
4	AVW atletiekbaan middenterrein natuurgras	42.350			X
5	s.c. Woezik veld 1 kunstgras	411.400			X
6	s.c. Woezik veld 5 natuurgras	54.450			X
7	1e inr. Bonte Boomhut 2de tranche	18.141			X
8	Afkoppelprojecten 2024	150.000			X
9	Fietspad Ravensteinseweg, Drutensewg Maasdk	534.000			X
10	Fietspad Balgoij Batenburg	825.000			X
11	Aanpassing Maaswaalcollege	842.000		X	
12	Uitvoeringsprogramma OVL 2024 armaturen	1.700.000			X
13	Uitvoeringsprogramma OVL 2024 dim en detectie	425.000			X
14	Uitvoeringsprogramma OVL 2024 masten	480.000			X
15	Uitvoeringsprogramma Wegen 2025		2.218.901		X
16	MFA Hart van Zuid		12.100.000	X	
17	Schaarweide (UHC) veld 3 natuurgras		42.350		X
18	Nieuwe basisschool Wijchen 1e inrichting 75 leerlingen		18.141		X
19	Afkoppelprojecten 2025		150.000		X
20	MFA Wijchen West		7.700.000	X	
21	Verduurzamen Mozaiek bouwkundig		3.727.263	X	
22	Verduurzamen Mozaiek installaties		2.135.872	X	
23	Uitvoeringsprogramma OVL 2025 armaturen		900.000		X
24	Uitvoeringsprogramma OVL 2025 dim en detectie		225.000		X
25	Uitvoeringsprogramma OVL 2025 masten		528.000		X

Bijlage 3: Onderhoudsplanning vastgoed 2024

100.05	Kasteel-Raadhuis	€ 211.858
100.07	Fractiekamers Koetshuis	€ 15.840
100.08	Beltmolen	€ 166.122
100.09	Gemeentewerf	€ 66.868
100.10	Muziekkiosk Bergharen	€ 303
100.11	Pompgebouwen	€ 1.000
100.16	Toren Balgoij	€ 8.183
100.17	Huis van de Gemeente	€ 291.883
100.18	Kiosk Hart van Alverna	€ 2.192
100.19	Parkeergarage	€ 625
100.20	MOB Complex Bunkers	€ 2.381
	Subtotaal gebouwgroep 100	**€ 767.254**
400.01	Wijkcentrum Achterom (incl Achterlo/Smashing)	€ 145.720
400.04	Wijkcentrum Ozo	€ 66.500
400.05	Wijkcentrum Zuiderpoort (incl sportzaal)	€ 83.155
400.06	Wijkcentrum Paschalishonk	€ 46.377
400.07	Wijkcentrum Waaijershof	€ 32.719
400.09	Dorpshuis de Oase	€ 107.849
400.10	Dorpshuis 't Ballegoyke	€ 39.768
400.11	Dorpshuis de Mijlpaal	€ 82.350
400.17	SCEC 't Mozaïek	€ 517.943
	Subtotaal gebouwgroep 400	**€ 1.122.381**
500.04	MFA Noorderlicht	€ 81.204
500.09	MFA Speelhoeve	€ 20.000
500.13	MFA Suikerberg	€ 174.628
500.22	MFA De Zandloper/Kulturhus	€ 419.650
500.25	MFA de Brink	€ 55.016
500.26	MFA Batenburg	€ 99.521
	Subtotaal gebouwgroep 500	**€ 850.018**
600.02	Gymzaal de Buizerd	€ 7.913
600.06	Sportzaal Achterlo/Smashing	€ 30.547
600.07	Sportzaal Zuiderpoort	€ 40.534
600.34	Sportzaal De Slingert	€ 57.164
600.35	Sporthal Arcus	€ 163.755
	Subtotaal gebouwgroep 600	**€ 299.913**
700.xx	Kunstwerken	€ 51.980
	Subtotaal gebouwgroep 700	**€ 51.980**
	Woning Oosterweg 144	€ 23.327
	Taakstelling 10% besparing en uitstel	-/- € 311.487
	Eindtotaal	**2.803.386**

Bijlage 4: Algemene Reserve

AR: Algemene Reserve

Algemeen

Programma(nummer)	0	Bestuur en ondersteuning		
Kostenplaats	80001	1e jaar:	< 2011	
		Nr. Raadsbesluit:		

Doel reserve/voorziening

Weerstandsvermogen, omvang is afhankelijk van omvang niet de exploitatie afgedekte risico's.

Omvang & duur

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stand per ultimo boekjaar	**27.648.861**	**22.382.001**	**20.930.001**	**20.864.001**	**24.933.001**	**23.375.001**
Stand uit Begroting 2023	19.725.253	21.702.596	21.788.596	22.681.596	23.558.596	23.558.596
	7.923.609	679.405	-858.595	-1.817.595	1.374.405	-183.595

Toelichting

De voorbreidingskredieten bouwgrondexploitaties hebben we in het weerstandsvermogen opgenomen, niet meer als (mogelijke) verplichting in de algemene reserve. Uitgangspunt is dat voorbereidingskredieten afgedekt worden in een minimaal budget neutrale grondexploitatie, maar we nemen het risico op voor het geval het project niet doorgaat of verlieslatend blijkt te zijn.

Mutaties

Stand per:	1 januari 2023			27.648.861
		Begroting		
Datum	Omschrijving	Toevoeging	Onttrekking	
2023	Vrijval reserve fiscale aangelegenheden	378.957		
2023	Ontmoeten in het centrum (13466)		13.657	
2023	Revitalisering bedrijventerrein oost		250.000	
2023	Vrijval reserve de Stroming	649.465		
2023	Revitalisering bedrijventerrein oost		250.000	
2023	Resultaat 2022	1.428.000		
2024	Resultaat 2023 (conform Perspectiefnota 2023)		1.437.000	
2025	Resultaat 2024 (conform Begroting 2024)		66.000	
2026	Resultaat 2025 (conform Begroting 2024)	4.069.000		
2027	Resultaat 2026 (conform Begroting 2024)		1.558.000	
2028	Resultaat 2027 (conform Begroting 2024)		872.000	
2024	Onderzoeken verbetering veiligheid fietsroutes, nota OVL beleidsplan		15.000	
2023	Risicoreserve grote projecten		10.000.000	
2023	Vrijval egalisatiereserve openbare verlichting	1.681.000		
2023	Voeding calamiteitenreserve maatschappelijke accommodaties		100.000	
2023	Vrijval reserve corona	1.209.375		

Bijlage 5: Verloop overzicht reserves en voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Naam	Verwachte Stand 31-12-2023	Dotatie 2024	Onttrekking 2024	Stand 31-12-2024
80001	AR: Algemene Reserve	22.382	0	1.452	20.930
80002	AR: Rekeningresultaat	0	0	0	0
	Subtotaal Algemene Reserves	**22.382**	**0**	**1.452**	**20.930**
81002	BR: Legaat v. Cooth	160	0	0	160
81004	BR: Stimuleringsfonds volkshuisv. Hoevelaken	82	0	0	82
81005	BR: Beeldende kunst	24	0	5	19
81006	BR: de stroming	0	0	0	0
81008	BR: Eenmalige middelen	0	0	0	0
81010	BR: Toerisme	0	0	0	0
81011	BR: Buurtbus	0	0	0	0
81012	BR: Renovaties Sportvelden	1.054	388	854	589
81013	BR: Dorpsontwikkelingsplannen	5	0	0	5
81014	BR: Landschapsontwikkelingplan	254	0	0	254
81016	BR: Duurzaamheidslening	458	0	0	458
81018	BR: Groenvoorziening Loonse waard	45	0	0	45
81022	BR: Groenpercelen Bijsterhuizen	150	0	0	150
81023	BR: Duurzaamheid	435	0	0	435
81034	BR: Startersleningen	342	0	0	342
81035	BR: Vervangen speeltoestellen openbare speelpleinen	20	5	0	25
81037	BR: Personeelsformatie (15 AZ 126a)	270	0	0	270
81039	BR: Cultuurhistorie	20	0	20	0
81040	BR: Integratie en participatie statushouders	118	0	2	116
81043	BR: RSA Tennis	202	52	100	155
81044	BR: Revolverend fonds duurzaamheid	93	12	0	105
81045	BR: Fonds voor en door Wijchen	0	0	0	0
81046	BR: Risicoreserve grote projecten	10.000	0	0	10.000
81047	BR: calamiteiten maatschappelijke accommodaties	100	0	0	100
82001	ER: Actualiseren bestemmingsplannen	92	0	25	67
82002	ER: Gymmaterialen	258	91	138	211
82003	ER: Onderwijshuisvesting	0	0	0	0
82004	ER: Uitvoering WMO beleidsplan	606	0	0	606
82005	ER: WWB I-deel	0	0	0	0
82006	ER: Verkiezingen	47	10	0	56
82008	ER: Reserve afvalstoffenheffing	0	0	0	0
82009	ER: Onderhoud Overige gebouwen	2.196	1.729	2.803	1.121
82010	ER: gemeentelijke monumenten	178	0	0	178
82011	ER: Risicoreserve fiscale aangelegenheden	0	0	0	0
82012	ER: Reserve Rioolheffing	0	0	0	0
82014	ER: Egalisatiereserve tarieven hondenbelasting	0	0	0	0
82015	ER: 2D`s WMO-JEUGD	92	0	92	0
82016	ER: Openbare verlichting	32	0	0	32
82017	ER: wegen en civiele kunstwerken	1.165	0	550	615
82018	ER: Groen	1.262	0	0	1.262
82019	ER: Corona compensatie	0	0	0	0
82020	ER: Exploitatiesaldo tijdelijke huisvesting Vluchtelingen	1.700	1.504	0	3.205
	Subtotaal Bestemmingsreserves	**21.459**	**3.792**	**4.590**	**20.661**
83001	Afs.R: Brandweerkazerne	2.635	0	113	2.522
83002	Afs.R: Kulturhus Bergharen	1.082	0	42	1.040
83003	Afs.R: Gemeentewerf	635	0	27	609
83004	Afs.R: Herhuisvesting Molenhuis	19	0	18	1
83006	Afs.R: MFA Huurlingsedam	311	0	11	300

Nr.	Naam	Verwachte Stand 31-12-2023	Dotatie 2024	Onttrekking 2024	Stand 31-12-2024
83007	Afs.R: Sportzaal achterlo	12	0	2	11
83008	Afs.R: 3e Hockeyveld Campus Wijchen	351	0	21	331
83009	Afs.R: Arbomaatregelen SCEC	0	0	0	0
83010	Afs.R: Centrale Sporthal	5.327	0	187	5.140
83011	Afs.R: Kunstgrasveld Diosa	322	0	29	293
83012	Afs.R: Renovatie crossbaan Wycross	128	0	6	123
83013	Afs.R: Gemeentekantoor	5.379	0	356	5.023
83014	Afs.R: Verduurzaming mozaik	268	0	23	245
83016	Afs.Res. Automatische beregening	149	0	7	142
83017	Afs.Res. Leefbaarheid Hernen Bergharen	500	0	25	475
83019	Afschrijvingsreserve RSA	1.000	854	111	1.743
83020	Afs.R. Oosterpark	270	0	15	254
83022	Afs.R: Ventilatiesysteem Leemweg 121	43	0	3	40
	Subtotaal Afschrijvingsreserves	**18.433**	**854**	**996**	**18.291**
	Totaal Reserves	**62.274**	**4.646**	**7.038**	**59.882**
90002	VZ: Pensioenen wethouders	6.359	0	150	6.210
90003	VZ: Wachtgeldverplichtingen personeel	114	0	38	76
90004	VZ: Rationeel rioolbeheer	8.940	1.220	350	9.810
90005	VZ: Mechanische riolering	5.301	375	129	5.548
90006	VZ: Pompinstallaties rioolgemalen	0	0	0	0
90010	VZ: Baggeren waterpartijen	244	48	0	292
90012	VZ: Vervanging afvalinfrastructuur	595	80	79	596
90015	VZ: Tariefsegalisatie Riolering	306	0	0	306
90016	VZ: Tariefsegalisatie Reinigingsheffing	0	0	0	0
	Totaal Voorzieningen	**21.859**	**1.723**	**745**	**22.837**
	Totaal generaal	**84.133**	**6.369**	**7.783**	**82.719**

Overzicht structurele mutaties reserves

Mutaties met reserves zijn in de regel incidenteel. De uitzondering op die regel zijn onderstaande dotaties en onttrekkingen, veelal ter dekking van afschrijvingen, dan wel vaste dotaties voor incidentele kosten die jaarlijks fluctueren.

Prog	Taakv	Reserve	Som van 2023	Som van 2024	Som van 2025	Som van 2026	Som van 2027
0	**0.2**	ER: Verkiezingen	-10	-10	-11	-11	-11
0	**0.3**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-57	-59	-61	-62	-64
0	**0.4**	Afs.R: Gemeentekantoor	356	356	356	356	356
0	**0.4**	Afs.R: Gemeentewerf	27	27	27	27	27
0	**0.4**	Afs.R: Herhuisvesting Molenhuis	18	18	1	0	0
0	**0.4**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-312	-322	-331	-340	-348
Totaal 0			**22**	**10**	**-19**	**-30**	**-40**
1	**1.1**	Afs.R: Brandweerkazerne	113	113	113	113	113
Totaal 1			**113**	**113**	**113**	**113**	**113**
4	**4.2**	Afs.R: Ventilatiesysteem Leemweg 121	3	3	3	3	3
4	**4.2**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	0	0	0	0	-346
Totaal 4			**3**	**3**	**3**	**3**	**-343**
5	**5.2**	Afs.R: 3e Hockeyveld Campus Wijchen	43	21	21	21	21
5	**5.2**	Afs.R: Centrale Sporthal	187	187	187	187	187
5	**5.2**	Afs.R: Kunstgrasveld Diosa	66	29	29	29	29
5	**5.2**	Afs.R: Renovatie crossbaan Wycross	5	6	6	6	6
5	**5.2**	Afs.R: Sportzaal achterlo	2	2	2	2	2
5	**5.2**	Afs.Res. Automatische beregening	7	7	7	7	7
5	**5.2**	Afschrijvingsreserve RSA	60	111	188	190	190
5	**5.2**	Afschrijvingsreserve RSA Tennis	0	0	0	0	0
5	**5.2**	BR: Renovaties Sportvelden	-337	-388	-382	-389	-396
5	**5.2**	BR: RSA Tennis	29	-52	-51	-52	-53
5	**5.2**	ER: Gymmaterialen	-78	-91	-91	-91	-91
5	**5.2**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-412	-426	-437	-449	-461
5	**5.7**	Afs.R. Oosterpark	15	15	15	15	15
5	**5.7**	BR:Vervangen speeltoestellen openbare speelpleinen	-5	-5	-5	-5	-5
5	**5.7**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-40	-41	-42	-43	-44
Totaal 5			**-458**	**-625**	**-553**	**-572**	**-593**
6	**6.1**	Afs.R: Arbomaatregelen SCEC	9	0	0	0	0
6	**6.1**	Afs.R: Kulturhus Bergharen	42	42	42	42	42
6	**6.1**	Afs.R: MFA Huurlingsedam	11	11	11	11	11
6	**6.1**	Afs.R: Verduurzaming moza&#xfffd;	23	23	23	23	23
6	**6.1**	Afs.Res. Leefbaarheid Hernen Bergharen	9	25	25	25	25
6	**6.1**	ER: exploitatiesaldo tijdelijk huisvesting	-1.497	-1.504	276	377	369
6	**6.1**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-852	-880	-905	-930	-953
6	**6.5**	BR: Integratie en participatie statushouders	2	2	2	2	2
Totaal 6			**-2.253**	**-2.281**	**-526**	**-450**	**-481**
7	**7.2**	ER: Onderhoud Overige gebouwen	-1	-1	-1	-1	-1
Totaal 7			**-1**	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
Eindtotaal			**-2.574**	**-2.781**	**-983**	**-937**	**-1.345**

Bijlage 6: Nieuw beleid structureel

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
6-01	**Fietspad in de Lymen**	Natuurmonumenten wil het gebied langs de Maas in de Lymen ontwikkelen tot nieuwe natuur en recreatie. De gemeente heeft een "meekoppelkans" om onderlangs de dijk richting Appeltern een vrij liggend -recreatief- fietspad te realiseren. Voor de planontwikkeling wil Natuurmonumenten van gemeente weten of het fietspad daarin opgenomen kan worden. Realisatie voorzien in 2025. Dit vraagt om een investering van € 656k. Dat leidt tot € 22.750 aan kapitaallasten. Daarnaast wordt dit voor € 2k structureel als areaaluitbreiding voor beheer in het IBOR meegenomen.	€ 0	€ 0	€ -24.750	€ -24.750
6-02	**Vertrouwen in elkaar, d.m.v. digitale participatie**	We versterken onze inzet op participatie o.a. met een nieuw digitaal participatie instrument/ platform om inwoners zo vroeg en zo goed mogelijk te betrekken bij de opgaven. Voor onderzoek en ICT is eerder geld beschikbaar gesteld. Deze extra formatie zorgt ervoor dat het digitaal platform en onze inzet op participatie een boost krijgt, goed draait en dat onze collega's en inwoners er optimaal gebruik van gaan maken.	€ -31.000	€ -15.500	€ -15.500	€ -15.500
6-03	**Krachtige partner in de regio**	De inzet op regionale samenwerking en het behartigen van de belangen van de gemeente vereisen een versterkte inzet. De versterkte inzet wordt ingezet op coördinatie en uitvoering van de acties. Deze worden jaarlijks vastgesteld.	€ -90.000	€ -90.000	€ -90.000	€ -90.000
6-04	**Vervolg Ontmoetingscentrum de Villa**	De pilot van het ouderenontmoetingscentrum de Villa is geëvalueerd. De Villa voorziet in een behoefte van ouderen in het centrum. Op basis van de evaluatie ramen we hier het gedeelte van de kosten van de voortzetting van dit initiatief na de pilot, waarvoor binnen bestaand budget geen dekking is.	€ -11.550	€ -11.550	€ -11.550	€ -11.550
6-05	**Theater Mozaïek**	Stichting 't Mozaïek verzoekt de gemeente om de budgetsubsidie voor het nieuwe subsidietijdvak te verhogen. Zonder extra bijdrage loopt het exploitatietekort voor 't Mozaïek vanaf 2024 verder op. De kosten stijgen harder dan de inkomsten, bij gelijkblijvend activiteitenaanbod. Daarbovenop komen dotaties voor vervangingsinvesteringen, waaronder specifiek voor het theater. De exploitatie biedt onvoldoende financiële ruimte om adequate dotaties te doen voor vervangingen. We zijn met het Mozaïek hierover in gesprek en werken een beslisnota uit voor de raad. Vooruitlopend daarop reserveren we een structureel bedrag in de begroting.	€ -80.000	€ -80.000	€ -80.000	€ -80.000
6-06	**Beheer skiberg**	We onderzoeken de mogelijkheid en gevolgen van het deels terugnemen van het beheer van de skiberg.	Pm	Pm	Pm	Pm
6-07	**Aanpak Edison- en Einsteinstraat**	De Edison- en Einsteinstraat kennen sinds de aanleg veranderingen wat betreft verkeersstructuur en bedrijvigheid. Samen met de bedrijvenvereniging komen we met een plan om de Edison- en Einsteinstraat aan te pakken.	Pm	Pm	Pm	Pm
6-08	**Techlokaal Wijchen**	Voor gemeente Wijchen moet het arbeidspotentieel in de techniek vergroot worden, kan de participatiegraad van meisjes in de techniek hoger worden en is het doel te voorkomen dat technisch talent de regio verlaat. Het techniekloka al is een middel om jeugd te inspireren en te laten oriënteren op de techniek. Het techniekloka al zorgt voor de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven, zodat gewerkt kan worden met actuele en moderne materialen en technieken.	Pm	Pm	Pm	Pm
6-09	**Extra kapitaallasten Westwijzer**	Het krediet voor vervangende nieuwbouw MFA Westwijzer stijgt voor het gemeentelijk aandeel van € 7,7 miljoen naar € 10,7 miljoen, zoals is onderbouwd	€ 0	€ 0	€ -137.200	€ -137.200

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
		in de beslisnota voor de gemeenteraad. Dit leidt tot hogere kapitaallasten.				
6-10	**Toeristenbelasting festivals**	De toeristenbelasting bedraagt € 2,- per overnachting, met uitzondering van kampeerovernachtingen. Daarvoor is het tarief € 1,-. Belangrijkste reden van het onderscheid in tarief is het verschil in verblijfsduur en de overnachtingsprijs tussen een hotel/B&B t.o.v. een camping. Voor overnachten bij festivals, zoals Down the Rabbit hole, willen we met ingang van 2024 en afzonderlijk tarief van € 2,- hanteren. We brengen daarmee het tarief ook op het niveau dat Beuningen voor hetzelfde festival hanteert.	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
6-11	**Verduurzamingsmaatregelen voor de verbouwing van de Zandloper**	De leefbaarheidsgroepen van de dorpen Hernen, Leur en Bergharen werken aan de versterking van de sociale structuur. Dit doen ze samen met de besturen van dorpshuis De Mijlpaal, MFA de Zandloper, het bestuur van stichting Schaarweide en de gemeente. De samenwerkende partijen verdelen de activiteiten onderling. De Zandloper richt zich op de culturele activiteiten. De Mijlpaal op de binnensport en Stichting Schaarweide op de buitensport. In overleg met de gemeente is besloten om de gymzaal van MFA De Zandloper aan te passen en te renoveren, zodat hij beter geschikt is voor evenementen en activiteiten. In 2022 is de verbouwing van de Zandloper gestart. In de tussenliggende periode zijn de kosten van bouwmaterialen en personeel enorm gestegen. Daarnaast bieden de plannen kansen voor verduurzaming. Hierdoor is € 237k extra nodig. Hierover is een raadsvoorstel aan de raad gezonden.	€ 0	€ -16.500	€ -16.500	€ -16.500
			€ -172.550	**€ -173.550**	**€ -335.500**	**€ -335.500**

In de Perspectiefnota is in bijlage 13 “gewenst nieuw beleid (nog niet toegekend)” een overzicht opgenomen van onderwerpen, die het college nader wilde uitwerken alvorens het feitelijk als nieuw beleid aan te vragen. Een aantal onderwerpen zijn inmiddels uitgewerkt en vind u terug in bovenstaande posten, dan wel in bijlage 7 (incidenteel nieuw beleid). Andere posten werken we richting Perspectiefnota 2024 verder uit, zoals de inwonerspas, voorlichting en begeleiding eigenaren bij verduurzaming monumenten en het groenbeleid.

Bijlage 7: Incidenteel nieuw beleid

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
7-01	**Rekenkamer**	Met het vaststellen van de nota "92869 Beslisnota Vaststellen Verordening Rekenkamer Wijchen" heeft de raad het budget voor de rekenkamer opgehoogd. Bij de Perspectiefnota 2025 wordt het structurele budget geëvalueerd.	€ -18.800	€ -17.800		
7-02	**Archiefwet**	De gemeentearchivaris heeft in 2022 een inspectie uitgevoerd van het informatie- en archiefbeheer voor de gemeente Wijchen. Uit het verslag van de archivaris blijkt dat bepaalde archiefverzamelingen wettelijk verplicht moeten worden overgedragen aan het Regionaal Archief Nijmegen (RAN). Hierdoor worden deze archieven openbaar en toegankelijk voor burgers. Helaas zijn er in de loop der jaren achterstanden ontstaan in de overbrenging, die volgens de Archiefwet moeten worden aangepakt. Het is daarom belangrijk om actie te ondernemen om deze achterstanden op te lossen en te voldoen aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van archiefbeheer.	€ 0	-€ 55.000		
7-03	**Samen actief en sportief.**	We verkennen de mogelijkheden om een buurtsportcoach in te zetten, zodat sport- en beweegaanbod toegankelijker wordt voor alle leeftijden. Samen met de verschillende partners (o.a. sportverenigingen, schoolbesturen, Meervoormekaar enz.) gaan we onderzoeken/ verkennen waar behoefte aan is en of het haalbaar is. Dan zal ook duidelijk worden of dit bijvoorbeeld een buurtsportcoach, combinatiefunctionaris of verenigingsondersteuner moet worden.	-€ 60.000	-€ 60.000	-€ 60.000	
7-04	**Motie Inzet verenigingsmonitor Wijchen**	De uitvoering van de monitor zal voor een deel door de verenigingsondersteuner gedaan worden. Denk daarbij aan het verspreiden van de monitor en de verenigingen hierover te informeren. De uitkomsten van deze monitor gebruikt de verenigingsondersteuner om de verenigingen gericht te ondersteunen.	-€ 15.000			
7-05	**Startup Wijchen**	Conform beleidsbesluit ondersteunt Wijchen startende ondernemers en ZZP'ers door een samenwerking met Start Up Nijmegen. Hierdoor wordt Wijchen accelerator. Het doel is om de slagingskans van hun bedrijf te vergroten. Hiermee kunnen bedrijven gebruik van het hele StartUp aanbod zoals partnerspreekuren met ervaren ondernemers, workshops, masterclasses, en de Lightning Talks, College Tours, Fuck Up Nights, Testmarkt, Word Je Eigen Baas en StartUp Junior.	-€ 5.000	-€ 5.000	-€ 5.000	
7-06	**Speel-o-theek**	De wens van de SpeelOtheek om te verhuizen van locatie Paschalishonk naar locatie De Bibliotheek Wijchen, wordt ondersteund door de gemeente door de hieraan verbonden huisvestingskosten voor twee jaar te subsidiëren ter hoogte van het bedrag van € 15.000,- per jaar. Periode betreft 1 januari 2024 tot 1 januari 2026. Na deze periode vindt een evaluatie plaats om de effecten ervan te beoordelen.	-€ 15.000	-€ 15.000		
7-07	**Gelijkheidsmonument**	In 2021 heeft de raad een motie aangenomen om in overleg met de Kunstkring te komen tot de realisatie van een gelijkheidsmonument in Wijchen. Het college gaat eerst met de raad in overleg alvorens een investeringsvoorstel wordt voorgelegd.	Pm			

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
7-08	**Hart van Zuid opgaven**	Het project Hart van Zuid en de sociale opgaven lopen door na 2023. Om resultaten te boeken is er een procesbegeleider en opbouwwerk nodig. We werken de benodigde inzet nog verder uit voor de (middel)lange termijn.	-€ 65.000			
7-09	**Speel- en klimbos**	We onderzoeken de mogelijkheid van een speel- en klimbos in Wijchen. We brengen mogelijke locaties in beeld en bespreken met externe partners de verdere invulling. We verwachten in 2024 een voorstel aan de raad te kunnen brengen hierover.	Pm			
7-10	**Toeristisch uitkijkpost**	We onderzoeken de mogelijkheid van een toeristische uitkijkpost in Wijchen. In eerste instantie kijken we of dit gecombineerd kan worden met het speel- en klimbos. We verwachten in 2024 hierover een voorstel aan te kunnen bieden aan de raad.	Pm			
7-11	**Tijdelijke huisvesting Basisschool Zuiderpad**	Ter voorbereiding op de verhuizing naar één school binnen de nieuw te bouwen MFA Hart van Zuid, gaan we over op tijdelijke huisvesting van de drie groepen die afkomstig zijn uit Huissteden op de locatie oudenlaan. Locatie Huissteden wordt op den duur gesloopt.	€ -170.000	€ -70.000	€ -70.000	€ -70.000
7-12	**Geluidmetingen bij evenementen in centrum Wijchen**	Het aantal evenementen in het centrum van Wijchen is de afgelopen jaren flink toegenomen. Dit leidt tot meer klachten over geluidsoverlast. De afgelopen periode is er niet gecontroleerd of bij evenementen de geluidvoorschriften worden nageleefd. Om dit wel te controleren zijn geluidmetingen noodzakelijk. Hiervoor moet een akoestisch bureau worden ingehuurd.	€ -15.000	€ -15.000		
7-13	**Openbare laadpalen**	Op verzoek van inwoners worden laadpalen geplaatst in de openbare ruimte. Vattenfall plaatst deze onder voorwaarden. Echter zijn er steeds vaker geschikte locaties waar de laadpaal buiten de voorwaarden valt en de gemeente de extra kosten moet betalen. Dit budget garandeert dat deze laadpalen toch op de best mogelijke plek geplaatst kunnen worden. Daarnaast borgt dit ook de kosten voor de bebording.	€ -10.000	€ -10.000		
7-14	**Opkomst bevorderende activiteiten**	We zien een trend van een dalende opkomst bij verkiezingen. Het vertrouwen in de politiek en overheid staat overal onder druk. In Wijchen willen we deze trend keren. De gemeente wil dichter bij haar inwoners staan. De gemeente moet nog beter benaderbaar, aanspreekbaar en zichtbaar zijn. Ontwikkelen 4 jarig communicatieplan voor opkomst bevorderende activiteiten.	€ -4.900	€ -4.900		
7-15	**Deelname Nijmegen on Stage**	In het kader van loopbaan oriëntatie- en begeleiding (LOB) zijn dit soort initiatieven (en ook Techniekokaal) van belang om jongeren te helpen een keuze in hun (studie)loopbaan te maken, die enerzijds bij hun drijfveren en kwaliteiten past en anderzijds kansen biedt op de arbeidsmarkt. Een goede en vroegtijdige oriëntatie op wat er mogelijk is op de arbeidsmarkt draagt bij aan passende keuze aan vervolgopleiding en werk en meer goedgeschoold personeel voor bedrijven.	€ -5.000			

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
7-16	**Fietsenstalling Mozaïek**	De fietsenstalling voor medewerkers van het Mozaïek voldoet niet meer. - Er zijn te weinig plekken, waardoor fietsen onbeschermd staan en midden in de openbare ruimte. - De plekken zijn niet afgeschermd tegen de regen, wat zeker een probleem is voor de elektrische fietsen die er in toenemende mate moeten staan. - De fietsen kunnen niet veilig op slot gezet worden, waardoor de verzekering evt. diefstal niet vergoed. Hierom willen we op een eenvoudige en low profile manier aanpassingen doen, waarbij we bijv. beugels gebruiken die nu ongebruikt op de werf liggen.	-€ 14.000			
7-17	**MFA noorderlicht**	Mfa Noorderlicht is toe aan een doorstart. Het huidige bestuur stapt op per 1 januari. De mfa heeft een essentiële functie voor de wijk als ontmoetingsplek. Om continuïteit te garanderen stellen we een verbinder aan. Hij/zij zorgt voor verbinding tussen de samenwerkende organisaties en de verbinding van de wijk met het aanbod van het Noorderlicht. Zo maken we optimaal gebruik van deze faciliteit.	-€ 25.000			
7-18	**Plankosten Kraanvogel fase 1b**	De afgelopen periode heeft met een aantal betrokken marktpartijen intensieve afstemming plaatsgevonden over de herontwikkeling van de omgeving Kraanvogelstraat. Om tot een haalbaar project te komen is ervoor gekozen om de uitgangspunten voor fase 1 van de Kraanvogelstraat bij te stellen. Fase 1 is opgedeeld in fase 1a en 1b. Fase 1a wordt in 2024 aan de raad gezonden. Fase 1b (ca 36 zorgunits / sociale woningen) willen we in 2024 verder uitwerken. De verwachting is dat we de plankosten niet kunnen verhalen.	-€ 50.000			
7-19	**Vervangingsreserve theater**	Er is een achterstand ontstaan in de vervangingsreserve doordat er in de jaren vanaf de start in 2000 onvoldoende is kunnen sparen. Met de aanvulling van de structurele subsidie is het Mozaïek in staat om nu ook richting de toekomst te kunnen sparen voor vervangingen, zodat dit niet nogmaals ontstaat.	-€ 359.000			
7-20	**Calamiteitenreserve maatschappelijke accommodaties**	Onze dorpshuizen, wijkcentra, MFA's en gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn in 2021 door de hoge en wisselende energietarieven in de problemen geraakt. Via het Gelders Winterfonds hebben we de accommodaties in eerste aanleg geholpen bij hun hoge energiekosten. De accommodaties hebben hun reserves aangesproken ten koste van andere noodzakelijke uitgaven. Het effect van dure energiecontracten –gesloten voor minimaal een jaar– kan lang door werken.	-€ 100.000			
7-21	**Calamiteitenreserve maat-schappelijke accommodaties t.l.v. alge reserve**	We voeden de calamiteitenreserve uit de algemene reserve	€ 100.000			
7-22	**Bibliotheek 2024**	De bibliotheek voorziet in 2024 een tekort van € 71k in de exploitatie (CAO ontwikkeling, prijsinflatie, hogere energiekosten). Het voorstel is voor 2024 eenmalig het tekort te dekken. Want: voor 2025 en verder komen we met een geactualiseerde bibliotheekvisie; het rijk gaat waarschijnlijk extra middelen in het gemeentefonds 2025 doen voor het bibliotheekwerk.	-€ 71.000			

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
7-23	**RvN@ versterken MKB en verbinding onderwijs**	RVN@ versterkt al een aantal jaar de innovatiekracht voor MKB-bedrijven binnen het Rijk van Nijmegen. Tevens ondersteunt zij in de uitvoering van projecten die vanuit de GMR in onze gemeente landen. De stichting zal in de komende jaren ook in kind gefinancierd worden vanuit het onderwijs (HAN/ROC/RU) en heeft voor 2024 extra financiële steun nodig om de organisatie en slagkracht verder te versterken. Daarvoor is 14.000 euro nodig voor 2024.	-€ 14.000			
	TOTAAL		**-€ 916.700**	**-€ 252.700**	**-€ 135.000**	**-€ 70.000**

Bijlage 8: Incidenteel perspectief (inclusief bouwgrond)

Incidenteel meerjarenperspectief	2024	2025	2026	2027
Programmabegroting 2020				
Ondernemers Awards		-7.500		
Perspectiefnota 2021				
WDW (3.08)	-23.000			
Begroting 2023				
Herstelgerichte inloop volwassenen	-92.000			
Herstelgerichte inloop volwassenen	92.000			
Bestemmingsplannen/ omgevingsplannen	-25.000	-36.397		
Bestemmingsplannen/ omgevingsplannen	25.000	36.397		
Groene snelheidsmeter met spaarpot voor goede wijkbestemming	-7.000			
MUP Mobiliteit	-45.000			
Actieplan communicatie klimaatadaptatie	-60.000	-60.000		
Integraal plan WDW	-68.040	-35.640	-19.440	
Dotatie reserve grote projecten	-5.000.000	-5.000.000		
Perspectiefnota 2023				
Munitax hogere bijdrage i.v.m. bezwaarschriften	-542.000			
Vervangende nieuwbouw MFA Westwijzer	-100.000	-50.000		
Vervangende nieuwbouw MFA Westwijzer	-20.000	-20.000		
Extra FTE toezicht kabels en leidingen	-31.500	-31.500		
Tijdelijke Urenuitbreiding GR IBO	-1.840			
Wijchen schaatst	-14.000		-14.000	
Extra onderhoud wegen	-550.000			
Extra onderhoud wegen afdekking	550.000			
Hondenuitlaatplaatsen	-15.000			
Dekking hondenbelasting	15.000			
Kosten verplaatsing weekmarkt i.v.m. Wijchen Schaatst	-6.500		-6.500	
STORM aanpak 2024-2026	-19.242	-20.119	-42.300	
We gaan bouwen	-10.000			
pilot BSO+	-20.000			
Armoedebeleid	-5.000			
Dienstverlening dichtbij	-23.333			
Wijchen Herdenkt 80 jaar vrijheid	-25.000			
Groenblauwe raamwerk binnen Groene MetropoolRegio	-5.000			
Exploitatie kasteel: Uitbreiding formatie t.b.v. beheer kasteel Wijchen	-25.000			
Begroting 2024				
Risicoreserve grote projecten t.l.v. algemene reserve	5.000.000	5.000.000		
Doorontwikkeling WDW	-154.000			
Rekenkamer	-18.800	-17.800		
Archiefwet	0	-55.000		
Samen actief en sportief.	-60.000	-60.000	-60.000	
Motie Inzet verenigingsmonitor Wijchen	-15.000			
Startup Wijchen	-5.000	-5.000	-5.000	
Speel-o-theek	-15.000	-15.000		
Hart van Zuid opgaven	-65.000			
Tijdelijke huisvesting Basisschool Zuiderpad	-170.000	-70.000	-70.000	-70.000
Geluidmetingen bij evenementen in centrum Wijchen	-15.000	-15.000		
Openbare laadpalen	-10.000	-10.000		
Opkomst bevorderende activiteiten	-4.900	-4.900		
Deelname Nijmegen on Stage	-5.000			
Fietsenstalling Mozaïek	-14.000			
MFA noorderlicht	-25.000			
Plankosten Kraanvogel fase 1b	-50.000			
Vervangingsreserve theater	-359.000			
Calamiteitenreserve maatschappelijke accommodaties	-100.000			

Incidenteel meerjarenperspectief	2024	2025	2026	2027
Calamiteitenreserve maatschappelijke accommodaties t.l.v. algemene reserve	100.000			
Bibliotheek 2024	-71.000			
Afronding	140	140	440	
RvN@ versterken MKB en verbinding onderwijs	-14.000			
Winstnemingen bouwgrond	0	-262.000	-1.093.000	-749.000
TOTAAL INCIDENTEEL	**-2.122.015**	**-215.319**	**876.200**	**679.000**

Bijlage 9: Kosten per taakveld

Prog	Taakveld	Taakveld omschrijving	Onderwerp	Som van 2024
0	**0.1**	Bestuur	GR Arnhem Nijmegen	351
			GR Euregio	12
			Rekenkamercommissie	53
			Vaste kosten bestuur	2.406
			VNG bijdrage	181
			Voorlichting	31
			WDW	566
	Totaal 0.1			**3.601**
	0.2	Burgerzaken	Basisregistraties	12
			Burgerlijke stand	80
			Naturalisatie	33
			Reisdocumenten	220
			Rijbewijzen	41
			WDW	717
	Totaal 0.2			**1.104**
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Beheer vastgoed en eigendommen	596
			WDW	621
	Totaal 0.3			**1.216**
	0.4	Overhead	Beheer vastgoed en eigendommen	1.592
			Frictiekosten personeel	44
			Overhead Wijchen	499
			WDW	11.990
			WDW Beheer vastgoed en eigendommen	1.080
	Totaal 0.4			**15.203**
	0.5	Treasury	Rente en dividend	333
	Totaal 0.5			**333**
	0.61	OZB woningen	Munitax	859
			Overhead Wijchen	8
	Totaal 0.61			**867**
	0.62	OZB niet-woningen	Munitax	54
	Totaal 0.62			**54**
	0.64	Belastingen overig	Gemeentelijke belastingen	1
			Kosten hondenbelasting	74
	Totaal 0.64			**75**
	0.8	Overige baten en lasten	Stelposten	167
	Totaal 0.8			**167**
Totaal 0				**22.621**
1	**1.1**	Crisisbeheersing en brandweer	Brandkranen	40
			GR VRGZ	3.100
			WDW	87
	Totaal 1.1			**3.226**
	1.2	Openbare orde en veiligheid	Antidiscriminatiebureau	32
			Gerechtelijke procedures	29
			Veiligheidsbeleid	231
			WDW	928
	Totaal 1.2			**1.220**
Totaal 1				**4.446**
2	**2.1**	Verkeer en vervoer	Abri's	5
			Bewegwijzering	134
			Gladheidsbestrijding	112
			IBOR wegen	3.044
			Openbare verlichting	748
			Verkeersregelinstallaties	74
			Verkeersveiligheid	231
			WDW	1.103
			WDW IBOR wegen	217
	Totaal 2.1			**5.667**
	2.2	Parkeren	IBOR wegen	7
			Parkeergarage	281
			WDW	128
	Totaal 2.2			**416**
	2.5	Openbaar vervoer	Buurtbus	3
			Voetveer	36
			WDW	2
	Totaal 2.5			**41**

Prog	Taakveld	Taakveld omschrijving	Onderwerp	Som van 2024
Totaal 2				**6.125**
3	**3.1**	Economische ontwikkeling	Bedrijven Investerings Zone BIZ	83
			Reclamebelasting	448
			Vaste kosten bestuur	33
			WDW	129
	Totaal 3.1			**694**
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Kracht RvN	40
			Markt	89
			WDW	63
	Totaal 3.3			**192**
	3.4	Economische promotie	Beheer vastgoed en eigendommen	23
			Economische zaken	81
			Promotie / evenementen	309
			WDW	39
	Totaal 3.4			**452**
Totaal 3				**1.338**
4	**4.1**	Openbaar basisonderwijs	Legaat van Cooth	4
			Passend onderwijs	68
			Vergoeding gymonderwijs	159
			WDW	48
	Totaal 4.1			**279**
	4.2	Onderwijshuisvesting	kosten schoolgebouwen	2.195
			WDW	69
	Totaal 4.2			**2.264**
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Bredeschool activiteiten	34
			Leerlingenvervoer	832
			Maatschappelijk en culturele vorming	11
			MEERvoormekaar subsidie	27
			Peuterspeelzaal	725
			WDW	287
	Totaal 4.3			**1.917**
Totaal 4				**4.460**
5	**5.1**	Sportbeleid en activering	Combinatiefuncties	306
			Subsidies sport	198
			WDW	54
	Totaal 5.1			**558**
	5.2	Sportaccommodaties	Beheer vastgoed en eigendommen	541
			Gymzalen	1.173
			RSA (buitensport)	644
			WDW	153
			Zwembad	802
	Totaal 5.2			**3.313**
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	Cultuur subsidies	105
			Muziekonderwijs subsidies	263
			Theater subsidie	583
			WDW	37
	Totaal 5.3			**988**
	5.4	Musea	Cultuur subsidies	48
			Musea	210
			WDW	87
	Totaal 5.4			**345**
	5.5	Cultureel erfgoed	Beheer vastgoed en eigendommen	10
			Subsidies monumenten instandhouding	47
			WDW	34
	Totaal 5.5			**91**
	5.6	Media	Bibliotheek subsidie	1.019
			Subsidie RN7	26
			WDW	10
	Totaal 5.6			**1.055**
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Activiteiten kunst	12
			Beheer vastgoed en eigendommen	29
			IBOR groen	1.819
			Kosten hondenbelasting	229
			Landschapsontwikkelingsplan	111
			WDW	2.538
	Totaal 5.7			**4.737**
Totaal 5				**11.087**
6	**6.1**	Samenkracht en burgerparticipatie	Algemeen/schoolmaatschappelijk werk	80

Prog	Taakveld	Taakveld omschrijving	Onderwerp	Som van 2024
			Beheer vastgoed en eigendommen	2.554
			Inspecties kinderopvang	98
			MEERvoormekaar subsidie	991
			Subsidies overige zorgorganisaties	397
			WDW	159
			Tijdelijke woningen	906
			Buurtfonds	10
			Wijkontwikkeling Hart van Zuid	65
			Mantelzorg	106
	Totaal 6.1			**5.367**
	6.2	Wijkteams	WDW	1.939
			2d's Sociaal wijkteam	285
			WMO klassiek indicaties	20
			2d's Regionaal Ondersteunings Bureau	476
		Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2d's Sociaal wijkteam	280
			GGD Veilig thuis	471
	Totaal 6.2			**3.470**
	6.3	Inkomensregelingen	WDW	1.945
			Bijstandsverlening	11.870
			Bijzondere bijstand	2.301
			Schuldhulpverlening	187
	Totaal 6.3			**16.303**
	6.4	Begeleide participatie	WDW	93
			GR MGR Wet Sociale Werkvoorziening	4.622
	Totaal 6.4			**4.715**
	6.5	Arbeidsparticipatie	WDW	253
			Statushouders	789
			GR MGR Re-integratie	2.380
	Totaal 6.5			**3.422**
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	WDW	678
			WMO klassiek algemeen	294
			WMO klassiek hulpmiddelen	1.037
			WMO klassiek woonvoorzieningen	412
			GR DRAN WMO klassiek vervoer	729
	Totaal 6.6			**3.150**
	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	WDW	344
			WMO klassiek Huishoudelijke hulp	4.768
	Totaal			**5.112**
	6.71b	Begeleiding (WMO)	WDW	216
			WMO klassiek Huishoudelijke hulp	225
			WMO verblijf	12
			WMO begeleiding	2.645
	Totaal 6.71b			**3.097**
	6.71c	Dagbesteding (WMO)	WDW	77
			WMO Dagbesteding	930
	Totaal			**1.007**
	6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	WDW	82
			WMO verblijf tijdelijk	90
	Totaal 6.71d			**172**
	6.81a	Beschermd wonen (WMO)	WDW	87
	Totaal			**87**
	6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	GGZ	159
	Totaal 6.81b			**159**
	6.72a	Jeugdhulp begeleiding	WDW	291
			Jeugd overig	15
			Jeugd persoonlijke verzoring	130
			Jeugd begeleiding	3.092
			Jeugd PGB	154
			Jeugd verblijf	279
	Totaal			**3.960**
	6.72b	Jeugdhulp behandeling	WDW	29
			Jeugd behandeling ambulant	1.771
	Totaal 6.72b			**1.800**
	6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	WDW	13
			Jeugd dagbehandeling	1.070
			Jeugd vervoer	102
	Totaal			**1.185**
	6.73a	Pleegzorg	WDW	6

Prog	Taakveld	Taakveld omschrijving	Onderwerp	Som van 2024
			Jeugd verblijf	350
	Totaal			**356**
	6.73b	Gezinsgericht	WDW	9
			Jeugd verblijf	1.093
	Totaal 6.73b			**1.102**
	6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	WDW	40
			Jeugd verblijf	2.479
	Totaal			**2.518**
	6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	WDW	49
			Jeugd GGZ behandeling	3.505
	Totaal			**3.555**
	6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	WDW	14
			Jeugd crisis	164
			Jeugd GGZ verblijf	395
			Jeugd landelijk arrangement	836
	Totaal 6.74b			**1.410**
	6.74c	Gesloten plaatsing	WDW	0
			Jeugd GGZ verblijf	193
	Totaal			**194**
	6.82a	Jeugdbescherming	WDW	153
			Jeugd bescherming	748
	Totaal			**901**
	6.82b	Jeugdreclassering	Jeugd reclassering	68
	Totaal 6.82b			**68**
Totaal 6				**63.110**
7	**7.1**	Volksgezondheid	Gezondheidszorg subsidies	448
			GR GGD	2.002
			WDW Logopedie	153
	Totaal 7.1			**2.603**
	7.2	Riolering	Beheer vastgoed en eigendommen	1
			Munitax	344
			WDW riolering	246
			Riolering vrijverval	1.863
			Riolering gemalen	1.209
			Riolering overig	111
	Totaal 7.2			**3.774**
	7.3	Afval	Munitax	324
			WDW afval	160
			Afval rest	726
			Afval GFT	735
			Afval overig	668
			Afval Plastic +	487
			Afval glas	41
			Afval papier	385
			Afval milieustraat	653
			Afval	48
	Totaal 7.3			**4.228**
	7.4	Milieubeheer	WDW	695
			Milieubeleid	612
			GR ODRN	1.075
			Duurzaamheid	510
	Totaal 7.4			**2.892**
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Beheer vastgoed en eigendommen	3
			WDW	18
	Totaal 7.5			**21**
Totaal 7				**13.518**
8	**8.1**	Ruimtelijke ordening	WDW	1.106
			Omgevingsplannen	48
	Totaal 8.1			**1.154**
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	WDW	34
			Grondexploitatie inhuur	70
	Totaal 8.2			**104**
	8.3	Wonen en bouwen	WDW	1.589
			Vastgoedinformatie	80
			Volkshuisvestingsbeleid	39
			Bouwvergunningen	96
			Omgevingswet	34
	Totaal 8.3			**1.839**

Prog	Taakveld	Taakveld omschrijving	Onderwerp	Som van 2024
Totaal 8				**3.097**
Eindtota				**129.802**

Bijlage 10: Mutaties bestaand beleid

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
10-1	Klimaatadaptatie en waterketen	Continuering van het regionale uitvoeringsprogramma in navolging op de Regionale adaptatiestrategie. Dit is voor de komende periode 2024-2029 in ontwikkeling en naar verwachting in het najaar 2023 gereed voor besluitvorming. De middelen zijn bedoeld voor uitvoering van de regionale adaptatiestrategie en inhuur van externe ondersteuning.	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000
10-2	Subsidies gehandicaptenorganisaties	Het budget voor subsidies aan gehandicaptenorganisaties laat structureel een tekort zien.	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000	€ -5.000
10-3	Opbrengsten De Eerste Stap	Twee lokalen worden aan de onderwijsbestemming. De bedoeling is dat schoolbestuur Kans & Kleur die lokalen gaat verhuren aan de Eerste Stap voor kinderopvang. Het schoolbestuur zal een huur vragen die hun exploitatie- en onderhoudskosten vergoedt. De huuropbrengsten vloeien naar de gemeente, omdat de gemeente de kapitaalslasten draagt.	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
10-4	VRGZ bijstelling begroting 2024	Op basis van de zienswijzen van gemeenten heeft het algemeen bestuur de meerjarenbegroting aangepast, bij de besluitvorming op 14 september. De meerkosten voor de kazernes is vooralsnog uit de meerjarenbegroting gehaald.	€ 0	€ 0	€ 11.123	€ 22.246
10-5	Indexatie ROB	De bijdrage aan het Regionaal Ondersteuningsbureau stijgt vanwege indexatie harder dan we tot nu toe hadden aangenomen.	€ -8.329	€ -7.542	€ -6.734	€ -6.734
10-6	Archiefwet	De gemeentearchivaris heeft in 2022 een inspectie uitgevoerd van het informatie- en archiefbeheer voor de gemeente Wijchen. Uit het verslag van de archivaris blijkt dat bepaalde archiefverzamelingen wettelijk verplicht moeten worden overgedragen aan het Regionaal Archief Nijmegen (RAN). Hierdoor worden deze archieven openbaar en toegankelijk voor burgers. Helaas zijn er in de loop der jaren achterstanden ontstaan in de overbrenging, die volgens de Archiefwet moeten worden aangepakt. Het is daarom belangrijk om actie te ondernemen om deze achterstanden op te lossen en te voldoen aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van archiefbeheer.	€ -2.592	€ -5.365	€ -5.365	€ -5.365
10-7	OpStap bus	In dew Perspectiefnota hadden we hier een PM post voor opgenomen. Vooralsnog hebben we geen nieuwe raming van MeerVoorMekaar. Daar dienen eerst nog keuzes gemaakt te worden, waarna de kostenraming inzichtelijk kan worden gemaakt. Bij de Perspectiefnota 2024 komen we hier op terug.				
10-8	MIO, oplevering Hart van Zuid en Wijchen West	In de meerjarenraming hadden we al vanaf 2025 rekening gehouden met exploitatielasten voor de MFA's bij de ontwikkelingen Hart van Zuid en Wijchen West. Dit schuift door naar 2026.	€ 0	€ 150.000	€ 0	€ 0
		Subtelling overig bestaand beleid	**€ -15.921**	**€ 132.093**	**€ -5.976**	**€ 5.147**

Nr.	Onderwerp	Toelichting	2024	2025	2026	2027
10-9	Kapitaallasten	De kapitaallasten zijn doorgerekend met een rente omslagpercentage van 2%. Voorheen werd gerekend met 1,5%. Een deel van de kapitaallasten worden doorberekend in de tarieven, wat leidt tot extra inkomsten.	-40.000	85.000	140.000	116.000
10-10	Effect kostenverdeelstaat en tarieven	We hebben de tarieven afval, riool en hondenbelasting berekend op basis van 100% kostendekkendheid. Kostenstijging die we binnen deze taakvelden al in de ramingen hadden zitten, zoals meerkosten WDW, worden vergoed met een hogere opbrengst uit de belastingen.	127.000	172.000	127.000	301.000
10-11	Rente	Bij de begroting 2023 hebben we aannames gedaan op basis van de liquiditeitsbegroting. Daaruit kwamen aan te trekken leningen die vanaf 2024 tot extra rentelasten zou leiden. Bij de herijking van de liquiditeitspositie zien we dat we deze leningen later hoeven aan te trekken.	497.000	282.000	220.000	-12.000
10-12	Indexatie	Op basis van de index uit de septembercirculaire, die nauwelijks afwijkt van de meicirculaire, passen we de index aan de kostenkant ook toe.	-54.000	-62.000	-69.000	-76.000

Bijlage 11: Subsidieplafonds

De raad heeft in 2017 ingestemd met de Algemene subsidieverordening 2018 (174666). Het college heeft vervolgens de subsidieregels geactualiseerd vastgesteld in maart 2018. In aansluiting daarop nemen we hier de subsidieplafonds op voor de norm- en waarderingssubsidies. Wanneer meer aanvragen binnen komen op de betreffende artikelen, kan het college ervoor kiezen subsidies lager te beschikken.

Onderwerp	Artikel subsidieverordening	Subsidieplafond €
Normsubsidies		
Gehandicaptenorganisaties	Artikel 7	13.373
Amateurkunst	Artikel 8	56.585
Sportstimulering	Artikel 9	115.392
Jeugdbeleid	Artikel 10	25.027
Ouderenorganisaties	Artikel 11	14.516
EHBO	Artikel 12	810
Beheerssubsidie wijkverenigingen	Artikel 14	93.043
Cultuurhistorie	Artikel 16	3.685
Musea	Artikel 16	3.685
Culturele activiteiten	Artikel 17	6.383
Maatschappelijk culturele vorming	Artikel 17	11.308
Onderwijsachterstandenbeleid	Artikel 24 2e lid	250.000
Onderwijsachterstandenbeleid	Artikel 24 4e lid	30.000
Waarderingssubsidies		
Intocht sinterklaas	2b	2.500
Lokale volkscultuur	2c	7.500
Maatschappelijke Dienstverlening	2e	4.000
Historische kennis	2f	1.250
Dierenparkje	2h	2.250
Leefbaarheid	2i	8.250
Muziekonderwijs	Artikel 30/31	10.000